לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

על המשמר

יום ו', י"ד בניסן תשמ"ח, 1 באפריל 1988 / שנת מ"ח מס' 13614 / המחיר – 2.– ש"ח כולל מע"מ

לקוראינו, לעובדינו ולכל בית־ישראל
ברכת
חג פסח שמח
בית „על־המשמר"

הסגר מהשטחים הוסר הבוקר — כרוז מס' 12 קורא לשביתה כללית ביום שני

צה"ל נערך בכוננות מוגברת לקדם אפשרות של מהומות לאחר התפילה במסגדים היום וכן לקראת בואו של שולץ ביום ראשון ● הכרוז שהופץ אתמול קורא להפגנות נגד ביקור שר־החוץ האמריקני ● צעיר בן 17 מכפר יטלא נהרג אתמול ● צעיר מעזה נפצע אמש בהפגנות לאחר הסרת העוצר ● השטחים פתוחים שוב מהבוקר לסיקור עיתונאי חופשי ● משרד הפנים הטיל הגבלות על יציאת צעירים ממזרח ירושלים לירדן — יוכל לצאת מי שיתחייב להשאר בחו"ל יותר מ־9 חודשים

תצוגת ביצים לחג־הפסחא, עשויות עץ, מצויירות בידי אמנים וקריקטוריסטים אמריקניים ידועי־שם, נפתחה בבית הלבן בוושינגטון על־ידי אשת הנשיא ננסי רייגן. (צילום: איי.פי)

אבי בניהו, עזרא אבירן, שלי יחימוביץ'

„אנו סבורים שהצעדים בהם נקטנו בשטחים בשלושת הימים האחרונים הוכיחו את עצמם, עם זאת צה"ל נערך לקדם כל אפשרות לחידוש המהומות". כך אמרו אמש גורמים בטחוניים. החל מהיום בשלוש לפנות בוקר מוסר הסגר שהטיל צה"ל על הגדה כצעד מנע לקראת „יום האדמה". כמו כן הוסר העוצר שהוטל על רצועת עזה. העוצר יוטל מדי לילה בין השעות עשר עד שלוש לפנות בוקר משום שהיה

(סוף בעמוד 4)

מתה השחקנית מונה זילברשטיין — כנראה ממנת יתר של סמים

אלישבע אילון

גופתה של השחקנית מונה זילברשטיין (40) נמצאה אתמול אחה"צ בדירתה ברחוב בר־גיורא בתל אביב. שכנים שחשו בריח חריף של צחנה הזעיקו את המשטרה, השוטרים פרצו את הדירה ומצאו בתוכה את גופתה של זילברשטיין שהיתה ידועה בעבר כמכורה לסמים.

מנת יתר של סמים

השערה ראשונית לגבי סיבת המוות היא נטילת מנת יתר של סמים. משטרת מרחב הירקון פתחה בחקירה.

שכנה, ששמרה איתה על קשר, צלצלה כבר לפני שבוע בדלת דירתה ולא נענתה. אתמול, כשניסתה שוב, חשה בצחנה העולה מן הבית והזעיקה מייד את מגן דוד אדום. מונה נימצאה שרועה בדירתה במצב ריקבון, כשמזרק סמים נעוץ בזרועה.

„נרקומנים אנונימיים"

לפני ארבע שנים הקימה מונה את קבוצת „אנ.אי." (נרקומנים אנונימיים) וניסתה בעצמה, בעזרת הקבוצה, להיגמל מן הסם. לפני כחודשיים עברה להתגורר יחד עם אסי דיין, אז גם התראיינו שניהם לעיתון „חדשות", כשהם מכריזים על־כך שהצליחו להיגמל סופית. בינתיים ניפרדו השניים.

הלווייתה של מונה זילברשטיין, תתקיים כנראה היום.

ב„מציצים" של זוהר: מונה זילברשטיין היתה נערת זוהר בחוגי הבוהמה בתל־אביב. הופיעה בסרט „מציצים" של אורי זוהר. לאחר מכן התמכרה לסמים, ויום אחד נמצאה מחוסרת הכרה ב„גן מאיר" בת"א בגלל נטילה מוגזמת של סמים. היתה בת יחידה והוריה נפטרו.

הופעתו הקיצונית של נתניהו — איתות משמיר לשולץ לקראת שיחותיו בישראל

סבורים בלשכת שר־החוץ בירושלים ● שמיר מבקש לרמוז באמצעות דברים אלה כי לא יציג עמדה גמישה בשיחותיו עם שר־החוץ האמריקני ● נתניהו שב ותקף אתמול את שולץ ואמר כי התפטר במחאה על פגישתו עם הפרופסורים הפלשתינים ● הדובר צ'רלס רדמן: זה מגוחך ששגריר של מדינה מסויימת יתפטר בגלל מדיניות של מדינה אחרת

דלית שחורי, דליה רפאל (ארה"ב) איי.פי, רויטר, סי"צ

במשרד החוץ סבורים, כי הופעתו הקיצונית של שגריר ישראל באו"ם בנימין נתניהו, שלשום ב„מוקד", באה לאותת לארה"ב מטעם ראש הממשלה יצחק שמיר, שאין בכוונתו להציג עמדה גמישה בעת השיחות עם שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ בישראל.

שולץ יגיע לישראל ביום א', ב־6 לפנות ערב, ויפתח את שיחותיו בירושלים ביום ב' בבוקר.

תוקף את ארה"ב

אתמול רואיין נתניהו בתוכנית הבוקר „טודיי" של רשת הטלוויזיה האמריקנית אנ.בי.סי., ותקף גלויות את ארה"ב. ברברו נגד ועידה בינלאומית, אמר נתניהו, כי

(סוף בעמוד 2)

אל תשכח – היום הוא ה־1 באפריל

עתיים

היום יום ו' הוא ה־1 באפריל, המוכר כיום המתיחות הבינלאומי. ב־1 באפריל נוהגים ברוב הארצות לשטות בידידים ובמכרים, ולבצע מתיחות. במנהג זה מעורבים, כנראה, שרידים של אמונות קלטיות עתיקות על גירוש החורף.

עדיין תיתכן פגישת שולץ והפלשתינים ● עמוד 2
מבקש לחון את „חמשת קציני הרנו" ● עמוד 2
מרד מנהלים ב„חברת העובדים" ● עמוד 3

ארוכה הדרך לחירות

המוני עם ישראל יתכנסו הערב בבתיהם לסדר פסח, ויקראו את פרקי ההגדה, ויחזרו שוב לאותו מעמד של יציאת מצרים, אשר שיחרר את בני ישראל מעבדות והשפלה בדרך לחירות ולמולדת משלהם, שאליה הגיעו אחרי ארבעים שנות הליכה במדבר. בהיסטוריה היהודית נמשכו עוד הנדודים „במדבר", לאחר אובדן העצמאות המדינית הקדומה, אלפיים שנה – עד אשר החל העם היהודי להתקבץ מחדש במולדתו עתיקת היומין. אכן חזרנו אל המולדת אם־כי רובו של העם עדיין מחוצה לה, אך לחירות אמיתית הדרך עדיין ארוכה.

בקריאתנו הערב בפרקי ההגדה על מצוקתו של עמנו תחת עול השיעבוד על אדמת מצרים, מן ההכרח שיעלו נגד עינינו אסוציאציות לתמורות העתים מדאיגות: ממשועבדים הפכנו בשנים אלה למשעבדים, השוללים את חירותו של עם אחר, העם הפלשתיני, אשר הגורל והנסיבות ההיסטוריות קשרו אותו לחיות עמנו על אדמת ארץ ישראל. לחיות כשני עמים זה בצד זה ושכל אחד ממש את זכויותיו הלאומיות בחלק מארץ ישראל, תוך קיום יחסי שלום אמיתי.

עלינו לזכור בערב זה, כי בשוללנו חירות מעם אחר, מן העם הפלשתיני, אנו שוללים למעשה גם מעצמנו חירות מלאה ואמיתית. עוד במאה ה־19, עם אביב העמים, נשמעה באירופה הסיסמה „בעד חירותנו וחירותכם", כבר אז הבינו לוחמי החופש, כי עם השולל חירות מעם אחר, למעשה שולל אותה גם מעמו שלו. הרוח הרעה של הלאומנות, רוח השנאה כלפי הערבים, המרחפת בחלקים של החברה הישראלית, מופנית בסופו של דבר גם נגד אותו מחנה שפוי בישראל, הלוחם למען השלום ודו־קיום יהודי ערבי.

מלחמתו של מחנה השלום בארץ, נגד המשך הכיבוש, איננה מלחמה למען הערבים", זהו מאבק שכולו לטובתו של העם הישראלי הכמה לשלום, וליצירת תנאי חיים כאלה בארץ, שבהם יהודי התפוצות ירצו לבוא לישראל, ויגשימו את חלום הציונות האמיתית – ציונות של קיבוץ גלויות, ציונות של שיוויון, הציונות של דו־קיום ערבי יהודי.

„המשמר"

שר־האוצר השיג מבוקשו: קופ"ח השעתה ההסכם עם הרופאים לזרוז הניתוחים

באמצעות תיקון בחוק התקציב מתאפשר עתה לאוצר להתערב בהסכמי שכר בגופים נתמכים ● רופאי קופ"ח היו אמורים לקבל תוספות שכר עבור קיצור התורים לניתוחים, שעמדו להתבצע גם אחר־הצהריים ● הרופאים משביתים היום במחאה את כל המחלקות ● ד"ר ישי: האוצר אינו בוחל בשום אמצעי לחבל בהסכם ● ח"כ צבן: חברי המערך שהרימו יד בעד התיקון, והסירו ההסתייגות של מפ"ם לחוק — אשמים במחדל

יוסף שמי

רופאי בתי־החולים של קופת־חולים משביתים היום את כל המחלקות, במחאה על השעיית ההסכם, שחתמה עימם הנהלת קופ"ח לקיצור התורים לניתוחים. מרכז קופת־חולים הודיע אתמול לרופאים של הקופה, כי הוא נאלץ להשעות את ההסכם, בעקבות דרישת האוצר.

עד כה לא היה יסוד משפטי לדרישה זו. בחוק התקציב לשנת 1988/9, הוכנס סעיף הנותן לאוצר זכות התערבות לגבי כל פעולה כספית חוזית, גם של גופים נתמכים, ולא רק מתוקצבים, כפי שהיה בעבר.

נקמה בחקיקה

חוק התקציב לשנה זו שונה על ידי האוצר, ועכשיו יש בידיו הסמכות המשפטית לאלץ את הקופה להשעות ואף לבטל את ההסכם שכנגדו נלחם שר־האוצר מאז נחתם לפני מספר חדשים. [illegible] אמורים הרופאים לקבל בהסכם זה תוספות שכר עבור ניתוחים שיבוצעו גם בשעות אחרי הצהרים. השאלה עתה היא מה יעשו הרופאים ומה יגידו המשפטנים, שכן מדובר בהסכם שנחתם לפני זמן ואין החוק יכול לפעול למפרע על הסכמים שכבר נחתמו.

בין הפטיש לסדן

דובר קופת־חולים מסר לכתבנו כי עכשיו נמצא מרכז קופת־חולים בין הפטיש והסדן, בין תביעת האוצר לבטל ההסכם, לבין תביעת הרופאים לכבדו.

(סוף בעמוד 4)

אל קוראי „על המשמר"

בשל ההתייקרויות בתשומות הייצור ועליית מחיר הנייר, וכתוצאה מתוספת היוקר המשולמת לעובדים, אנו נאלצים להעלות את מחיר העיתון.

החל מיום — 11.4.88
בימי חול א'–ה' 1.30 ש"ח
בערבי שבת 2.— ש"ח
מחיר המנוי לחודש 42.35 ש"ח
המחירים הנ"ל כוללים מע"מ.

הנהלת העיתון

ציורמצב

המשביר המרכזי
לציבור הרחב
בחול המועד פסח
יהיו משרדי ומחסני המשביר המרכזי
פתוחים לקהל
בין השעות 7.30 — 14.00. ביום חמישי, ערב שביעי של פסח בין השעות 7.30 — 12.30
בברכת חג שמח
מדינה אחת לנו — שתהיה לי נקי!

בפרוס הפסח – ברכה מאגד
לאור ושלום בחג הדרור,
לשפע בעד ומעט מאד נגד,
לשפע מצות – ומעט מרור.

על המשמר

רק רקע / דרום־אפריקה

מי דומה למי

יותר מאשר ישראל נעשית דרום־אפריקה, דרום־אפריקה נעשית דומה לנו.

מיואשים זורמים אל שורות הגרילה. רציחות פוליטיות. מכאיבות ככל שיהיו, אינן מסירות את ענן האפוקליפסה, הרובץ מעל דרום־אפריקה הגוועת.

צילום: איי.פי

דולצ'י סטמבר, קורבן הטרור הדרום־אפריקני, בתמונה משנת 1986

הרצח שלשום בפאריס של נציגת ארגון ההתנגדות של השחורים, דולצ'י ספטמבר, הקונגרס האפריקני הלאומי (A.M.C), הוא הורה מחוקצעת על פעולות דומות של המוסד, משהו בסגנון חיסול שלישיית הפת"ח בקפריסין.

לאצבעות המאשימות שהושטו לעבר דרום־אפריקה, כמו לקולות המחפשים את ישראל אחרי פעולות מסוג זה, לא היו הוכחות.

מובן ששילטונות באפרטהייד הכחישו כל קשר לפרשה.

דרום־אפריקה מחקה בעקביות שיטות ישראליות: גיוס מילואים לצבא; פשיטות עונשין לשטח מדינות שונות ש„מספקות בסיסים לארגוני טרור" (בעיקר אנגולה ומוזמביק); הפצצות על בסיסי ארגוני גרילה שחורים; פעולות קומנדו — כשנה שעברה פשטו חיילי דרא"פ על דירות פרטיות בגאברונס, בירת בוצואנה הנייטראלית, וחיסלו שם פעילים של (A.M.C) ממש בסיגנון פעולת ביירות המפורסמת.

מסירייסור נענשים בחומרה. הבדל אחד כן קיים, כשלב זה לשופטים שם יד קלה על חבל התליה. מאז תחילת השנה נתלו כ־60 שחורים.

תוכניות האוטונומיה ליו"ש מזכירות בצורה חשודה את שיטת „מדינות החסות" הדרום־אפריקניות. הרעיון הבסיסי הוא להעניק ריבונות מדומה לשטחים בהם קיים ריכוז שחורים (או פלשתינים). לכאורה יש לתושבי מדינות החסות אזרחות זרה, אך בגלל העדר מקורות תעסוקה, הם ממשיכים להיות, כחוטבי עצים ושואבי מים למשק של השליטים האמיתיים — הלבנים. הדמוגרפיה מותירה לכל השיטות האלו אפס סיכוי.

מדינות החסות הן אמיתיות־יניים שאיש (למעט קלמנוביץ שלנו) אינו מכיר בהן. צעירים שחורים

ירון אמיתי

מרגליות / עוד כרוז

— אתה יודע שיצא כרוז מספר 12?
— ???
— ממחר, במשך שבוע, לא מוכרים פיתות ליהודים.

מדף / דיוקנאות

אדם מול עצמו

אנה בק: „השתקפויות"; דיוקן ודיוקן עצמי של אמנים בישראל; מו"ס 1988; 95 עמודים בפורמט אלבום

שאלתי עצמי, ראשית־חוכמה, מרוע אמנים? מדוע בחרה אנה בק, צלמת, אמנים כדיוקנאות? והיא ענתה לשאלתי ואילמת, באומרה: „בחרתי בהם לא רק בגלל תווי פניהם אלא גם, ובעיקר, בגלל מה שמסתתר מאחורי תווי פנים אלה".

ומה שמסתתר מאחורי תווי פניהם של יוסל ברגנר, א.ב. יהושע, יגאל תומרקין, בוקי שוורץ, יאיר גרבוז, אורי ליפשיץ, עמוס עוז והרבה אחרים, אלה הם הדיוקנאות העצמיים שלהם, אם בפרוזה ואם במשיכות מכחול, ישירים או מטאפוריים.

והדיוקן העצמי של שולמית לפיד אומר, כך נדמה, את הכל: „יותר ממה שנטפלתי אני לספרות, נטפלה זו אלי. גם אם ארצה להיפטר מינה לא אוכל. למדתי לחיות עם ההתניה וגם לסמוך עליה. הכתיבה היא הספוג, המראה, המסננת והמצפן; היא מהותי כאדם — יהודי־עברי־ישראלי־נקבה — והיא אפשרות הקיום היחידה. היא גם „הבידור" היחיד. וכל השאר כתוב בספר הישר".

ולאה ניקל כותבת ליד יצירתה המובאת בזה: „כל עבודותי הן דיוקן עצמי".

אנא בק עשתה ספר עם 74 אמנים אך לא עליהם: דיוקן מול דיוקן, אדם מול אדם, אדם מול עצמו.

אפי לנדאו

תמונת־מצב / „החולמים"

הם היו פאתטים

באמצע הסרט של אורי ובני ברבש „החולמים", יש הפסקה. 30 הצופים בהצגה יומית בקולנוע תכלת מצטופפים סביב הקיוסק הפנימי. המוכר רגיל למשפחתיות של הקולנוע האינטימי הזה, שואל איך הסרט. הוא עוד לא ראה — חייב למכור פופקורן.

צילום: יוני המנחם

דוברוס מולאק וקלי מקגילס ב„החולמים"

התשובות חוזרות על עצמן: סרט לא אמין; תמונה פאתטית של קבוצת אנשים מעורה, הבריה מדברים באופן מוזר, קורים להם דברים שאין להם פשר. זאת, קלי מקגילס, לא יכול להיות שאות, יפה כל־כך, תעזוב את וינה כדי לחיות בקומונה סגפנית באר־ץ־ישראל הפרימיטיבית של 1920. אין דבר כזה ולכן הסרט מוזר.

כצופים האמונים על מה שיש — הם צודקים. דווקא משום כך אני רוצה להגיד לאורי ובני כל הכבוד. הקהל לא הבין והמבקרים לא יבינו. יש להניח שהסרט ימשוך הרבה אש, אבל הברבשים הבינו.

אלה שם, בקבוצה שעל ראש הגבעה, כמו קבוצות אחרות בעלייה השלישית, היו, אכן פאתטים. אורח־חייהם בקבוצה היה אנוס ומלאכותי. מה שקרה להם היה בלתי מובן. גם להם עצמם. רק אחר כך, כדברי הברבשים, הם הצליחו לעשות פשרה עם החלום.

עניין קלי מקגילס קצת מפריע לי. למה הברבשים קוראים לה אנדה? מכל השמות דווקא אנדה? או למה לאיש שהנהיג את הקבוצה קוראים זאב? או און?

זאב צחור

עורך „עמוד־אחורי": אפי לנדאו

חרף „האיסור" — עדיין תיתכן פגישה בין שולץ לפלשתינים

מנחם ענברי

חרף עמדת אש"ף, האוסרת על הפלשתינים בשטחים להיפגש עם שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ בירושלים, נמשכו אמש המאמצים להסדיר פגישה כזו, וייתכן שברגע האחרון יקרא יאסר ערפאת לפלשתינים, ברדיו מונטה קארלו, לבוא לפגישה.

אש"ף לא שינה עמדתו

עורך „אל־פג'ר", חנא סניורה, ששב אתמול לביתו ממסע ממושך בארה"ב ובאירופה, מסר לכתבנו, כי אש"ף לא שינה את עמדותיו המקוריות ביחס לפגישה והוא עומד על כך, שהוא אשר יקבע את האישים שייפגשו עם שולץ מבין הפלשתינים בשטחים ובפזורה. האמריקנים, אמר סניורה, לא קיבלו דרישות אלה.

איחוד אש"ף הכריע

בימים האחרונים התנהלו מאמצים אינטנסיביים להפגיש את שולץ עם משלחת פלשתינית מן השטחים, ואף הורכבה משלחת בראשות חיכמת אל־מסרי משכם, שהיתה מורכבת מתומכי ירדן ותומכי אש"ף. אילו יצאה הפגישה לפועל, היה הדבר מבשר חידוש הדו־שיח הירדני־פלשתיני ולבי־נונה מחדש של המשלחת הירדנית־הפלשתינית, על פי תוכנית שולץ, אבל מצד שני, היה מתמוטט איחוד אש"ף, ועניין זה הוא המדאיג כנראה את הנהגת אש"ף.

המשכים
הופעתו של נתניהו

(סוף מעמוד ראשון)

לישראל אין שום אפשרות לסמוך על ערובות, והבטחות של ארה"ב שלוועידה לא יהיו סמכויות כפייה, במיוחד לא עתה, אחרי ששולץ נפגש עם הפרופסורים הפלשתיניים.

במשרד החוץ מעריכים, כי שמיר ינצל את פגישת שולץ עם הפרופסורים לנקיטת עמדה בלתי־מתפשרת בשיחותיו עם שולץ.

בריה"מ: ועידה סמכותית מתמדת

מדיווחי שגריר ארה"ב בישראל, תומס פיקרינג, על תוצאות שיחות שולץ־שוורדנדזה ומרפי־פוליאקוב עולה, כי בריה"מ הסכימה לוותר על דרישתה לוועידה כוסה ועל דרישתה שלוועידה תהיה זכות וטו. יחד עם זאת, עומדת בריה"מ על כך שהוועידה תהיה סמכותית ומתמשכת. ארה"ב הציעה, שהוועידה תהיה תקופתית, אך בריה"מ תובעת ועידה מתמדת. נודע, כי אחת התביעות הסובייטיות היא, שהוועידה תוכל להתערב בניסוח הסופי של ההסכמים הדו־צדדיים.

צעד של מחאה

בראיון עם סוכנות „אסושיאייטד פרס" אמר נתניהו אתמול: „הגשתי את התפטרותי מתפקיד שגרירה של ישראל באו"ם כמעשה של מחאה נגד פגישתו של שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ עם שני חברי המועצה הלאומית הפלשתינית, פגישה המסכנת את בטחונה של ישראל".

הפרת התחייבות

לדבריו, הפרו שיחות שולץ עם אדוארד סעיד ואיברהים אבו לוגוד את ההתחייבות שנתנה ארה"ב לישראל ב־1975, לא להיפגש עם אנשי אש"ף, נוסף על כך, אמר נתניהו, מתקבל הרושם, כי בפגישה זו ניסתה ארה"ב לסלול את הדרך לשיתופו של אש"ף בשיחות שלום, שנועדו „להקים מדינה אש"פית בליבה של ישראל, מדינה שתאיים על עצם בטחוננו, על עצם עתידנו."

תכסיס פוליטי נחמד

בתגובה על כך אמר אתמול דובר משרד החוץ האמריקני, צ'ארלס רדמן, כי התפטרות נתניהו היא תכסיס פוליטי נחמד, לקראת מסע הבחירות שלו לכנסת.

„על פני השטח, זה מאוד בלתי־הגיוני ששגריר של מדינה מסוימת יתפטר בגלל תפיסתו לגבי מעשיה של מדינה אחרת" — הוסיף הדובר.

מקור בממשל אמר ל„על המשמר", ש„העניין כולו נשמע תמוה", כיוון שנתניהו איננו עובד בשביל שולץ, משרד החוץ האמריקני, או ארה"ב בכלל, ואת דעותיו „הברורות מאוד" ביחס לקיום מגעים עם אש"ף נהג לבטא בחופשיות רבה.

ד"ר אלון ליאל — דובר משרד החוץ

דליה שחורי

ועדת המינויים של משרד החוץ מינתה אתמול את ד"ר אלון ליאל, יועצו של המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, לתפקיד ראש מחלקת העתונות ודובר משרד החוץ; לקונסול כללי בלוס אנג'לס מונה מועמדו של שר החוץ, ישראל גת, ולקונסול הכללי באיסטנבול מונה יגאל לביא, מן המרכז למחקר מדיני.

ארה"ב קוראת לישראל לשקול מחדש סגירת סוכנות הידיעות הפלשתינית

רויטר

ארה"ב קראה אתמול לישראל לשקול מחדש את החלטתה לסגור למשך שישה חודשים את סוכנות הידיעות הפלשתינית.

„אנו מצטערים על החלטתה של ממשלת ישראל ואנו קוראים לבחינתה מחדש" — אמר דובר משרד החוץ האמריקני, צ'ארלס רדמן, בשיחה עם עתונאים בוושינגטון. „אנו תומכים תמיכה איתנה בחופש העיתונות ומתנגדים בתכלית ההתנגדות לדיכויו של חופש זה," אמר הדובר.

קיצוניים בהתנחלויות מאיימים לפגוע בעתונאים בשטחים

ניצה ריטמן

מתנחלים, תושבי השומרון, מתכננים לפגוע בכלי רכב של עיתונאים הנעים בשטחים — מידע בעניין זה הגיע אל כוחות הביטחון, לאחר שקציני מילואים הוזהרו על־ידי קצין בקבע, תושב אחת ההתנחלויות השומרון, לבל יסעו בכלי־רכב של עיתונאים. ידיעה בנושא מתפרסמת הבוקר בשבועון „צומת השרון". נודע כי שירותי הביטחון מתייחסים למידע ברצינות, כיוון שאחד מבני משפחתו של הקצין המזהיר, נימנה בעבר עם חברי המחתרת היהודית.

יצחק אופק, שנבחר אתמול למזכ"ל הפועל לארבע שנים נוספות, פותח את הדיון בוועידת הפועל (צילום: קנפר)

חייל נהרג בתאונה

יואב אביב

חייל צה"ל ישראל הנוביץ בן 21 מפרדס־חנה, נהרג בתאונה בעת שהיה בחופשה.

החייל הועבר אתמול לבית החולים הלל יפה בחדרה לאחר שנמצא שוכב מתחת לגלגל של טרקטור בפרדס. חבריו שמצאו אותו חילצו אותו והעבירו אותו לבית־חולים, שם נקבע מותו. מהמשטרה נימסר שמהעדויות הראשונות עולה כי מדובר בתאונה.

„המשמר" עתון יומי

המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל

המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נע"ל ת"א 61999

"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St., Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652

סניפים: ירושלים 94622 רח' בר־יהודה 2, בניין מגמר חדרים 102—121 טל' 233316, המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה 33134 רח' ... טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040

מטבן ההסתדרות
1, במאי 1988

תל־אביב, 11.00 בבוקר
המסלול: מגשר בר־יהודה לאורך רחוב אבן גבירול עד לכיכר מלכי ישראל.

★

הודעות המטות

★ רכזי המטות בחברות, במוסדות ובארגונים מתבקשים להפנות את נציגיהם למרכזי מטות ה־1 במאי במועצות הפועלים — כדי להשלים בכל החקים את הכנותיהם לקראת המפגן.

★ מזכירי מועצות פועלים מתבקשים לכנס בהקדם את רכזי מטות ה־1 במאי במקומות העבודה לשם השלמת ההכנות.

★ חומר הסברה (כרזות, מינשרים וכו') נשלח לרכזי המטות. במידה וטרם קבלתם, נא לפנות למערכת ההסברה במרכז לתרבות ולחינוך, הועד הפועל, לח' איצ'ה שחם טלפונים: 03-431709, 431510.

★ מזכירי מועצות פועלים, נציגי ארגונים ומוסדות ולרבות נעמת, מטה החולצה הכחולה, ההתיישבות העירונית, צעיר ההסתדרות וכו') מתבקשים להעביר בדחיפות נוסח כרזותיהם למפגן.

★ גוש המישוריות — המשתתפים מתבקשים לסיים ולהעביר לאשור המטה את השרטוטים וההתחייבויות המינהליות.

★

כנסים

הסתדרות הגמלאים
יום', 10.4.88, בשעה 10, בבית ההסתדרות הגימלאים, הועד הפועל, תל־אביב, למרכזים ופעילים בסניפי ההסתדרות הגימלאים מכל הארץ.

האגף לאגוד מקצועי
יום ב' 11.4.88, בשעה 11.00, בבית המרכז לתרבות ולחינוך בועד הפועל, תל־אביב, לוועדי עובדים ממקומות עבודה גדולים.

המרכז לתרבות ולחינוך
יום ג', 12.4.88, בשעה 09.00, בביה"ס לפעילי ההסתדרות, תל־אביב. לרכזי תרבות במועצות הפועלים מכל הארץ.

האגף למינהל והון אדם
יום א', 17.4.88, בשעה 08.30, באולם קומה ח' בבית הועד הפועל תל־אביב. לראשי מטות ה־1 במאי במוסדות ההסתדרות.

★

חברי מטה המפגן — מספרי טלפון (רשימה שלישית)

חיים ליבנטברג —
יכין חקל — (03) 245351
חנוך ברמון —
אגף מינהל —
וכ"א/מוסדות — (03) 431603
דוד פינקלשטיין —
כור תעשיות — (03) 5482421
יוסף קרא —
המיגזר הדרוזי — (03) 431520
גד שטרנבאום —
הפועל — (03) 5613322

★

הישיבה הבאה של המטה האופרטיבי תתקיים — ביום ב', 11.4.88, בשעה 07.30 בבית המרכז לתרבות ולחינוך, הועד הפועל תל־אביב.

טלפונים של המטה האופרטיבי: (03) 262714, 256723, 219889

ההסתדרות עם המדינה לאורך כל הדרך לבנין חברה עובדת וצודקת.

צלצול מהיר — אלישבע איילון

ישראל אהרוני, מסעדן:

הלקוחות הלא־מעשנים והמעשנים, שניהם צודקים

אלישבע איילון

החוק החדש אומר להקצות מקומות מיוחדים במסעדה למעשנים. מהיום תקבל את האורחים בשאלה, מעשנים?

— לא, לא צריך להגזים. בכלל אני חושב שמנפחים את ממדי הבעייה. צריך לכבד את המעשנים ואת הלא מעשנים, ואם יש צורך אז גם להפריד ביניהם.

איפה ישבו אצלך הלא מעשנים? האם ייתלה שלט „אסור לעשן"?

— לי במקרה יש שני חדרים. אז אני אפריד, אקצה אחד למעשנים. רוב הלקוחות שלי קבועים, לכן אני מניח שתוך זמן קצר הם ינתבו את עצמם בטבעיות. אם היה לי אולם אחד בלבד הייתי חוצה אותו לשניים, בלי בעיות. לגבי השלט, כן בהחלט אציב שלט במקום מתאים. גם ללא חוק נתתי תמיד לגיטימציה לבעיית העישון. אם מישהו התלונן שעשן שמגיע משולחן סמוך מפריע לו, הייתי מבקש להתחשב ותמיד נעניתי. מה שכן, סיגרים אני אוסר בכלל לעשן אצלי, זה חונק את כולם.

מה קורה כשבאים זוגות, או קבוצה מעורבת?

— זו באמת בעייה. שיריבו ביניהם ויחליטו אם לשבת בצד המעשנים או הלא מעשנים, בכל מקרה לא צריך להפלות אף אחד.

לאיזה צד אתה שייך?

— אני יושב פעם בשולחן למעשנים ופעם באחר. תלוי בתקופה. היום אני בתקופה של עישון.

התק"ם והקבה"א חתמו על הסכם א.ה.ל עם בה"פ

חיים מרגלית

מזכירי התק"ם אהרון ידלין, ודובי הלמן ומזכירי הקיבוץ הארצי חיים אורון ועזרא רבין וכן רכז קרן השומר הצעיר, מיכה רינת, חתמו אתמול על הסדר א.ה.ל. לפריסת חובות באשראי מרוכז לקיבוצים עם ראשי בנק הפועלים, עמירם סיון מנכ"ל הבנק, פרופ' איתן ברגלס המשנה למנכ"ל והאחראי על האשראי ריצ'ארד עדמון. בטקס החתימה נערך דיון בין הצדדים בו הודגשה העזרה הרבה של בנק־הפועלים לתנועות הקיבוצים והרצון הטוב שגילו כל הצדדים עד שהגיעו לחתימת ההסדר שאמור לפתור את הבעיות בתוך נתונים תקציביים. מייד אחרי פסח ייחתם הסכם דומה בין נציגי הקיבוצים לבנק־לאומי. בעת החתימה בבנק־הפועלים נוכח גם מאיר חת יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי.

מבקש לחון „חמשת קציני „הרנו" לאחר שדן אותם ל־35 ימי מחבוש בפועל

אבי בניהו

המפקד היוצא של בית הספר לקצינים בצה"ל, אלוף מישנה זאב זכרין, פנה באחרונה לאלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי וביקש ממנו לשקול אפשרות לחון לקראת החג, את חמשת הקצינים שנשפטו לאחר שרכב ה„רנו" שבו נסעו נתפס על ידי מחבלים, לפני מספר שבועות. ככל הידוע, טרם נפלה החלטה בנושא זה. כזכור, שפט מפקד בית הספר לקצינים את חמשת הקצינים לאחר שנסעו ברכב „רנו" ללא נשק בניגוד לפקודות. במהלך נסיעתם נתקלו בשלושה מחבלים שנטלו מהם את הרכב בלא שנתקלו בהתנגדות ונסעו איתו עד לכביש דימונה — באר־שבע, שם השתלטו על „אוטובוס האמהות" שהסיע עובדים של הקריה הגרעינית בדימונה. אל"מ זכרין הוא שגזר על כל אחד מהקצינים 35 ימי מחבוש בפועל. אל"מ זכרין סיים באחרונה את תפקידו כמפקד בה"ד 1.

● מנכ"ל מועצת הכשר, ישראל איטקין, הורה, עליפי הנחיות שר־החקלאות, למשווקי הבקר המורשים בארץ לערוך מפקד של מלאי עורפי עגלים המטוטמים שאין להם ביקוש בשווקים.

● עשרות נערים והנודדים לשפץ, לצבוע ולנקות בתי קשישים בודדים בבאר־שבע והסביבה לקראת החג. המבצע נערך על־ידי היחידה לקידום נוער באגף הנוער במשרד החינוך־והתרבות בשיתוף העירייה.

הקיבוץ משתתף בצערה של
ענת גפני ומשפחתה
במות
האם
קיבוץ געש
וגרעין פארן

אבל יריד על ביתנו
חברנו בננו
יהודה ורדי
נפטר באופן פתאומי
המשפחה
וקיבוץ רוחמה
על מועד ההלוויה נא להתקשר 051-807111

„מרד מנהלים" הביא לנסיגת קיסר מכוונתו להחליף את מנכ"ל הסנה

צמרת חברת העובדים הציגה עמדה כמעט אחידה נגד „המינויים דרך העיתונים" ☐ המנהלים תבעו שכל מינוי ייאושר במועצות המנהלים של החברות ובוועדה המנהלת של חב' העובדים

אורי נחשון, אבשלום קווה

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר נסוג אתמול מכוונתו להביא בהקדם להחלפת מנכ"ל „הסנה" אלפרד גולץ, לאחר שהוצגה בפניו עמדה אחידה של כל הצמרת הניהולית של משק העובדים — נגד שיטת המינויים שלו.

אתמול נפגש קיסר עם מזכיר חברת העובדים דני רוזוליו, שתיאר בפניו את הלכי הרוח הקשים בצמרת חברת העובדים, בעקבות התפטרות מנכ"ל „כור" ישעיהו גביש.

למרות נסיונות להפחית ממשקלה של פגישת ראשי משק העובדים ביום רביעי, לאחר הודעת ההתפטרות של גביש, נודע, כי בפגישה התפתחה אווירה של „מרד מנהלים". בפגישה, שנערכה במשרדי בנק הפועלים, השתתפו ראשי הבנק איתן ברגלס ועמירם סיון, מנכ"ל „סולל בונה" אהוד שילה, מוטה גור, דני רוזוליו, גרשון וילן, אלפרד גולץ ויו"ר „כור" ארנון גפני. מאוחר יותר הצטרפו אליה גם ראש אגף הבקרה ב„כור" שמעון רביד וישעיהו גביש. בפגישה נמתחה ביקורת חריפה על הנסיונות להחליף מנהלים דרך העתונים. גורמים בחברת העובדים מציינים, כי אמנם לא מדובר בחזית אחידה נגד קיסר, בגלל קרבתם של כמה מהנוכחים למזכ"ל ההסתדרות, אבל במקום התפתחה עמדה ברורה ביותר נגד צעדיו של קיסר והנוכחים ביקשו להבהיר למזכ"ל ההסתדרות, כי כל מינוי חייב לעבור דרך מועצות המנהלים של החברות, והוועדה המנהלת של חברת העובדים.

גביש לא חוזר בו

אתמול נמשכו הלחצים של ראשי חברת העובדים על גביש לחזור בו מהתפטרותו, אבל הוא הודיע כי הוא איתן בדעתו. לעומת זאת, קיסר הגיב אתמול על הביקורת הקשה שמתח עליו גביש ואמר, כי מהלכי ההבראה בכור לא היו אפשריים בלי שמזכ"ל ההסתדרות יטיל את מלוא כובד משקלו.

יצויין, כי למעשה התפטרותו של גביש עדיין לא נכנסה לתוקף, כיוון שמועצת המנהלים של „כור" עדיין לא קיבלה אותה ובשלב זה בקשה ממנו לחזור בו. אתמול גם נמתחה ביקורת על כך שההתפטרות הוגשה קודם לקיסר ורק אחר כך למועצת המנהלים של „כור".

שמאי מברך

יו"ר סיעת הליכוד בהסתדרות יעקב שמאי שיגר אתמול מברק למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר בו הוא מברך על התפטרותו של מנכ"ל „כור" ישעיהו גביש. לדברי שמאי, ההתפטרות תסלול את הדרך לשינויים בצמרת „כור" ותמנע את התמוטטות הקונצרן.

חרדה באליאנס

כתבת עתי"ם מוסרת: זעם, תיסכול ומבוכה שוררים בקרב העובדים במפעל הצמיגים „אליאנס" בחדרה, בעקבות התפטרות מנכ"ל „כור" ישעיהו גביש. העובדים חוששים, כי עקב התפטרות מנכ"ל „כור" עלול המפעל להיסגר. „משפחותינו חיות בין יאוש לתקוה, ותקוותנו היחידה היא פעילותו של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, שיעשה למען המשך קיום המפעל", אמר.

שחל מתכוון להחיל הרפורמה במשק הדלק באפריל למרות התנגדות החברות

חיים מרגלית

שלשום ואתמול בלילה התקיימו פגישות בין שר האנרגיה משה שחל לבין מנהלי שלוש חברות הדלק ויועציה, לדיון בביצוע הרפורמה שחל. הפגישות הסתיימו בלא שהושגה הסכמה.

בישיבה שהתקיימה אתמול נמשכו חילוקי הדעות בין הצדדים. ראשי חברות הדלק אינם מסכימים בשום פנים ואופן להמלצת שחל כי חברת בתי הזיקוק (בז"ן) תהיה שותפה במכירת תזקיקי דלק לצרכנים בישראל. כן טענו ראשי חברות הדלק כי הצעות הרפורמה של השר הן שורה של הוראות שאין קשר ביניהן. שחל מדגיש כי השהייה המכוונת שנוקטים ראשי חברות הדלק לא תועיל להם. הרשות לאנרגיה ניצבת מאחוריו, וגם שר האוצר תומך ברפורמה. הוא גם סבור שלחברות הדלק יש די זמן להיערך לרפורמה.

לכתבנו נודע, כי בגלל חילוקי הדעות בין השר לראשי חברות הדלק, אי אפשר יהיה לדון בהאשרת ההקפאה של מחירי הנפט, ובכך לא תצא לפועל העיסקה של מכירת חברת „פז" לאיש העסקים היהודי אוסטראלי ג'ק ליברמן. מיד לאחר חג הפסח יגישו חברות הדלק עתירה לבג"ץ נגד הרפורמה ובכך שוב ייעכבו ביצוע הרפורמה. השר ויועציו יוצאים במוצ"ש הקרוב לביקור בן 10 ימים באמריקה הדרומית.

מצרים מעלה מחיר הנפט

מצרים מעלה את מחירי הנפט בדולר החבית, מהשבוע הבא. בכך ישובו מחיריהם לרמתם לפני חודש ב־1 במרס.

המצרים נוהגים עתה לקבוע את מחירי הדלק פעמיים בחודש ב־1 בחודש וב־15. הסיבה לצער זה הם השינויים הגדולים במחירי הדלק בשוק העולמי.

פעיל „כך" הנאשם בהצתות נעצר עד תום ההליכים

עתי"ם

נועם פדרמן (19), פעיל בתנועת „כך", נעצר אתמול על־ידי בית־המשפט המחוזי בירושלים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

כתב־האישום שהוגש נגד פדרמן מייחס לו 10 עבירות של הצתות וגרימת נזק לרכוש ערבי בין החודשים נובמבר 1987 לפברואר 1988. בין השאר הצית פדרמן, לטענת כתב־האישום, פעמיים את כנסיית סנט פול שבירושלים משום שחשב כי מתנהלת בה פעילות מיסיונרית. כתוצאה מהצתת נשרפו יציע הכנסיה, ארון תגלימות ונפגעו ספרי תפילה.

בהזדמנויות שונות גם ניקב פדרמן צמיגיהן של 13 מכוניות במזרח־ירושלים וכן פגע במכוניתו של דובר „שלום עכשיו", עמירם גולדבלום.

פדרמן הואשם עוד כי ריסס סיסמאות גנאי על קירות ביתו של טדי קולק, ראש עיריית ירושלים, ועל קירות בניין הטלוויזיה ברוממה.

הדיון בעניינו של פדרמן התנהל בדלתיים סגורות ופרטיו חסויים.

גידול ריאלי של 9% ברווחי קונצרן „כלל" ב־1987 — 28.3 מיליון ש"ח

המנכ"ל דוברת: מעדיף פחות יציבות ויותר צמיחה

אורי נחשון

ביקורת נוקבת על המדיניות הכלכלית מתח אתמול מנכ"ל קונצרן „כלל" אהרון דוברת, עם הצגת מאזן הקונצרן ל־87. „אני לא מסכים להפיכת היציבות הכלכלית לערך עליון. אני מעדיף פחות יציבות ויותר צמיחה", אמר דוברת.

„כלל" סיים את 87 ברווח נקי 28.3 מליון ש"ח, גידול ריאלי של תשעה אחוזים לעומת 86. הריווחיות הושגה משיפור המכירות לשוק המקומי וריווחיות גבוהה במערכת הפיננסים.

במסיבת עתונאים, שבה הציגו ראשי כלל את המאזן, אמר דוברת כי מדיניות הממשלה המכוונת ל„יציבות בכל מחיר", גרמה לכך שבשנתיים וחצי האחרונות הוציא המשק משאבים ניכרים להגדלת היבוא, מבלי שהושקע כל מאמץ לחיזוק המערך התעשייתי.

עוד אמר דוברת, כי מדיניות בנק־ישראל, הגורסת שמירה על שער ריבית גבוה לצד הקפאת שער החליפין, עלולה להצעיד את המשק לקראת מיתון, שסימנים ניכרים לכך בימים אלה. נושא הפיחות הפך לדבריו לערך פוליטי בלבד, והוא גורם להמשך פעילות כלכלית הגיונית.

ראשי כלל אמרו, כי לאור מדיניות הממשלה החליטו לצמצם את הייצוא, בעיקר לגוש הדולרי. לדבריהם, ב־88, יושם דגש על שיפור הנזילות ועל פעילותן של חברות גדולות עם בסיס ריווחיות איתן. „לא נחזיק חברות ופעילויות לא ריווחיות" אמר דוברת.

מחזור המכירות של הקונצרן הסתכם בשנה שעברה ב־1.44 מיליארד ש"ח והיצוא הגיע לכ־177 מליון ש"ח. הנכסים הנזילים הסתכמו בכ־25 אחוז מהמאזן. ראשי הקונצרן אומרים, כי בקנה־מידה בינלאומי אין מדובר בריווחיות גבוהה. כלל החליט גם לחדש את תשלום הדיבידנד במזומן, לאחר שנים רבות שלא שולם דיבידנד.

עוד נמסר אתמול, כי עמוס סטיר, שכיהן כסמנכ"ל כלל, מונה לתפקיד משנה למנכ"ל.

קצין צנחנים ראשי: אנו נערכים לאפשרויות קשות ביותר בשטחים

אבי בניהו

„צה"ל נערך גם לאפשרויות הקשות ביותר בשטחים, שיצטרך להמשיך ולעסוק במשימות אלה גם בחודשים הקרובים. ברור לנו ולחיילים שמדובר כאן במלחמה על קונסנזוס", כך אמר קצין חי"ר וצנחנים ראשי תת־אלוף שמואל ארד, כשדיבר אתמול בפגישה עם כתבים לעניני צבא לרגל שבוע המערך המוצנח וחיל הרגלים שיצויין בשבוע הבא.

הוא התייחס בדבריו בעיקר לאירועים בשטחים ולהשפעתם על הצבא. „אנחנו מקווים שלא נצטרך להיות שם זמן רב, עם הרבה כוחות, וכי ימצא הפיתרון הנכון במשימות הללו שבעצם ליוו אותנו מאז 1967. במינון נכון נקיים, אורך נשימה, כך שאלה שמנסים להשיג שלא יצליחו באלימות להגיע מגמתם" אמר תא"ל ארד והוסיף: „יש מלבד מגמנים עושים חטיבות חיל הרגלים עוד כמה רבים, וכדאי שהציבור בישראל ידע זאת, מולנו מקווים שהשקט יחזור, אולם צריך לדעת שהבעייה בשטחים היא עניין קיומי. אין לנו ספק שהפתרון לבעייה איננו פתרון צבאי. צבא יכול לקבל פקודה ולהביא שקט בתוך שעתיים על כל השטחים. אם אסד עשה זאת בסוריה וחוסיין בירדן, אז גם צה"ל מסוגל לעשות זאת, אולם אנחנו מדינה שונה, עם אחר, וצבא עם נורמות שונות, כך שאני לא מעוניין להביא לשטחים פתרון מוחלט" אמר תא"ל ארד.

מערך חיל הרגלים של צה"ל יכניס לשמוש בשנה הקרובה אמצעי לחימה וציוד חדש שפותח ויוצר כולו בישראל. האמצעים מאופיינים בהנדסת אנוש גבוהה המותאמת ליעודים של חיילי החי"ר והם יתרמו להפחתת המשא שסוחב על גבו כל חייל. בין האמצעים שהוצגו אתמול בפני הכתבים הצבאיים: ערכת אב"כ חדשה, נעליים קלות ומשופרות, מקלעון כיתתי, כוונת לראיה בלילה ועוד.

בשבוע הבא תיפתח ברמת־גן תערוכה שבה יוצגו כלי נשק ואמצעים מתוחכמים, לכל חטיבת חי"ר בצה"ל יוחיה ביתן משלה.

החמרה בגזרי דין של מיידי אבנים

צוות בכיר של משרד המשפטים דן בימים אלה בהיבטים המשפטיים הנובעים מהמשך ההתקוממות בשטחים. הצוות עוסק במתן תגובה משפטית וסיוע צמוד לכוחות המשטרה ולמערכת הבטחון. המדובר בשורה שלמה של נושאים, ביניהם מעצרים מינהליים ומעצרים עד מועד המשפט. שר המשפטים אברהם שריר פנה לפרקליט המדינה עורך דין יונה בלטמן והורה לו שהפרקליטות תדרוש מיצוי הדין עם פורעי הסדר. שריר יקיים בימי הפסח דיון לבדיקת גיל האחריות הפלילית והטלת האחריות הפלילית, כשמעורבים קטינים, על הוריהם. כך כבר נמסר על 2 פסקי דין ראשונים המחמירים עם מיידי אבנים.

ביהמ"ש המחוזי בירושלים הטיל שתי שנות מאסר על מיידה אבנים. מהן שנה בפועל, ושנה על תנאי ובנוסף 5000 ש"ח קנס. ובמקרה השני, שמונה עשרה חודשים מהם תשעה בפועל ותשעה על תנאי וכן 4000 ש"ח קנס.

החמרה נוספת — מעצר קטינים עד תום ההליכים, בתחומי הקו הירוק: לבקשת המדינה, הורה ביהמ"ש המחוזי בבאר שבע לעצור את הנאשמים בני ארבע עשרה וחצי וחמש עשרה וחצי שיוחסה להם זריקת אבנים לעבר רכב נוסע בכביש תל שוקת־ערד, עד תום ההליכים. ביהמ"ש העליון דחה אתמול ערעור של סנגורים על מעצרם עד תום ההליכים.

סדר פסח סימלי לאות הזדהות עם יהודי בריה"מ הכמהים לצאת לחרות נערך בהשתתפות קהל רב מול שגרירות ארה"ב ברחוב הירקון אתמול אחה"צ, בנוכחות אסירי ציון ומסורבי עלייה לשעבר.

בתמונה: משמאל לימין – תומס פיקרינג, חיים צ'סלר מזכ"ל המועצה, ויוסף ביגון. (תצלום: נאווה שמש – ישראל סאן בע"מ)

● בית־המשפט העליון של גרמניה המערבית בקארלסרוהה העניק אתמול לאזרח פיצוי של 565 מארקים (330 דולר) בחודש על אובדן אשתו, עקרת־בית, ללא מקצוע, שנהרגה בתאונת־דרכים.

חברת־הביטוח תהיה חייבת לשלם לאלמן מדי חודש בחודשו 565 מארק, עד לשנת 2029, אלא אם יתחתן מחדש.

דרושים
בנים בשנת חופש
לעבודה חקלאית ולתעשיה
טלפון 06-372723
לבקש את מרכז המשק

מצלמת העיר
המחירים הכי פוטוגניים בעיר
6 תשלומים. ללא ריבית וללא הצמדה

מבצע פסח
לרגל מכירת חיסול
מלאי מחירים
מפתיעים

יריד המשומשות הגדול
בסניף לב דיזנגוף
Nikon MINOLTA PENTAX Leica
YASHICA Canon Rollei
CONTAX Mamiya OLYMPUS
ועוד הרבה...
מצלמות משומשות מתוצרת החברות המובילות בעולם ● המחירים נוחים ביותר ואפשרות לארבעה תשלומים. ● אחריות מלאה על כל מצלמה אפשרות ל"טרייד־אין" TRADE-IN. ● יעוץ מקצועי במקום. ● פיתוח סרט ראשון חינם!

מצלמת העיר
כל־בו לצילום הגדול בישראל
סניף כיכר אתרים — קומת המסד (מפלס הכניסה למלון מרידיאן) טל. 03-287016 | סניף דיזנגוף ... סנטר הטכנון 13 ... טל. 290336
גזור ושמור

המשכים

הסגר מהשטחים

(סוף מעמוד ראשון)

נהוג בשבועות האחרונים. צעיר בן 17 תושב הכפר יטא בהר חברון, סולימאן אחמד עוואר, נהרג אתמול בהתקלות עם סיור צה"ל.

במערכת הבטחון אומרים כי צה"ל שומר לעצמו את הזכות לשוב ולהשתמש במגוון צעדי הכבדה במסגרת החוק אם יחייב זאת המצב בשטח.

לקראת התפילה במיסגדים

כוחות צה"ל בגדה וברצועת עזה נערכים היום לקראת כל אפשרות של חידוש מהומות לאחר התפילה במסגדים לאחר שלושה ימי סגר ועוצר. בדיון שהתקיים אתמול בצהריים בלישכת שר-הבטחון בת"א בהשתתפות הרמטכ"ל, אלופי הפיקוד, ראש אמ"ן ונוספים, סוכמו שלושת הימים האחרונים בשטח והוחלט לא להמשיך לפי שעה בסגר ובעוצר.

הסיקור — שוב חופשי

כן הוחלט לאפשר שוב את הסיקור העתונאי בשטחים באופן חופשי למעט באזורים שיוכרזו כ„שטח צבאי סגור" בשל שיקולים מבצעיים. לפי שעה יישארו כוחות צה"ל בשטחים באופן מתוגבר וישמרו על עירנות. קיימת הערכה כי ביקור שולץ במזרח-התיכון עלול לגרום לגל נוסף של ארועים אלימים.

בכלל, צה"ל כולו הן בשטחים, הן בדרום לבנון ובגבול הצפון והן ביתר הגבולות יגביר את עירנותו במשך ימי חג הפסח ועד לאחר יום העצמאות כדי לקדם נסיונות פיגוע חבלניים מהחזיתות השונות.

הכוחות לא ידוללו

יום אתמול בשטחים התאפיין בשקט נדיר יחסית לשבועות האחרונים. בגדה המערבית לא נרשמו ארועים להוציא מספר מקרים של ידוי אבנים, במחנה הפליטים נור-א-שמס שבנפת טול-כרם נפצע צעיר מקומי באורח קל בידו במהלך התקלות עם צה"ל. מערכת הבטחון נמצאת בשטחים עם „יד על הדופק" מנסיונות העבר לא ידוללו הכוחות כל עוד קיים חשש לפרץ אלים נוסף שעשוי להתפשט שוב ברחבי השטחים.

„כרוז מספר 12"

הופץ בשטחים המוחזקים כרוז מס' 12 של „ההנהגה המאוחדת של ההתקוממות העממית", הקורא לתושבים להכריז על שביתה כללית ביום ג', 4 באפריל, כדי למחות נגד יוזמת השלום האמריקאית הרשמית, כזכור מצפים לבואו לישראל של שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, ביום א'.

התפרעות עם הסרת העוצר

צעיר תושב מחנה הפליטים ברפיח נפצע אמש מיריות חייל צה"ל, לאחר התפרעות שבאה מייד עם הסרת העוצר הכללי מכל חלקי רצועת עזה. ההתפרעות החלה בשכונת שגורה ברפיח, ומתפרעים יידו אבנים ואיימו לתקוף בחפצים קבוצת חיילים. חייל שהותקף ירה באחד הצעירים ופצעו. הפצוע אושפז בבית החולים נאצר בחאן יונס. עוצר הוטל מחדש על מחנה הפליטים ג'בליה, המונה כ-45 אלף תושבים. בשעה 5 אחר הצהריים הוסר העוצר הכללי ברצועה והאוכלוסיה החלה להצטייד במצרכים חיוניים לקראת עוצר הלילה. קבוצות של צעירים הניפו דגלי אש"ף והרוחות התלהטו עד כי היה צורך להפעיל חיילים, לפזר את המתקהלים. במהלך התפרעות נוספת הוחלט להחזיר את העוצר על מחנה פליטים זה ורבים מהתושבים לא הספיקו להצטייד במצרכים חיוניים.

מרדכי: ימים שקטים

אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי אמר אתמול כי שלושת הימים האחרונים ברצועה היו שקטים ביותר מאז תחילת הארועים בשטחים. האלוף אמר כי צה"ל ערוך ופרוס להתגבר מיידית על כל הפרת סדר אפשרית.

„תושבי הרצועה צריכים לדעת שצה"ל לא הפעיל אפילו 10 אחוזי מיכולתו", אמר האלוף, „לפיכך נכון יעשו תושבי הרצועה אם יבינו שבדרך הפרות הסדר והאלימות לא ישיגו דבר. התהליכים הפוליטיים הם לא מעניינו של הצבא. תושבי הרצועה הם אנשים פקחים, ואם יבינו שהפרת הסדר וההתפרעויות יביאו לעימות עם הצבא, ייטב להם".

הישג הנובע מהתאפקות

האלוף אמר כי מה-15 בינואר עד עתה, לא היו ברצועה יותר מ-6 הרוגים וכי זהו הישג הנובע מהתאפקות ומעשיית כל מאמץ למנוע הרוגים ופצועים בשטח. „ככל שנעשה להקטנת החיכוך והקטנת כמות הנפגעים — כך נצליח להחזיר את הסדר, החוק, הבטחון ושיגרת החיים" אמר האלוף.

הגבלות על צעירים

משרד הפנים מטיל מחיום הגבלות על יציאת צעירים ממזרח ירושלים לירדן. המדובר בצעירים בגילאים 16-35 שלא יוכלו לחצות את גשרי הירדן אלא אם ישהו בממלכה ההאשמית לפחות 9 חודשים.

דוברת משרד הפנים טובה אליסון אמרה לכתבנו כי ההגבלה נועדה למנוע ניצול לרעה של זכות השהייה בירדן לפעילות עויינת לישראל. הדוברת ציינה כי במקרים מיוחדים ינתנו היתרי יציאה לירדן לתקופות קצרות יותר. חופש התנועה למבוגרים יותר, בין ישראל לירדן, לא יפגע.

שריר לרבין: התפטר

חבר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת יוסי שריר (ל"ע) קרא אתמול לשר הבטחון יצחק רבין להתפטר מתפקידו לאחר שנכשלו לחלוטין כל אמצעי הענישה חסרי התקדים שננקטו השבוע בשטחים.

שר־האוצר השיג מבוקשו

(סוף מעמוד ראשון)

ולא ימסרו תשובות בטלפון.

ח"כ צבן: המחדל של המערך

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) מאשים את חברי הכנסת מן המערך שהרימו ידם אוטומטית, יחד עם חברי הכנסת מן הליכוד, והסירו את התנגדותם של סיעת מפ"ם, שנועדה לבטל את התיקון לחוק התקציב לפיו גוף הנתמך על-ידי הממשלה לא יוכל להעלות שכר בלי אישור האוצר. בשורת הסתייגויות שהגיש ח"כ צבן, בקריאה השנייה של חוק התקציב, הוא הציע להגביל את סמכויות הסיקות של האוצר לגבי גופים נתמכים ואף להתנות זאת בכך ששיעור התמיכה הממשלתית בגוף תעלה על 25 אחוז מתקציבו. ח"כ צבן פנה לח"כי המערך וקרא להם להגביל את הסמכויות הדיקטטוריות של האוצר, אך הם כאמור לא שעו לקריאתו.

סידרת שיבושים

רופאי קופ"ח הודיעו, שהיום יבוצעו ניתוחי-חירום בלבד, ובשבוע הבא ייסגרו מרפאות הנוער והרופאים יחלו בסדרת שיבושים בכל 14 בתי-החולים של קופ"ח.

בתגובה על הודעת רופאי קופת חולים מסר יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל הד"ר רם ישי, כי משרד האוצר אינו בוחל בשום אמצעי על מנת לחבל בהסכם שמטרתו לשפר את מערכת האישפוז בארץ, לדבריו, לא ניתן לפתור בכוחו של שום חוק, או שום צו, את הבעיות במערכת הרפואית בישראל — אלא על ידי ועדת חקירה ממלכתית.

שיבושים במעבדות

עובדי המעבדות בשירות הממשלתי החליטו להחריף את השיבושים והחל מיום ראשון הקרוב תשובש העבודה גם בבתי החולים הלל יפה בחדרה ובית החולים ברזילי באשקלון. במסגרת השיבושים יעוכבו בדיקות מעבדה דחופות

דרושים
בני משק
בחופשה
לעבודה בתעשיה
נא להתקשר
בשעות העבודה לטלפון
051-872701
או בערב
051-872628

20 נעצרו בעקבות אירועי יום האדמה; תושבי סכנין הסגירו מניף דגל אש"ף

העצורים חשודים ביידוי אבנים, השלכת בקבוקי תבערה והנפת דגלי אש"ף

יהודה צור

כ-20 ערבים תושבי הגליל נעצרו בעקבות אירועי יום האדמה בצפון. מדובר בחשודים בהנפת דגלי אש"ף, ציור כתובות על קירות ויידוי אבנים. מייד עם תום התהלוכה בסכנין התקשרו תושבים רבים למשטרה ומסרו בעילום-שם את זהותו של מניף דגל אש"ף, שפניו היו רעולות, בתהלוכה בסכנין.

המשטרה חוקרת נסיון להצית נקודת משטרה בכפר יאסיף. אלמוני שבר אתמול בלילה את חלון נקודת המשטרה בסכנין, שפך נפט לתוך הבניין והצית. נגרמו נזקים כבדים. מן המשטרה נמסר שלא מוציאים מכלל אפשרות שמדובר ברקע פלילי אולם המשטרה חוקרת בכל הכיוונים.

חשודים בהשלכת בקבוקי תבערה

בית משפט השלום בחיפה האריך ב-5 ימים וב-8 ימים את מעצרם של שלושה אחים, בדואים מכפר הסמוך לטבעון, לאחר שנעצרו כחשודים ביידוי בקבוקי התבערה על אוטובוס אגד לפני כשלושה ימים ליד קיבוץ שער העמקים.

לדברי נציג המשטרה הם התחבאו בין השיחים, וכשעבר האוטובוס הם השליכו את שני הבקבוקים. בקבוק אחד פגע בדופן האוטובוס ובקבוק שני פגע בגגו וניצת. המשטרה חושדת כי לאחים יש יד גם בהטלת בקבוק התבערה לפני כחודש על אוטובוס אגד. שופט השלום החיפני דוד גרשון שהורה לעצור את השלושה אסר לפרסם את שמם בשלב זה של החקירה.

צעיר בדואי בן 21 מהשכונה הבדואית שבשפרעם נעצר על ידי המשטרה כחשוד בציור צלבי קרס בנמל חיפה. שני קטינים תושבי שפרעם שנעצרו בתחילה כחשודים בפרשה זו חשודים כעת על ידי המשטרה ביידוי אבנים. הצעיר הודה בחקירתו במשטרה, כי צייר את צלבי הקרס. לדבריו, עשה זאת כמחאה על פיטוריו מעבודתו בנמל חיפה.

בבקבוקי תבערה

שני בקבוקי תבערה הוטלו שלשום על מכונית פרטית ועל אוטובוס אגד שנסעו בכביש המהיר חיפה תל-אביב ליד הכפר הערבי ג'סר א-זרקא. מהמשטרה נמסר אתמול כי נהג מכונית פרטית שנסע עם חברתו הבחין בקבוצת אנשים שהסתתרו בין השיחים בצד הדרך, הנהג הבחין בהבזק, ואז לפתע ראה את בקבוק התבערה נוחת על הכביש ומתנפץ. הנהג מיהר לדווח על המקרה בתחנת חדרה, וכעבור 10 דקות הגיע לתחנה נהג אוטובוס שסיפר סיפור דומה.

משטרת חדרה בסיוע משטרת מרחב חיפה, התארגנה במהירות ופתחה בסריקות. בשעות הלילה עצרה המשטרה קטין בן 16 החשוד בהטלת הבקבוקים. הוא יובא הבוקר להארכת מעצרו בבית משפט השלום.

פרס ברובע המוסלמי: מה שלומכם? שמיר בהרודיון: ננפץ ראשי אויבנו

עתים

„באתי לראות ולא להביא בשורות. התושבים כאן רוצים בסיום המצב הנוכחי, והם אומרים בקול שהם רוצים שלום וכי הם עייפים", אמר אתמול שר החוץ שמעון פרס במהלך סיור בעיר העתיקה בירושלים.

פרס החל את ביקורו בעיר העתיקה בשער שכם, כשהוא מוקף עשרות שוטרים, אנשי בטחון וקהל רב שמילא את סימטאות העיר העתיקה. בעת ביקורו של פרס במקום היו החנויות פתוחות והתושבים ערבים רבים ערכו את קניותיהם.

פרס לחץ את ידיהם של עשרות רבות של תושבים ערבים, בעלי חנויות, תיירים, איש הכנסיה הארמנית, וסגן המופתי של ירושלים, שהודמן למסלול סיורו של שמעון פרס. שייח' ג'מאל אריפאי סגן המופתי והמדריך הראשי של מסגד אל-אקצא התלונן בפני פרס, כי החיילים נוהגים ביד קשה כלפי האזרחים הערבים.

פרס השיב לשייח' כי לפני 4 חודשים לא התרחשו אירועים כאלה. „תגיד לאנשיך שיחשבו מה שהם רוצים, שיביעו את כל שאיפותיהם, אבל בלי אלימות" — אמר.

שיחתם של השניים התלהטה, פניו של השייח' האדימו והוא צעק לעבר פרס „למה מקללים נשים וילדים — אני שמעתי זאת במו אוזני".

פרס השיב לשייח' בקול שקט „אם לא תהיה אלימות לא תראה כאן אפילו שוטר אחד". עגבניה שנזרקה לפתע לעברו של שמעון פרס ופגעה בקצין מישמר הגבול, הדאיגה את אנשי הבטחון שהגבירו את עירנותם ואף יצרו שרשרת חיה של שוטרים ואנשי בטחון סביב פרס.

פרס ופמלייתו התעכבו במפתחי חנויות, כאשר חשר מתענין בשלומם של בעלי החנויות בשגרת החיים במזרח ירושלים, ובעיר העתיקה בימים אלה.

שמיר: ננפץ

רוה"מ יצחק שמיר ערך אתמול בהירודיון ובמהלכו אמר: „אם מישהו יבקש לפגוע בארצנו, ננפץ את ראשו בסלעים אלו". במהלך הסיור חנך שמיר את אתר התיירות במקום, הכולל מחילות תת קרקעיות והניח את אבן הפינה לרכבת הרים שתופעל שם. שמיר אמר „יש מי שרוצה לחבל במה שאנו בונים פה ואומר כי היהודים פולשים לארץ הזאת. להם נגיד כי העם היהודי יתגבר על כל שונאיו ויבנה בארצו בית שלישי ולא יצטרך עוד לאנשי מחתרות."

„לא יהיה לך לאן לשוב" אמרו לסטודנט בטכניון שנקרא למילואים

קצין בכיר בצה"ל טוען שמוסדות ההשכלה הגבוהה מערימים קשיים על סטודנטים, ואינם מוכנים להגמיש מועדי בחינות

אבי בניהו

מפקדים בכירים בצה"ל מותחים ביקורת נוקבת על מוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל בטענה כי הם מקשים על קציני וחיילי המילואים הנקראים לשרות בשטחים.

קצין בכיר המשמש מפקד חטיבת מילואים סיפר אתמול, כי נאלץ להשקיע זמן רב בשכנוע אוניברסיטת „בר-אילן" כדי שתאפשר למפקד פלוגה שתחת פיקודו, להיבחן לאחר שירות המילואים בשטחים. „ניסיתי להסביר לחברים המלומדים את משמעות העניין ואת הגיבוי שהחיילים זקוקים לו ונתקלתי באטימות. רק לאחר מאמץ הם שוכנעו.

„המוסדות להשכלה גבוהה חייבים להבין שנטל המילואים זו בעייה של כל מדינת ישראל, ולא רק של אותו מפקד שהוא גם סטודנט. בשנה הקרובה הם יאלצו להתאים את עצמם לשירות מילואים מוגבר ולהגמיש את נושא הבחינות", אמר הקצין.

מפקד בכיר אחר סיפר כי 50 אחוז מאנשי המילואים ביחידתו הינם סטודנטים וכי גם הוא נתקל בקשיים רבים. „בטכניון אמרו לקצין, מפקד פלוגה, שאם הוא יוצא כעת לפעילות מילואים — „אין לו לאן לחזור". צריך לפעול כעת לשינוי מהותי בתפיסה של המערך האקדמי כיצד לאפשר המשך הלימודים תוך ביצוע חובת השירות במילואים. לא נוכל להמשיך וללחוץ על אנשי המילואים הסטודנטים בתנאים הללו". אמר המפקד הבכיר.

עיריית חיפה
מינהל הקריות
ועד קרית-חיים
הועדה המוניציפלית

הודעה

כדי להמשיך ולשפר
את שירותי העיריה בקריה
יערוך סגן ראש העיר
ויו"ר ועדת קרית-חיים מר גיורא פישר
סיורים רגליים ברחובות הקריה
מידי יום שישי בין השעות 07.00-09.00 בבוקר
החל מיום שישי זה.

מטרת הסיורים
להיפגש עם התושבים באזורי מגוריהם
על מנת לשמוע הצעות ורעיונות
בתחומי הפעילות של שירותי העיריה.

בברכת חג שמח
עיריית חיפה
מינהל הקריות

הקרן לסיוע בטחון ישראל
פינה חמה ללב"י
השבוע
יום לב"י בקניון איילון
ביום ד' 6 באפריל חול המועד פסח, יתקיים יום כיף ובידור בקניון איילון ברמת-גן תחת הסיסמא:
„לקרן לב"י באהבה"
בואו בהמוניכם
תרמו ותהנו
חג שמח
מאחל צוות קרן לב"י
היום יותר מתמיד — תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' (אריא) 17, הקריה, תל-אביב 64734

מוסף שבת

עורכת: עדה סער עריכה: שולה כ'יקלוריא עיצוב גראפי: רחל דביר

צילום: בועז לניר

התפכחות

מלחמת השטחים אינה מלחמה בגיזרה רחוקה... היא רעידת אדמה מנטאלית, ההופכת את השקר לאמת ואת מה שעמד יציב ומוגדר לעיי חרבות

רוביק רוזנטל

הרבה מדובר בימים האחרונים על „התפכחות השמאל". התפכחות מקבוצת אשליות-לכאורה, ותידרור עמדה ריאליסטית, גלויית-עיניים, למציאות. נביא ההתפכחות הוא, זה מספר שנים, מירון בנבנישתי, והוא זכה על כך לקיתונות ופניית עורף של אנשי שמאל רבים. הרעיון בשבועות האחרונים קיבל טלטלה לאו דווקא מהאירועים בשטחים. להיפך, ההתקוממות הפלסטינית תאמה את תמונת העולם של השמאל והמרכז, והויכוח היחיד בקרב „מחנה השלום" הוא על דרך התגובה להתקוממות.

ההתפכחות הכואבת מכולם היא הגילוי שהדיבורים בקרב הציבור הפלסטיני — כולל ערביי ישראל — על מדינה פלסטינית — בצד ישראל, אינם אלא הסוואה. ההתקוממות מגלה שכוונתם ליפו ולחיפה. דווקא ההתפכחות הזו נראית לי מיותרת ובנאלית. השמאל ידע תמיד שהפלסטינים רוצים בסתר לבם ובגלוי את כל מדינת ישראל ורואים בהיעלמותה של הציונות. נראה לי שההתפכחות הזו היא אליבי לעייפות של חלק מן השמאל מההתקוממות. ויכוח בין קיצוניים למתונים היה ויהיה בין הפלסטינים. מדובר באשליות מסוג אחר, על הגדרות ואמיתות על המצב הישראלי דווקא.

ההבנה וההכרה בכך שנפל דבר, ושתמונת המציאות השתנתה, הבקיעו לתודעה דווקא כתגובה המזדהה, הכואבת והאלימה לעתים של ערביי ישראל להתקוממות. הקו שבו התייצבו ערביי ישראל נע באופן אירוני בין „יום השלום" ל„יום האדמה". ב„יום השלום" פרצה לבה של רגשות ויצרים כלואים שלא הכרנו ולא רצינו להודות בעוצמתם בין ערביי ישראל. ב„יום האדמה" עברה נקודת הכובד אל היסוד הרציונלי, המפתן, ואולי חסר האשליות בין ערביי ישראל.

אני סבור שמלחמת השטחים היא האירוע הראשון מאז מלחמת העצמאות, שבו נחשפת המציאות הנבובה באור. מלחמת השטחים אינה תוצאה מהויות פוליטיות, כמו מלחמת סיני ומלחמת לבנון; אינה אירוע ניסי ומתעתע כמלחמת ששת-הימים ואינה מחדל טראגי כמלחמת יום-כיפור. מלחמת השטחים נולדה מהתפרצות של תהליך כבוש בן עשרים שנה בקרב ערביי השטחים, ובליעתה חשפה אמיתות בקרב כל יתר המרכיבים במעגל הצר של הסכסוך, קרי, החברה הישראלית על אגפיה, וערביי ישראל כקבוצה ייחודית. כאירוע של אמת יש אכן במלחמת השטחים יסוד מפכח. התבונה והאמונה של הישראלי על מחלוקותיו ומפלגותיו דומה עתה למעין בצל של אשליות. שורה של אשליות מתקלפות, מאבדות את התמיכה המדומה שתומכות בהן העובדות בשטח, ובשלב זה אין להן תחליף. אלו אינן דווקא „אשליות השמאל". אלו הן אשליות ואמונות שהיה לגביהן קונסנזוס חברתי רחב, להיפך: הימין דווקא מפתח לאט לאט, בגילוי לב הולך וגובר, את אשלייתו החדשה-ישנה, המתוקה מכל — אשליית הטראנספר.

● ● ●

האשלייה הראשונה, הוותיקה והמשומשת מכל, היא האשלייה ש„המצב יחזור לקדמותו". היא גלומה ב„תורת הגלים" המפורסמת של מערכת הביטחון, שהושמעה בעקבות כל אירוע יחידאי בשטחים. ההערכה הזו היתה בנויה על מדידת יחסי הכוחות — הפלסטינים רבים, אך הם חסרי נשק, כוח אירגון וחופש פעולה. לכוחות הביטחון כלים טובים לכיסוי כל פעולות חבלה עוינת. תורת הגלים מתבססת על ההנחה שלמרבית הציבור בשטחים אין עניין בהתקוממות אלא בשקט, ועל כן ניתן לשתק כל תסיסה על ידי מקבילית הכוחות מבפנים ומבחוץ. הדים לאשלייה הזו נשמעים גם היום, כאשר מבשר לנו רבין מדי כמה ימים, שהוא מגלה „סימני עייפות" בשטחים, וכי הרגיעה קרבה. המציאות היא הפוכה: המצב לא יחזור לקדמותו, והוא יירגע רק אם המצב ישתנה מיסודו בנתונים אחרים.

● ● ●

האשלייה השנייה היא אשליית כוחו הבלתי מוגבל של צה"ל. צה"ל התבזה במלחמת השטחים. התמונה הפאתטית מכולן אינה זו בה נערים זורקים אבנים על החיילים ומגרשים אותם, אלא דווקא תמונתו של החייל העומד ושופך דליי חצץ אל הפלא הטכנולוגי החדש, החלופה המופלאה ל„לביא" ולסער כאחד — החצצית. אבל צה"ל התבזה לא מפני שאינו צבא טוב, אלא מפני שההתקוממות חשפה את חוסר יכולתו של הצבא להתמודד עם מציאות עמוקה. הוא יכול להכריע קרב, הוא אינו יכול להיות גורם מכריע בסכסוך. אגב, כל המלחמות האחרונות חשפו את האמת הזו לחצאין, אבל הנצחונות-לכאורה בקרבות המהודרים איפשרו לנו לשמור בעקיפה פריכה את האמונה בכוחו הבלתי מוגבל של צה"ל.

● ● ●

האשלייה השלישית, והיא הקשה מכל לניפוץ ולפרידה, היא בדבר עמדותיהם ומצבם של ערביי ישראל. כאן ניזונה האשלייה מניסוחים טקטיים מאופקים מסוגים שונים. האשלייה המתפוררת כאן היא שהמיעוט הערבי חש שייכות מלאה ואינה ניתנת לחלוקה — למדינת ישראל. הציבור היהודי, השמאל והימין כאחד, בחר להתעלם משאלת הזהות של הערבי הישראלי, מפני שהערבי הישראלי הצליח לכבוש אותה בתוכו. האירועים האחרונים יצרו בקיעים וחריצים בחומה המנטלית העומדת למעשה בין הציבור היהודי והערבי בארץ, ולמדנו לראות דרכם ששאלת הזהות והשייכות לא גוועה ואפילו לא נרדמה אלא הסוותה. הפער או החיץ בין העולמות צריך הגדרה: היהודי הישראלי חי בהרמוניה בין זהותו לבין קיומו המדיני. על בסיס ההרמוניה הזו תמצא הכל — קונפליקטים, מריבות, תחושות אשמה ואסון. הבסיס הוא הרמוני. הערבי הישראלי חי בקונפליקט בין זהותו לבין קיומו המדיני. הקונפליקט הזה אינו בועת-הגדרות אלא אש הבוערת בעצמותיו, מוזנת ממעמדם של הערבים בחברה ובכלכלה הישראלית, מהעובדה שאינם משרתים בצבא, מההיסטוריה הפלסטינית הצעירה, מהאדמות המופקעות שאפשר לראות ולמשש אותן מידי יום, ועתה — מהקשר החי עם תושבי השטחים, שאינו רק קשר לאומי אלא משפחתי. האש הבוערת הזו יכולה להיות אולי מקבץ של גחלים לוחשות — אבל ההתקוממות בשטחים הטילה בגחלים האלה דלק וכוח הבעירה אותם. הקו הזיוק נחצה בדצמבר 87', ב„יום השלום", „יום האדמה" 88' הוא היום המאזן, אבל כמו כל אחד מן העניינים הקשורים ביחסי ישראלים ופלסטינים, גם כאן לא ישובו ערביי ישראל להיות מה שהיו, וגם מבחינה זו מהווה מלחמת השטחים אירוע אמת.

● ● ●

האשלייה הרביעית הנקלפת באירועי השטחים היא ש„אפשר להסתדר בלי אש"ף". אני יודע שאני עולה כאן על ערימת מוקשים ופחדים, אבל צריך להביט שוב באמת העולה ממלחמת השטחים. גאולה כהן הבינה מזמן (בסוג פרימיטיבי ויצרי של הכרה) שאי-אפשר להסתדר בלי אש"ף, והסיקה שאם כך אין עם מי להסתדר. השמאל-מרכז מחפש. מחפש את חוסיין, גדול הפחדנים בהיסטוריה של הסכסוך; מחפש את אגודות הכפרים שנמוגו; חיפש את „המנהיגות האוטנטית בשטחים" שאינה רובצת במלונות פאר בקטריסין ובטוניס; חיפש ראשי עיריות עצמאיים, עכשיו ברור יותר מאשר בעבר: רק ישות מדינית פלסטינית, שיהיה בה מאבק פוליטי פנימי, עשויה להחליש או לחסל את אש"ף, אולי להעלות במקומו גורמים רדיקליים או דתיים יותר, ואולי גורמים מתונים יותר. המצב היום מחזק עוד יותר את כוחו ונוכחותו של אש"ף. אש"ף לא מצליח להיעלם, למרות צקצוקי האצבעות שאנו מצקצקים כשוליית הקוסם שוב ושוב. ייתכן שהמסקנה מכך היא שאין מוצא, שהרי „עם אש"ף אי-אפשר להידבר ובלעדיו אי-אפשר להתקדם". אינני עוסק כאן במסקנות, אלא באשלייה ידועה שנעלמה או מן הדין שתיעלם במהרה.

● ● ●

האשלייה החמישית הנעלמת ברגע האמת הנוכחי, היא אשלייה פרטית של השמאל, שיש קו אדום. מול הקו האדום המוורוד והולך של השמאל הישראלי, עומדת קביעתו של יצחק שמיר, מפומפמת מן הפה הסגור והחייכני-לנצח הזה, כי „לכל דבר יש פעם ראשונה", כאשר מאחוריו ניצב הצל הכבד של שרון בעל התשובה. וכך, בשלושת החודשים האלה היתה לכל דבר „פעם ראשונה". כשנהרג תושב אחד ליום בשטחים, הזדעזענו. אחר-כך הפך ההרג למעשה יומיומי, וכבר איננו מזדעזעים. כשדיברו על סגירת השטחים לתקשורת הזדעזענו — היום התברר שהיא אפשרית, והעיתונות מוחה אבל „מסתדרת".

יש פעם ראשונה לעוצר כלכלי ומניעת מזון. עדיין אין פעם ראשונה לגירוש המוני, אבל דעת-הקהל כבר מתרגלת למחשבה. יש פעם ראשונה לסגירת עתון ישראלי רשמי, היום למשך שבוע. מדוע לא לחודש? לפני שלושה חודשים הזדעזענו מרעיון הטרנספר, אחר-כך הוא הפך מטבע לשון אקדמית. הכפר הראשון („העוין במיוחד") שיגורש בן-לילה לירדן יזעזע אותנו עד עומק נפשנו, אבל „לכל דבר יש פעם ראשונה".

מלחמת השטחים אינה מלחמה בגיזרה רחוקה, החוזרת בגלים אל החברה בישראל ופוגעת במשפחות שכולות ובתדמיות. היא רעידת-אדמה מנטלית, ההופכת את השקר לאמת ואת מה שעמד יציב ומוגדר לעיי חרבה. תהליך כזה יכול להיות בעל שני כיוונים אלטרנטיביים. הוא יכול להוביל לאסון, או לפחות אל פי האסון, בצל האשליות יתקלף עד תומו, בלי להגיע לגרעין המוצק שאיננו. והתהליך יכול להביא מאידך לאיזון חדש, הן מבחינת מערך הכוחות באזור והן מבחינה מנטלית. איזון כזה הוא מפתח ההישרדות, אבל הוא יושג בתהליך דינמי, שתנאי ההכרחי לו הוא היציאה מן השטחים. לא הכנסתי לסדרת האשליות את האתגר שמציב בנבנישתי — „האשלייה שאפשר לצאת מן השטחים". אפשר לצאת מן השטחים. ההיסטוריה מוכיחה שאפשר לצאת מכל שטח, גם אם השארת בו תושבים בני העם שלך. רגע האמת של מלחמת השטחים מוכיח את ההיפך: אי-אפשר להישאר בשטחים. אם נישאר בהם, ימשיך הבצל להתקלף ויוותרו רק הדמעות. □

בין צומת קסם לאריאל

בצד הדרך. שופל שזגוגיותיו נופצו
צילומים: עמירם כהן

ב"מוקד שער שומרון" מוצבים על עגלה ארונות־מתים שחורים, ועליהם הכתובת: "שלום עכשיו קובר את ההתיישבות" ■ הכבישים ריקים. על הכפרים הערביים מוטל סגר מוחלט. באריאל, המוקפת גדרות־תיל, הידיעות על ההרוגים נשמעות כמו מכוכב אחר ■ "יום האדמה", סיור בשטחים

עמירם כהן

בצהרי יום האדמה, אודי ליברמן, ראש מטה ההסברה של המתנחלים בצומת קסם "מטה שער שומרון" מצוי במבוכה אמיתית. סגירת השטחים — "למה כל־כך כואב לך להגיד יהודה ושומרון?" — יצרה אצלו קונפליקט והוא נדרש לאקרובטיקה די מסובכת: מצד אחד טוב שהתקשורת בחוץ. מצד אחר, מתקבל כאילו הערבים השיגו את מטרתם — הקו הירוק חזר.

"מדוע יהודי כמוני" — אני שואל אותו — דווקא בפרוס חג הפסח, לא יכול להשתטח על קבר יוסף הצדיק בשכם?" ליברמן, תושב קרני שומרון, שם הוא מנהל את המתנ"ס, חי זה שבעה שבועות באוהל הזה בצומת קסם. הוא מחייך: "בו, אם תבוא אלי בעוד חודש, אם הסגירה תתארך, ותאמר לי שאתה כבר חודש מנוע מלפקוד את קבר יוסף הצדיק אז, נכון, אני אצטרך לומר בגלוי מה דעתי על העניין ואז נחשוב ביחד".

הוא מציע, שלא "נמדוד דברים ב־72 שעות", אך מוכן לומר שאם הסגירה תהפוך שיטה, "נצטרך לומר חד משמעית, שלא זו הדרך אפילו עם שמיר וזה את זה". בינתיים הוא מציע לכולנו לא להוציא את הסגירה המביכה הזו מה"הקשר הכללי של המצב". לא, המתנחלים לא יזמו ולא ייזמו שום פעילות חורגת ב"יום האדמה". לא סיורים, לא נוכחויות, לא מתקפת הסברה. "בשבילנו, יום האדמה, ה־30 במרץ, הוא בדיוק בשבילנו, כמו ה־29 במרץ וה־31 בו. ארץ־ישראל שייכת לעם ישראל 365 יום בשנה".

אכן, שקט כאן היום ב"מוקד שער שומרון". הדמויות הבולטות ביותר בשטח הן שתי נערות חביבות, חניכות בני עקיבא שבפתח־תקוה, השמחות מאוד להצטלם בצילה של הכרזה המרכזית שבכניסה: "מדינת צרה צרה צרורה" ועל רקע מכוניות עם הסטיקר — "העם נגד תקשורת עוינת". מחות חביב לגלות ארונות מתים שחורים עמוסים על עגלה שעליהם רשום באותיות קידוש לבנה "שלום עכשיו קובר את ההתיישבות" ו"יש גבול לבגידה".

— "מסיתים, מה?"

ליברמן: "תראה, את הפעולה המסוימת הזו עשינו בפורים. חשבנו, שבפורים זה לא מתקבל כל־כך קשה. יתכן שהיה מקום למחשבה נוספת". ליברמן, המוחה על התואר "מתנחל" — "אני לא מתנחל, לא תושב, תרשום: יהודי שגר בקרני שומרון" — מבשר לנו ש"המטה ממחר מתקפל מן המקום". אמנם המטרה עוד לא הושגה, והיא: "להסביר לעם, שמאחורי בקבוקי התבערה והאבנים המתעופפות והעשן נרקמות תכניות שלום שהן, בעצם, הבעיה המרכזית שלנו. לצורך זה הוקם מטה ההסברה וההפעלה".

ליברמן מאוכזב קצת. האנשים לא הגיעו, כפי שציפו: "האמת היא, שהקמנו את המטה דווקא כאן בכניסה לחוצה שומרון, בתחום מה שפעם כונה "הקו הירוק" כי חשבנו, שיהיה לציבור בשפלה יותר קל להגיע לכאן. אם נוכחנו שהאנשים לא מוכנים לנסוע במיוחד ולהגיע לכאן".

ממחר עובר המטה ל"מדרשת ארץ ישראל" בקרומים. משם ינהל אודי ליברמן את המלחמה שלו, שלא זכתה כנראה לתמיכתה הנלהבת של ההנהגה הממסדית של המתנחלים. "הם יודעים עלינו. לא ביקשנו את אישורם לעניין והם נתנו לנו את ברכתם. לא חשבנו, שצריכים ממישהו אישור ברמה של "אישור מהרב'..." — אומר ליברמן. מציגים לי את ספר החתימות. מי ביקר כאן ומי אם לא לילי ושרון בליווי ברכה חמה. גם דניאלה וייס היתה והסתפקה בחתימה.

בכפר קסם

ביום שכזה להיכנס לשטחים עשוי להיות מבצע מסובך. מאוחר יותר מתברר עד כמה הדבר פשוט. ניסיון ראשון ולא מוצלח היה להיכנס דרך כפר קאסם, ומשם בדרך עפר להתחבר לחוצה שומרון מצפון לאלקנה.

בכניסה לכפר השקט מפחיד. האוכלוסיה מסוגרת בבתים. לא גברים, לא נשים, אפילו לא כלבים. נראים ברחוב. רק קירקור התרנגולות בלולים שבכניסה לכפר מפר את השלווה. תחנת הדלק בכניסה המערבית לכפר סגורה, חסומה בחבל ובצמיגים המונחים לרוחב הכביש. כל זיק, אני מתרשם, עלול להצית כאן תבערה, ואת הצמיגים כבר הכינו.

נהג מונית ערבי מאותת לי לעצור:

— "אתה לאורנית?"

— "לא, אני לכפר קאסם".

הנהג מאוכזב, רצה להעביר לי נוסע שהיה איתו לאורנית, ולחסוך לעצמו את המעבר בכפר. "לא כדאי לך להיכנס לכפר — הוא מזהיר אותי — אתה לא תצא מכאן חי. אתמול עשו כאן כמעט לינץ' בשוטרים, שרדפו אחרי מכונית גנובה לתוך הכפר, שגם עשתה התנגשות בצומת. ירו על השוטרים כמעט הרגו אותם".

דובון ועברנו

אני מחליט לוותר על הניסיון לעבור דרך הכפר. בכלל, בשבועות האחרונים, אני שומע מהנהג הערבי, מעט יהודים נכנסים לכפר הזה. מחליט לנסות דרך "חוצה שומרון". במקרה הרע — יחזירו אותי.

עד הצומת חוצה שומרון־כפר קאסם־אורנית (הצומת המזרחי) אין הפרעה משטרתית לתנועה. בצומת עצמו, מחסום דוקרנים של צה"ל חוסם את הכביש לרוחבו. החייל התורן מנופף לי לעבור, לא להתעכב לא לעכב את התנועה. אולי יש לי פרצוף של מתנחל. אולי הדובון הכחול שלי היה הגורם.

כביש "חוצה שומרון" ריק היום. המכוניות מעטות, ברובן של המתנחלים או של כוחות הביטחון. גם מתנחלים רבים בחרו היום לא לצאת לכביש. מדי פעם אנחנו עוקפים ג'יפ סיור צה"לי העוסק בתצפית על חורשות הזיתים ועל היציאות מהכפרים הערבים. על הכפרים הערבים מוטל סגר מוחלט. אף מכונית מקומית לא מורשית לצאת לכביש הראשי וכל הכניסות הראשיות והצדדיות לכפרים חסומות הרמטית על־ידי מחסומי צה"ל. כוח עצום התפרש כאן היום.

בקיוסק, בכניסה ל"אלקנה", אני שותה קפה עם חיילי מילואים נפולי פנים מותשים מעייפות. מהשעות הקטנות של הלילה הם מנהלים בסביבה קרבות הדיפה ובלימה כנגד הנערים המגיחים מפעם לפעם מתוך הכפרים. בבוקר, אומר לי סמל מילואים, היו כאן בעיות קשות ובמספר מקומות הם הצליחו לזרוק אבנים על רכבים בכביש הראשי. הסמל בולע סנדביץ' טונה ענק ומספר לי, שזו לו הפסקת האוכל הראשונה מן הבוקר. "אנחנו, אני חושש" — הוא אומר לי — "בתעייף קודם". כל כפר וכפר, שהנערים מנסים ממנו להתקרב לכביש — נחסמים מבואותיו בערימות עפר באמצעות שופלים, שהביא צה"ל לשטח.

"כביש בלי ערבים"

בכפר חארס, מספרים כאן החיילים, נרגם שופל כזה בהסתערות־פתע. מאוחר יותר, בתחנת הדלק "אשל השומרון" באריאל, אני רואה את השופל הצהוב, שמשותיו מנופצות באבנים.

ביציאה מ"אלקנה" מצטרף אלי לרכב מתנחל בכיפה סרוגה בשם דני. גר באריאל ועובד כמסגר, באלקנה. הוא יועץ לי, שלא לתגור תגורת בטיחות. מאז האסון עם משפחת מוזס מאלפי מנשה לא חוגרים יהודים בשומרון חגורות בטיחות. הסיפור שנפוץ כאן הוא, שחגורת הבטיחות שעפרה מוזס הסתבכה בה היא שמנעה את חילוצה המיידי מהרכב הבוער.

משמעות יום האדמה בשביל דני היא, בראש ובראשונה, חווית הכבישים הריקים: "תביט איזה כביש נקי, תענוג לנסוע", הוא מתלהב. הוא מאמין באמונה שלמה, שבקרוב מאוד לא יהיו ערבים ביהודה ושומרון, והכבישים יהיו נקיים מערבים לא רק ב"יום האדמה". הוא לא חדל לספר לי כיצד מתאנים הנהגים הערבים למתנחלים בכבישים, בעיקר לנשים. הם דוחפים אותך לשוליים; מסנוורים, חונים באמצע הכביש. יש לו סיפור ארוך כיצד הבוס שלו מהמסגריה נתקל באחד העיקולים בטנדר חונה לרוחב הכביש, כשסטה בפתאומיות ימינה, הוריד לעצמו חצי דלת וכנף.

כל פיתול ופיתול בדרך הופך בהדרגה למיתוס; פה נזרקה עלי אבן, פה היה מחסום, כאן בדיוק הושלך בקבוק תבערה על אוטובוס שהסיע ילדים.

מלבד הכבישים הפתוחים — יום האדמה לא אומר לדני דבר. כל יום ויום יש אבנים ובקבוקים, אם כי שמע שבבוקר היו התפרעויות קשות בכפרים מלחה, בידיה וזויה. מצפון לכביש מול הכפר בידיה רואים עשרות עצי זית עקורים מתייבשים בשמש האביבית. מכל מקום שנזרקת כאן אבן, הוא מספר לי, עוקר הצבא כמה שורות עצים.

— "זה יעזור?"

דני: "לא ידוע, בינתיים לא. אבל, בכנות, אולי המהומות האלה יביאו לפתרון, כי בסוף מדינת ישראל תכיר בכך שצריך לסלק את הערבים מכאן. עזיבת היהודים לדידי, זה דבר גרוע מגילוי עריות".

ירו כאן הבוקר

בתחנת הדלק "אשל השומרון" באריאל מספר המתדלק, שהיום הוא יסגור קופה עם אלף ש"ח. ביום רגיל, מאז שהפסיקו לספק דלק לתחנה הערבית בכפר חארת, הוא סוגר עם 15000. "חמישה ימי אימה כאלו ואני מתמוטט".

בהזדמנות זו הוא מבקש ממני לתדלק מצד שמאל של משאבת הדלק. אני למד ממנו, שעל־פי דרישת מתנחלים מאריאל, נקבעו בתחנה מסלולים נפרדים ליהודים וערבים: הערבים נכנסים מימין ומשאבות היהודים משמאל. "זה כדי שהיהודים לא יצטרכו להמתין בתור, מפני שהמון ערבים באים מאז שסגרו את התחנה בחארת".

ביום רגיל משתרך התור של המכוניות הערביות מאות מטר במורד הכביש. גם אם אין בתחנה מכוניות יהודיות באותו הזמן, אין הערבים מורשים לתדלק "במסלול היהודי". התחנה וסביבתה מלאה כוחות צבא. אוכלים, נחים וחוזרים לסיורים ולחסימות. "להקת חילות השדה" מגיעה באוטובוס קטן, מתחיל להזכיר לי את לבנון. בצד עומד השופל, שזגוגיותיו נופצו בבוקר באחד הנסיונות להתפרץ לכביש הראשי. אותו שופל נשלח לחסום בערימות עפר את הכניסה לכפר.

אורחים מספרים לי, שבבוקר היו כאן יריות. מתנחלים בראשותו של סגן הקמב"ט של אריאל, אחד בשם ברוך, נזעקו לכאן תוך דקות ספורות, עוד לפני שהצבא הגיע, והניסו ביריות באוויר את הנערים. אותו ברוך — מספר לי מתנחל מתושבי אריאל — הפך "לחרדת הערבים" באזור. הם יודעים שברוך הוא לא אחד שחוסך מחסניות".

אני למד ממנו, שכמה ערבים הגיעו בכל זאת למקומות עבודתם בקיריה. הם עקפו את מחסומי צה"ל בכל מיני ואדיות וגאיות. לאחר שלושה וחצי חודשי התנערות, יש כאלה שהם כבר על סף פת לחם ואפילו ב"יום האדמה" לא יכלו להיעדר מעבודתם.

מישהו גם הסביר לי שנתנו להם להבין היטב, ש"מי שלא יגיע היום אין לו מה לבוא יותר".

צריך לחזור לפני החושך. החושך ביהודה ושומרון הוא זמנם של בקבוקי התבערה ומלכד הצבא, כמעט לא נוסעים עכשיו כאן בלילה. ברדיו שומעים על הרוגים באזור שכם וברמאללה. באריאל מוקפת גדרות התיל, על רקע השקט הפסטוראלי, החדשות הללו נשמעות כאילו מפלנטה אחרת. □

"ארונות־קבורה". בדיחה של פורים?

"מוקד שער שומרון". בלי אישור מן הרב

מסתגלים למצב

■ החיילים רואים בהתמודדות עם ההפגנות בשטחים אתגר מקצועי
■ בקרב חיילי המילואים אין תופעת סרבנות
■ כשאנשי צבא בכירים אומרים, שהפתרון לשטחים אינו צבאי — זה חמור
■ דברים שנאמרו ברב־שיח של מפקדי חטיבות חי"ר, לרגל שבוע המערך המוצנח וחיל הרגלים

אבי בניהו

בשבוע הבא יחגגו בצה"ל את שבוע מערך הצנחנים וחיל הרגלים. במערך זה כלולים למעשה כל חטיבות חיל הרגלים הסדירות של צה"ל: צנחנים, גולני, גבעתי, נח"ל וכן יתר הכוחות בסדיר ובמילואים. לכאורה, ניתן לתהות למי יש ראש לחגיגות בתקופה כזו והאם זה נחוץ למישהו.

רצונם של מפקדי צה"ל הינו להראות לעם ישראל, ואולי גם לערביי השטחים ומדינות ערב שמסביב, כי פרט למשימה בשטחים עושה צה"ל, על חטיבות החי"ר שלו, דברים נוספים. נודה, שכמעט שכחנו זאת בחודשים האחרונים.

אולם, נתכחש למציאות אם נאמר, כי נטל המשימה בשטחים אינו תופס חלק מרכזי מאוד מסדר היום של מפקדי החטיבות בסדיר ובמילואים. לא סוד הוא, כי צה"ל לא היה מוכן, לא היה ערוך ומאומן, וכי האירועים בשטחים שיבשו את סדר היום הצבאי ופגעו באימונים ובהכשרת הלוחמים למשימה הצבאית האמיתית. כמעט ארבעה חודשים לומד צה"ל כיצד לחיות עם המצב החדש, ונערך לקראתו בטווח הבינוני והארוך.

שמענו אתמול מספר מפקדי חטיבות חיל־רגלים בסדיר ובמילואים, ב"רב־שיח" שנערך עם כתבים צבאיים לרגל שבוע המערך המוצנח וחיל הרגלים. הדברים באו מן הלב. ניכרה בהם כנות, שיקול־דעת והאחריות הכבדה לשמור בתוך השטחים את היחידות במסגרות צבאיות, לפי הנורמה שצה"ל קבע. זוהי משימה קשה, שנושאים אותה על כתפיהם בעיקר מפקדי החטיבות. בשיחה הם אינם שוכחים גם את המשימה נגד הטרור בגבול הצפוני, את האיום הפוטנציאלי מסוריה ואת הגיבוי הציבורי המורגש, טוב יותר כיום, ארבעה חודשים אחרי פרוץ "האינתיפאדה" טנולוגים.

קצין בכיר, מפקד יחידה סדירה:

"בדיוק בימים אלה אנחנו מסיימים להכשיר את טירוני מחזור גיוס נובמבר, וקולטים את מחזור פברואר. היחידה שלי שהתה כעת בגבול הצפון ובאיזור דרום לבנון, אולם חלק ממנה עדיין במשימת השטחים. כמפקד, אני מקפיד להכשיר את הלוחמים כל הזמן מול האויב העיקרי — במקרה שלנו אלה הסורים.

"אין זה סוד, שהאירועים בשטחים שיבשו לנו את האימונים, אין טעם להכחיש את זה. הדבר נכון ביחס לכל המערכות. אולם, צריך לזכור, כי זה היה לנו גם כשהיינו בלבנון. זה לא חדש עבורנו, וגם שם התאמנו פחות. עוצמת החטיבות היא להסתגל למצב הזה, אני מתכנן את הפעילות אנשי המילואים. אין תופעות סרבנות. הדיעה הפוליטית האישית אינה משפיעה, למרות שלכל אחד יש תחושות משלו. בפיצוץ בתים של מיידי בקבוקי תבערה, למשל, יש חילוקי דיעות באשר למדיניות, אולם אין הסתייגות בביצוע. זו היתה הפתעה במידה מסוימת. אני מפרש זאת בכך, שאנשי המילואים מבוגרים יותר ויש להם ראייה צבאית רחבה ונחושה יותר.

"כיום, לאחר ארבעה חודשים, אני יכול לומר, שבכל הקשור לאירועים בשטחים הצבא נלכד למצב שלא צפה אותו ולא נערך אליו. הבעיה בשלבים הראשונים היתה כיצד להפעיל את הכוחות. זה לקח זמן רב מדי. הבעיה השנייה, שליוותה אותנו בשבועות הראשונים, היתה העדר פקודות ברורות למסרת המשימה. לבוא ולהגיד — "אנחנו מחזירים את השקט על כנו" — זה טוב ויפה, אבל נשאלת השאלה איך עושים את זה, באיזו דרך ובאילו אמצעים.

"לפיכך, היו מצבים, שבהם נתנו פירושים לפקודות, ובשטח היו הוראות שסתרו זו את זו במידה מסוימת. בהעדר פקודות ברורות נקלעו אנשים לסיטואציות לא סימפטיות והיו בעיות. לקח לנו בפירוש זמן רב להתייצב בניצול הכוחות ובהפעלתם. כעת יש שיפור די משמעותי. הפקודות ברורות יותר ובמוהן גם הגיבוי שניתן לצבא".

מפקד בכיר של יחידה סדירה ברצועת עזה:

"מתחילת המאבק אנחנו נמצאים בהרכב מלא ברדיוס רצועת עזה. התמודדנו, ועדיין אנו מתמודדים, עם אתגר מסוג חדש, גם בתחום המבצעי־מקצועי וגם בתחום האנושי־ערכי. אני סבור, שהתעסקות זו היא מבחן די רציני לכל יחידה, שצריכה להתמודד עם האתגר שלי לשנה הבאה מראש על סמך פגיעה באימונים, ומשתדל לתת פתרונות בצורה של סדר קדימויות. אני חושש, שהפגיעה הזו באימונים תימשך ותלווה אותנו גם בשנה הקרובה.

"כיום, לאחר ארבעה חודשים, אתה שומע בערב את החיילים באוהל מדברים בפירוש על ההתמודדות עם ההפגנות בשטחים כעל אתגר מקצועי. יש מין אתגר מקצועי כזה, שמתבטא ביכולת שלנו למצוא פתרונות, שלא בטוח שנכתוב אותם בספרי ההדרכה שלנו. יש גם אתגר במובן של שמירה על יחידה צבאית, אני חושב, ששום מצב קודם (אפילו לא לבנון) לא העמיד אותנו במצבים של התאפקות מירבית ומשמעת כזו בהפעלת הנשק. להוציא אולי את פיגוני ימית. אני גאה על כך. זה מעיד על הישגים חזקים ועל משמעת. החיילים מסתגלים אולי למצב, אבל מעדיפים להיות מועסקים דווקא בגבול הצפון. כעת הם שם".

קצין בכיר ב', אל"מ — מפקד יחידת מילואים

"בכל הקשור למערך המילואים של צה"ל, ניתן לומר שאורך המשימה הוא גדול יותר והפגיעה בטווח הקצר עדיין אינה נראית. אבל אני סבור, שאם הנטל הזה יימשך יהיו לכך משמעויות כבדות לטווח הארוך. אני יכול לומר כמפקד, שאני די מרוצה מן הדביקות במטרה של הזה וגם להישאר יחידה צבאית, עם כל מה שקשור לזה בהיבטים של צלם אדם ונורמות התנהגות. ככל שמתמשך המאבק הזה, הוא הופך להיות תובעני יותר ויותר: אנו צריכים להבליט את השוני בינינו לבינם.

"הפעילות הזו היא מאבק במלוא מובן המלה. שום דבר בצבא כיום אינו כסידרו, וזה טבעי. הפעילות דורשת הרבה מאוד משאבים. אנו צריכים להתארגן מנטאלית בכל הרמות למאבק ארוך. ככל שנתארגן לקראתו, זה יקלקל לנו פחות. אישית אני סבור, שכאשר אנשי צבא בכירים אומרים, שהפתרון לבעיית השטחים הוא אינו "פתרון צבאי", זה דבר חמור מאוד.

"כשאני אומר "פתרון צבאי", אני לא מתכוון לירי ולהרג. אבל צריך להבין, שהצבא הוא הכתובת היחידה לפתרון הבעיה הזו. מכאן, כשדרג מדיני מטיל על צבא למלא את המשימה — אז זו משימה צבאית. לא יתכן, שמדינה שמופעל נגדה איום אלים תודה בפה מלא שאין לה פתרון. לכן נוצרה גם התחושה של כרסום בכושר ההרתעה וביכולת העמידה באירועים שונים. הפתרון הוא רק צבאי. אני קורא גם למחוק מהלכסיקון שלנו את המילה "שיטור". צבא לא עוסק בשיטור. זה בפירוש פעולה צבאית.

"גם אני יכול לדבר על אתגר מקצועי. שלושה חודשים אני פועל ברצועת עזה, ישנה התקדמות, הנרכשת במיומנות ובמקצועיות של הכוחות. אם היו לי בגיזרה רק שני הרוגים, זה מעיד בעיני על רמה מקצועית. צריך עוד ללמוד, למשל קפ"פ (קרב פנים אל פנים) — ידענו את זה בעבר הרחוק, ואנו חוזרים לזה היום: אולי דרך הדלת האחורית — אבל חוזרים".

קצין רביעי, אל"מ, מפקד יחידת מילואים

"ברור לי, שאנחנו מתחילים שנה חדשה, שבה מערך האימונים של יחידות החי"ר במילואים ייפגע. עם זאת, צריך לזכור, שמדובר בחטיבות ברמת חוסן כזו, המסוגלות להחזיק שנתיים ויותר מבלי להתאמן. נכון, לא היינו ערוכים למשימה הזו בשטחים באופן מלא. אבל אני יכול לומר, שאני שמח שהאירועים בשטחים ב־9 בדצמבר אשתקד לא תפסו את צה"ל עם "חצצית דגם 3" במקום "מרכבה סימן 3".

"הקצינים המילואימניקים שבפיקודי עושים עבודה יפה ומשקיעים הרבה. חלק מהם יגיעו השנה ליותר מ־60 ימי מילואים. חלק מהם סטודנטים ואלה נפגעים קשה. אני מבקש גם להגיד משהו על האוניברסיטאות.

"לא יתכן מצב כזה, אם נטל המילואים הולך וגובר; זו בעיה של כל המדינה. לא רק של אותו מפקד גדוד או פלוגה, שלא נותנים לו להשלים חומר או לבצע בחינה לאחר שהפסיד אותה בשל שירות מילואים. אני נאלץ להשקיע זמן יקר בוויכוח עם המוסדות האקדמיים. יש בפירוש אטימות מצד המוסדות הללו. בגדוד אחר, שגויס באמצעות צו 8, היה מ"פ שהיה אמור לעבור בחינה משמעותית והחמיץ אותה. כל נסיונותי בדרכים המקובלות, לשכנע את האוניברסיטה לבחון אותו, עלו בתוהו.

"ניסיתי להסביר לחברים המלומדים את המשמעות של גיבוי ציבורי לחיילים ולאנשי המילואים, ונתקלתי באטימות. בסוף, שיכנעתי אותם, אבל בשנה הבאה הם חייבים להיערך למצב חדש גם באקדמיה".

מפקד בסיס אימונים גדול של מערך החי"ר

"גם אני מבקש לומר משהו בעניין זה. ביחידה אולי 50 אחוז הם סטודנטים. בטכניון אמרו למ"פ שלי, שאם הוא יוצא כעת למילואים, אין לו למה לחזור. צריך שינוי מהותי בתפיסה של המערך האקדמי במצב הנוכחי. לא נוכל להמשיך ולדחוק כך את אנשי המילואים. חוץ מזה, אני יכול לומר, שיש לכל המפקדים בצה"ל רצון טבעי להמשיך ולהכין את החלק המקצועי בצבא לקראת המבחנים האמיתיים".

מפקד יחידת צנחנים במילואים

"לא סוד הוא, ששילוב אנשי המילואים בתעסוקת הביטחון בשטחים היתה מלווה בחששות. חששנו כיצד יבינו את המשימה ואיך יקבלו אותה. בעניין הזה היתה הפתעה לטובה. לדוגמא, הגדוד שלי היה הראשון שגויס לשטחים בצו 8. [illegible] של ארבעה ימים. אחוז גבוה מן החיילים התייצבו לשירות, לעומת גיוסים רגילים. יש לאנשים נכונות. הגדוד הזה היה מעין מדגם מייצג עבור צה"ל, עשו שם סקר ושאלונים. אתמול שוחחתי עם גדוד אחר, "בוגרי יום האדמה". האנשים מבינים לגמרי, שזהו אתגר בטחוני ממשי, בדיוק כמו השמירה על הגבולות". □

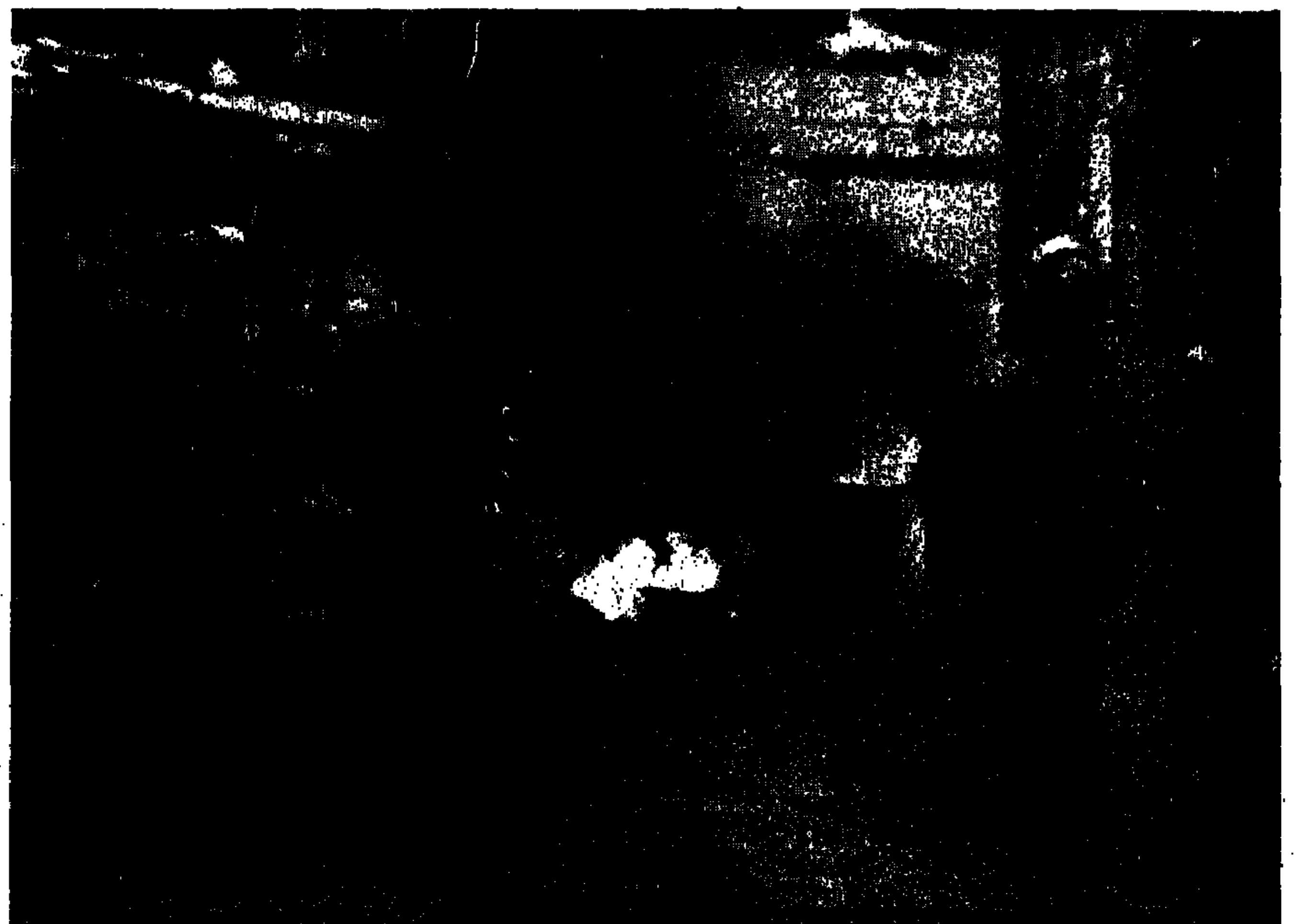
בקסבאות שכם. "למחוק מהלכסיקון את המלה שיטור"
צילום: אנדרה ברוטמן

„הספרים הם הקדיש שלי"

ג'רטין ארווין, יהודי הונגרי, הונגרי יהודי, סופר, מבקר לראשונה בישראל. לא מקנא בנו, חרד לנו

אריה פלגי

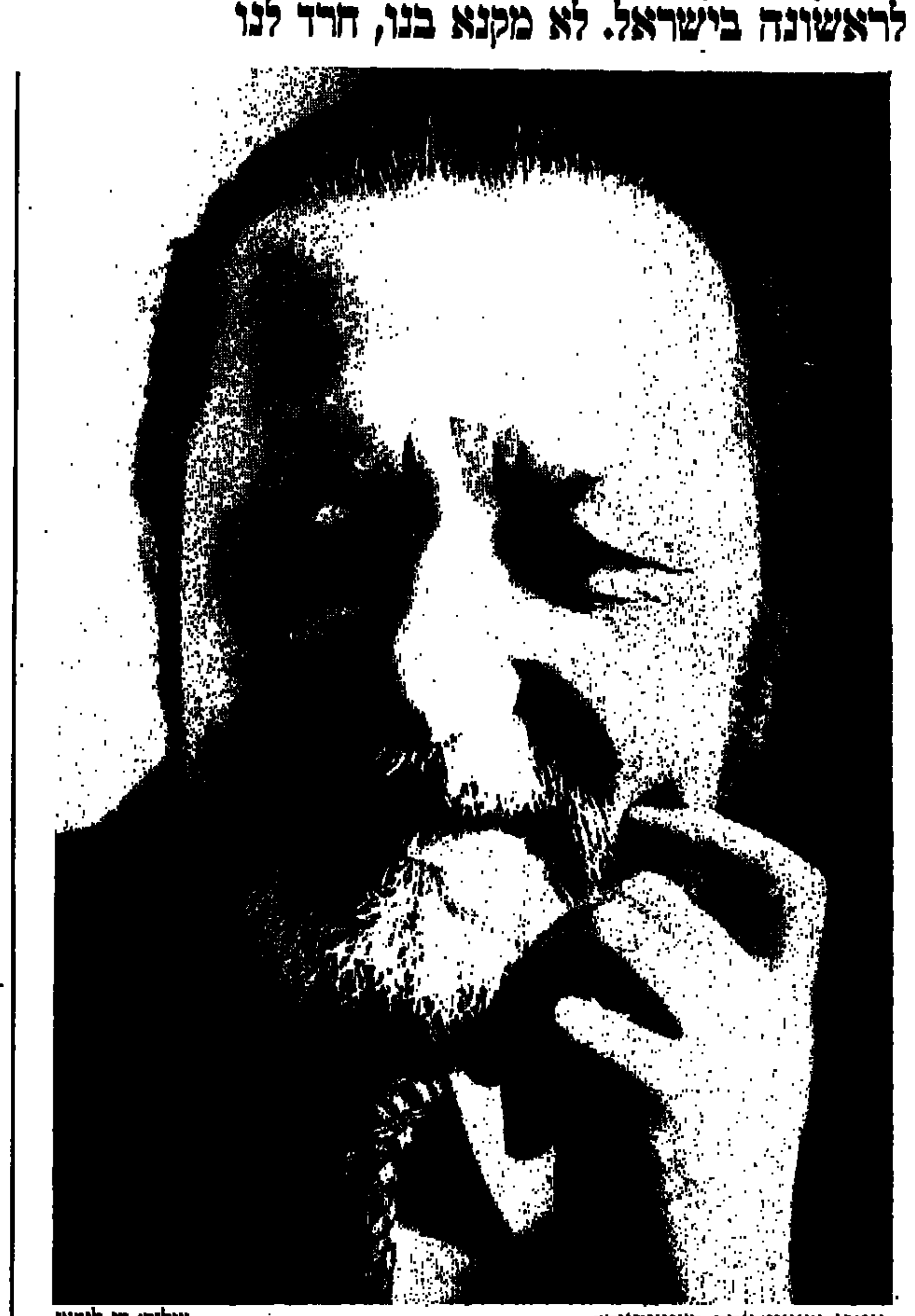

„אינני מאמין יותר באוטופיות" צילום: דן לנדאו

ב פעם הראשונה בישראל. בן 63. „גימלאי אבל עוד עובד", כפי הגדרתו. ג'רטין ארווין, (GYERTYÁN ERVIN), סופר הונגרי ממוצא יהודי, עדיין המום מן הרשמים והמבחן הנפשי המספקים לו ירושלים, הירק והפרחים בארץ והפגישות עם החברים לכיתה ולקבוצות השומר הצעיר בהונגריה, המפוזרים היום בקיבוצים ובערי ישראל. מאופק, ניסוחיו מחושבים, עטופים התרגשות קלה, מבוקרת גם היא.

פירסם עד עתה כ־15 ספרים, מהם מחקרים בתחום האסתטיקה כמו „אחוות המרות", שלושה ספרים על אחד מגדולי משורריה של הונגריה, יוז'ף אטילה, קובצי מסות, כמה רומנים בדיוניים, אבל גולת הכותרת וגם חלקת אלוהיו הקטנה הם שלושת הרומנים, כולם ספוגים גורל יהודי. הראשון שבהם היה גם מעשה נועז: תיאור מציאות יהודית־ציונית בשנות הארבעים המאוחרות בהונגריה, אשר התפרסם בשנת 1975 (!). תיאור גלוי, נאמן, אוהד. פרי נסיון אישי, כי ג'רטין היה במשך שנתיים חבר בהשומר הצעיר, שהיתה אז תנועה מחתרתית, מסווגת על־ידי השלטונות כקומוניסטית. שם הספר: „משקיפים באבק", מעין מעמד סימלי של השפלה וחוסר אונים אליו נקלע גיבור הספר.

כשם שהיה אז מסוכן להיות חבר בהשומר הצעיר, היה סיכון בהגשת הספר לפרסום. אבל האיש כנראה בנוי על קריאות תיגר. את השומר הצעיר עזב לאחר שנתיים, כי „רציתי להיות משורר, והשפה ההונגרית היתה כלי, שאי־אפשר היה בלעדיו. התחברתי עם המפלגה הקומוניסטית, המחתרתית גם היא, כי את השאלה היהודית יפתור ממילא המשטר הסוציאליסטי". את שנות השואה, בהן נספה אביו החייט, עבר במחנות עבודה. לבסוף השתחרר בבודפשט, שוב בעזרת אנשי השומר הצעיר, להם הוא חב עד היום חוב מוסרי ורגשי, שאין למעלה ממנו.

לאחר המלחמה יצא לפריז, ללמוד פילוסופיה וספרות, אבל כעבור שנתיים חזר להונגריה שלו, כי צריך לבנות את הסוציאליזם. נפל הישר אל אווירתם של משפטי הטיהור, של רייק וחבריו. „האמנתי לגירסת השלטונות", הוא מודה בכנות אופיינית, „כי בין שני אבסורדים, הודאות הנאשמים באשמתם הדמיונית לבין המחשבה שהמפלגה הקומוניסטית מסוגלת לפברק האשמות דמיוניות כאלה — השני נראה לי פחות אבסורדי". לאחר מכן עבר בעתונאי, עבר בין הטיפות בתקופת ההתקוממות ב־56' ונעשה מבקר סרטים של עתון המפלגה הקומוניסטית — „מבלי להיות חבר בה", חשוב לו להדגיש. בינתיים התחתן עם אשה לא יהודיה המבקרת עכשיו איתו בארץ, בתם כלכלנית, בנם ביולוג־חוקר. את הספר „משקיפים באבק" כתב „כדי שלילדי לא יהיה צל של ספק לגבי אביהם". חוזר שוב ביומנו אל המעגל היהודי.

אגב, הספר נחטף בחנויות סמוך להופעתו אבל לא זכה לבקורות בעתונות המודרכת של אז וגם לא הודפס מחדש. הספרים הפרובלמטיים זוכים בהונגריה, לדבריו, באחד משלושה סוגי הטיפול: סילוק, סבילה־בשקט, סיוע (תרגום מהונגרית כדי לשמור על האליטרציה Tilos, Tűrés, Támogatás). הספר שלו מוקם איפה שהוא בין הסוג הראשון לשני. ספרו השני (פורסם ב־86') „אות ההצטיינות הצרפתי", מתאר את קורותיו של פרטיזן יהודי־צרפתי, והרומן השלישי (1987) „דון קישוט מרחוב הסר" מנציח את חיי דודו שמת להיות פרחח פוחז אבל נאלץ להיות אדם הגון וטוב. בשני הספרים מתמודדים הגיבורים עם השואה מכאן ועם שנות הסטליניזם מכאן. נקודות המפגש בין כל אלה — היהדות.

מדוע כל־כך חשוב לו הרגש היהודי, מדוע הוא חוזר אליו בספריו האהובים עליו, מדוע גם בשיחה הזאת הוא נוכח בהתמודדה כזאת — למרות שהאיש בחר בהונגריה כזירת חייו?

ג'רטין ארווין: שלושה חוטים עשויים לחבר בין אדם ליהדותו: הדת — ואני לא איש דתי; קבלת דין המוצא — ואני אמנם רושם לפני את נתון מוצאי אבל אינני מרגיש התחייבות או אחריות כלפיו; וחוב הכבוד — וזה כלפי הקורבנות, כלפי אבי, כלפי חברי, כלפי ששת המיליונים. זה האחרון החוט המקשר שלי.

— ובמושג המופשט הזה די כדי לקשור אותך בעוצמה כזאת אל היהדות, כפי שזה בא לידי ביטוי בספריך ובדבריך?

אנסח אולי כך: אני לא אומר קדיש, כי אינני אדם דתי. את הקדיש שלי אני כותב בספרי. ואני גם מכבד מאד את התרבות היהודית וגאה בה כאחד מעמודי התווך של התרבות העולמית, ליד היוונית והנוצרית. ניסוח אחר שלי הוא: צריך להודות בעבר ולשאת באחריות הנובעת ממנו.

— והאנטישמיות היא לא בין מקיימי הקשר הזה? האם אין כבר היום אנטישמיות בהונגריה?

אנטישמיות היתה וקיימת ואינני מאמין שהיא תיעלם בזמן הנראה לעין. אינני מאמין יותר באוטופיות. נכון שפעם לא יכולתי לתאר אנטישמיות שמאלית. תנועה קומוניסטית ואנטישמיות לא יכלו לדור בכפיפה אחת. אבל מסתבר, שבסטליניזם הכל אפשרי.

— ומה על האנטישמיות בהונגריה של היום?

צריך להבדיל בין אנטישמיות ממלכתית, לבין זו של החברה. אני חייב לציין, שהונגריה היתה המדינה הראשונה, בה האפליה „הממלכתית" נגד יהודים נפסלה לחלוטין.

— ובחברה?

בחברה היא קיימת. הדוגמה הידועה ביותר היא גילויה בקהל אוהדי הכדורגל. לאחרונה המצב הכלכלי אצלנו מידרדר, והתמרמרות גואה, מורגש החיפוש אחרי השעיר־לעזאזל המסורתי — היהודי.

— היהודים שוב מרוכזים בעמדות השפעה?

הם מרוכזים הפעם במדע ובתרבות. בהנהגה המדינית הם לא מצויים כמעט בכלל. עברו הימים הנוראים, בהם ההנהגה הפוליטית כולה היתה יהודית, רקושי וחבריו. אבל אנטישמיות תיתכן גם בלי יהודים, בוודאי בלי מנהיגים יהודיים בשלטון.

— כיצד אתה מסביר, שמגיעות לברית המועצות לא קמו בהונגריה יהודים להיאבק על עלייה?

בגלל שתי סיבות: האנטישמיות לא היתה ממלכתית אצלנו. והסיבה השנייה: מי שרצה יכול היה לצאת ויצא ב־48'־49' וגם ב־56'.

— יש גם היום כאלה שרוצים לצאת?

ייתכן, אבל לא בטוח.

— אמרת, שהמצב אצלכם לא טוב. במה זה מתבטא?

המצב הכלכלי רע, הסיכויים לא טובים. לקחנו המון הלוואות, השקענו אותן באפיקים לא טובים. דווקא החקלאות שלנו השתפרה מאד, הודות ליוזמה הפרטית המותרת („עיבודים ליד הבית" קוראים לזה ההונגרים), אבל הביקוש בעולם לתוצרת החקלאית ירד. התעשייה שלנו לא בת־תחרות לייצוא. כל הכלים, הכבישים, בתי החרושת, מבני הציבור, מיושנים ובלים. הכל חורבה. עכשיו התחלנו ב„מכניזם כלכלי חדש", אבל במאוחר, ובינתיים בחצי קיטור.

— החופש עדיין מוגבל?

חופש ביטוי דווקא יש. הונגריה היתה תמיד „הצריף העליז ביותר במחנה הכפייה", אבל העיקר הוא המשק ושם זה לא התפתח כפי שצריך. מארכס לא תיאר במדויק איך תתבצע כלכלה ממלכתית מרוכזת.

— היית אומר, שהכלכלה הסוציאליסטית נכשלה?

הכלכלה הסטליניסטית נכשלה.

— יש לכם אחרת?

צריך לנסות. אני מאמין שיש, אבל לא הייתי נשבע.

— הנוער מוכן לנסיונות, מאמין בסוציאליזם?

הנוער מאוכזב ואובד עצות. יש אצלנו בכלל מרירות רבה.

— אתה רואה מוצא?

מוכרח להיות מוצא. איכשהו ניחלץ מן המצב הזה. אם לא נגיע אל המיוחל, נמצא את האופטימום האפשרי בתנאים הנוכחיים. משהו הדומה למשק מעורב. ההון הגדול יישאר ממלכתי, ההון הקטן, כלומר המלאכה, המסחר הקמעוני יעברו לידי היוזמה הפרטית. רק שלא תהיה שבירה, רק לא פתרונות כפויים, רק לא פתרון דמים. אז גם אוי ליהודים. צריכים להשלים עם המחשבה, שהפתרון לא יהיה מהפכני, הוא יהיה איטי. יש סתירות בלי פתרונות וצריכים ללמוד לחיות אתן. החיים הם לא כמו הטוטו, שיש בו רק שלושה פתרונות, 1, 2, X. בחיים יש אפשרויות רבות יותר. הנה, ייתכן שבאווירה של התקרבות אמריקנית־סובייטית יעלו פתרונות חדשים, בלתי צפויים עדיין. זו תקוותי. הייתי אומר כאדם לא דתי: זוהי אמונתי המפוכחת. אנחנו בין הלוחמים להגשמת הגלסנוסט. מקווים להרבה יותר יוזמה אישית. אבל התהליך יהיה איטי. החיים יהיו קשים. בינתיים יהיה יותר חופש אבל פחות רווחה.

— לאחר כמה ימי ביקור, איך הרשמים מישראל?

עצם העובדה, שידידי קיבלו אותי בכנות כל־כך מרגשת, כבר הטתה את הכף. ביליתי כמה ימים בקיבוץ ובחנתי בדריכות כיצד כל מה שחשבנו פעם התגשם בקיבוץ.

— ומה מצאת?

מצאתי חידה. איך זה ייתכן, שמה שאצלנו בהונגריה נכשל, — המשק המאורגן, המרוכז — הצליח כל־כך אצלכם. אני כל הזמן תוהה מה יהיה בקיבוץ בעוד עשרים שנה. אני כל־כך מקווה, שלא יהיו אכזבות.

— אני שומע נימה של ספקנות.

יש לי גם ספקות וגם תקוות. אני חושב שיש בפני הקיבוץ שלוש אפשרויות: שבעוד עשרים שנה יתברר שהקיבוץ מילא את שליחותו וסיים את תפקידו. שהחברה הקפיטליסטית תפרק אותו. שהוא יתקיים כתוצרת ייחודית של ישראל.

— והרשמים האחרים, מלבד הקיבוצים?

ירק ופרחים מלוא העין. יש לי הרגשה שחברי מנוער, שעלו ארצה, מצאו את מולדתם.

— אתה מקנא בהם?

אינני מקנא. אני חרד להם. אין קטגוריות אבסולוטיות. צריכים להשלים עם סכסוכים מסוימים בחיים. לנו יש משלנו. לכם יש הסכסוך עם הערבים. היה לי קשה להיות אתו. אני חי־עם שתי תרבויות. חוב כבוד לעבר ורצון להיות אזרח הונגרי הגון ומועיל. בניגוד לעבר אני חושב, שייתכנו ליהודים שתי דרכים: גם ציונות, גם התבוללות. לא צריך לשלול אף אחת מהן. אני רואה את עצמי כמגשר בין השתיים. כמו סופר הונגרי־יהודי אחר: מזאי אנדרש.

— וגם אושוויץ אפשרית עוד הפעם?

אני צריך להיות זהיר. לאבי היתה תשובה שהופרכה. אבל לא תיתכן אושוויץ כל כמה דורות. אני רוצה להגיד עוד שני דברים בקשר לישראל. קודם כל עוד שבח: התרשמתי מאד מן הגילויים של מעין הקרבה לאומית, שהבחנתי בהם שוב ושוב בשיחותי. ואם מותר גם הערה ביקורתית: קראתי תגובות נזעמות שלכם על רשימתו של וודי אלן בקשר למצב אצלכם. כנוסח: כל הכבוד, אבל מה הוא תוחב את אפו בענייננו. משהו מעין: מי שלא מקבל את עמדות ישראל, הוא אנטישמי. גם אני לא חי כאן ויש גם לי לפעמים רצון לומר דברי ביקורת. הייתי רוצה שתבינו שמי שאומר אותם רוצה בטובתכם.

„יש יותר עוצמה בהמונים מאורגנים הצועדים קדימה, מאשר ברובים שבידי קומץ אנשים נואשים..." מרטין לותר קינג (במרכז, עם אשתו)

ימים אחרים

במלאת 20 שנה להירצחו של מרטין לותר קינג

יעל לוטן

ב ימים אלה, כאשר איש שחור ממדינות הדרום מגיע למקום ראשון בין המועמדים הדמוקרטיים לנשיאות ארצות הברית, אי־אפשר שלא להיזכר ולחשוב על כל מה שקרה בעשרים השנים האחרונות, מאז מותו של מרטין לותר קינג. האיש שקרא בקול בוושינגטון, בליבה של האומה האמריקנית: „יש לי חלום! יש לי חלום! חלום על היום בו לבנים ושחורים יהיו אזרחים שווי־זכויות בארץ הזו, בו ילדים לבנים וילדים שחורים ישחקו יחדיו, גאים וחופשיים, היום בו הכל, לבנים ושחורים, נוצרים ויהודים, יהיו אחים בארצם..."

— האיש הזה נרצח בידי גזען לבן בשעה שהיה בשיא כוחו ותהילתו, זמן קצר לפני שחוקי הגזע נמחקו סופית מספרי החוקים של מדינות הדרום והאפלייה הגזעית הוכרזה אסורה על פי החוקה האמריקנית.

מרטין לותר קינג היה כוהן דת פרוטסטנטי במדינת אלאבמה הדרומית, מדינה שנודעה לשמצה בשל מעשי הלינץ' הרבים שנעשו בה, מדינה שמושליה הלבנים היו מן הקיצוניים שבגזענים. בעת ההיא היתה דמותו של ג'ורג' וואלאס, מושל אלאבמה, הדמות שסביבה התגבשו הצעקנים והאכזריים שבחוגי הגזענות — משהו מעין יוג'ין טר־בלאנש של דרום־אפריקה היום.

יום אחד עלתה על האוטובוס במונטגומרי שבאלבאמה אשה בשם רוזה פארקס. היא היתה אשה שחורה, והחוק המקומי אסר עליה להתיישב בחלקו הקדמי של האוטובוס, או לתפוס מקום ישיבה כשלבנים עומדים. אבל רוזה פארקס היתה עייפה, והיא התיישבה במושב קדמי. הנוסעים הביטו בה בתמהון ובחשש. הנהג קם ממקומו והורה לה לעבור לאחורי האוטובוס. הגב' פארקס סירבה. התפתחה מהומה, והנהג הזעיק את המשטרה. המשטרה עצרה את הגב' פארקס, כי היא עברה על החוק.

מעשה פעוט זה הצית בערה גדולה, והיא לא נסתיימה עד אשר השחורים נחלו את הניצחון הפורמאלי של הכרה בזכויותיהם המלאות — מאבק שנמשך שנים ארוכות ועלה בהרבה חיי אדם.

בעקבות מעצרה של רוזה פארקס החליטו השחורים במונטגומרי להחרים את האוטובוסים. מנהיגם היה הכומר המקומי מרטין לותר קינג. בשקט מופתי ובנחישות, באומץ ובתושייה, החלו ללכת לעבודתם ולכל מקום ברגל, אירגנו הסעות בעזרת בעלי הרכב שביניהם, ופשוט, סירבו להשתמש באוטובוסים של עירם. תוך ימים אחדים החלה חברת האוטובוסים לסבול הפסדים ניכרים. החרם הוכרז כלא־חוקי ומארגניו הוזהרו ונקנסו. אבל תושבי מונטגומרי השחורים לא ויתרו. בסופו של דבר, נכנעה חברת האוטובוסים.

— האינטגרציה הגיעה לתנועה הציבורית במונטגומרי!

הנהגתו של מרטין לותר קינג היתה מרשימה, ומשכה תשומת לב ברחבי ארה"ב. נאומיו המרגשים, אישיותו הכאריזמטית, ריכזו עליו את הזרקורים. הוא היה צעיר, נאה, חייכני, אדם תרבותי ופתוח. מעמדו בקהילתו היה איתן, ומצבו הכלכלי טוב. כאשר נסתיימה שביתת הנוסעים השחורים חשב שבכך עשה את שלו ולא התכוון להמשיך במאבק הציבורי. אבל שוב לא היתה לו דרך חזרה. הוא נקרא מעיר לעיר, ממקום למקום, ברחבי מדינות הדרום, הקרויות דיקסילאנד (על שם קו מייסון־דיקסון, שהפריד בין הצפון והדרום לפני פרוץ מלחמת האזרחים במאה הקודמת), להיאבק למען שיוויון זכויות לשחורים. והוא פיתח דרכי פעולה חדשות ומרשימות, שהוציאו את השלטון הלבן מכליו ומשכו את אהדת הציבור הנאור בארצות־הברית וברחבי העולם.

בימים ההם היו כל מוסדות הציבור בדרום מופרדים ללבנים ולשחורים — בתי ספר, ספריות ציבוריות, מסעדות ובתי־קפה, בריכות ציבוריות, וחופי רחצה, ספסלים בגנים, בתי שימוש ציבוריים וכו', שלא לדבר על מוסדות להשכלה גבוהה. ההפרדה היתה אמורה להיות שוויונית, אבל למעשה היתה לא רק מבוערת כי אם גם לא־שוויונית במופגן. למשל, ההקצבה לגולגולת לבית־הספר לשחורים היתה פחות מעשירית מזו שהוקצבה ללבנים — והתוצאות היו בולטות לעין, וכך בכל דבר — בית־קולנוע לשחורים היה אורווה מוזנחת, שעה שהלבנים התרווחו בכורסאותיהם באולמות ממוזגים, וכן הלאה.

שיטתו של מרטין לותר קינג היתה פשוטה להיכנס לכל מקום ולדרוש שירות בדיוק כמו אדם לבן. הוא היה נכנס עם אנשיו לבריכה „לבנה" ושם היו מחכים למשטרה. הם נכנסו לספריות ולמסעדות, לחופי־רחצה ולבתי־קולנוע, והביאו את חוליהם לבתי־החולים ללבנים (שהיו, כמובן, אף הם טובים לאין שיעור מבתי־החולים לשחורים). הוא נאסר שוב ושוב ושוב. פעמים אין ספור מילאו הוא וחבריו את בתי הסוהר המקומיים — „מקיר לקיר, אנחנו" אמר פעם בצהלה.

ובינתיים, במסדרונות הכוח שבוושינגטון, רבתה העצבנות. ראש האף־בי־איי האגדי, ג'יי אדגר הובר, קבע שמרטין לותר קינג הוא „קומוניסט מסוכן המסכן את בטחון ארצות־הברית". הוא מינה צוות אחר צוות של חוקרים למצוא את הקשרים בין קינג לבין מוסקווה. משנכשלו, פיטר אותם ומינה אחרים במקומם. האחים קנדי — ג'ון הנשיא ורוברט התובע הכללי — תמכו בכומר השחור במלים, אך למעשה הפקירו אותו בידי האף־בי־איי ומיאנו לתמוך בדרישות השוויוניות שהציג, מחשש לאובדן התמיכה בהם במדינות הדרום.

המאבק עלה גם בחיי אדם. בית־ספר של יום ראשון לילדים שחורים, בכנסיה שחורה קטנה בעיר בירמינגהם, אלבאמה, הופצץ על ידי גזענים לבנים ונספו בו ילדים שכל פשעם היה צבע עורם. שחורים נרצחו בנסיבות „מסתוריות" שלא נפתרו מעולם על־ידי המשטרה הלבנה, שופטים לבנים, מושבעים לבנים, משטרה לבנה, בתי מחוקקים מקומיים־לבנים — איזה סיכוי היה להם, לשחורים בדרום, לזכות בזכויותיהם?

אבל הם זכו. החומה הגזענית הבצורה נפלה. היא נפלה לא בימי נשיאותו של ג'ון קנדי ה„ליברל" הידוע, כי אם דווקא בימי נשיאותו של לינדון ג'ונסון, הלבן הדרומי. נשיא זה, שהליכותיו היו פשוטות ומחוספסות, עשה כמה מן הצעדים המתקדמים ביותר בהיסטוריה של ארצות הברית, בכל הנוגע לזכויות האזרח ולקידום רווחת העניים והחוכבים. עד סוף שנות השישים כבר לא נותר כמעט זכר לחוקי ה„ג'ים קרו" (חוקי הגזע הדרומיים). תוך שנים ספורות התהפכו היוצרות ברחבי מדינות הדרום, בהן קיים רוב שחור באזורים רבים. כיום יש שם שופטים שחורים, מושבעים שחורים, שריפים שחורים, ראשי עיריות שחורים, ועוד ועוד. כיום מתפארות האוניברסיטאות הדרומיות באנשי הרוח השחורים שהקימו, מפרסמות את יצירותיהם של הסופרים השחורים שנולדו במקומותיהן, וכל האווירה השתנתה. אין זאת אומרת שמאות שנים של קיפוח — ועד שנות השישים של המאה הקודמת, מאות שנים של עבדות — נמחקו בבת אחת. עדיין יש דעות קדומות, עדיין אין אינטגרציה מלאה, עדיין יש פיגור ניכר ברמת החיים וההשכלה של השחורים בדרום. אבל העתיד נראה אחר לגמרי — וג'סי ג'אקסון, שזכה בקולות לבנים רבים בדרום, עוד לפני שזכה בהם במישיגאן הצפונית, מוכיח זאת.

מרטין לותר קינג שילם בחייו על מאבקו. הוא היה יורשו הרוחני של המהאטמה גאנדי, והגיל בשיטותיו. כמורהו הרוחני, נפל גם הוא מיד מרצחים. שלא כגאנדי, היה עוד איש צעיר, ולא זכה להשלים את מלאכתו. מותו היה זעזוע קשה ואולי גם זירז את התהליך. האיש שאסר על אנשיו להשתמש באמצעים אלימים, נרצח על ידי אויבים אלימים. קדמו לו מנהיגים שחורים רבים, מימי העבדות והמרידות נגדה (למשל, מנהיג העבדים נאט טרנר, שהסופר הדרומי הגזען ויליאם סטיירון מצא לנחוץ להכפיש בספר מכוער), דרך המאבק לשוויון זכויות בימי השלושים, הארבעים, החמישים והשישים, בהם נרצחו מנהיגים שחורים רבים, חלקם מתונים, כמו מדגאר אוורס, וחלקם קיצוניים יותר, כמו מלאקולם.

עוד בשנת 1959, כתב מרטין לותר קינג הצעיר בכתב העת השחור „ליבריישן": „יש יותר עוצמה בהמונים מאורגנים הצועדים קדימה מאשר ברובים שבידי קומץ אנשים נואשים. כל ההיסטוריה מלמדת אותנו, שהתנועה המנוצחת והנחושה של בני־אדם, הדורשים בלי הרף את זכויותיהם, יש בה כדי לנפץ את המשטר הישן — כשם שגלי־הים הנוגשים מנפצים צוקי־ענק לרסיסים. זהו הכלי החברתי שיפרוץ את השער לחירות. כלי הנשק החזקים הם קולותיהם, רגליהם וגופותיהם של אנשים מסורים ומלוכדים, הנעים ללא־לאות לקראת מטרה צודקת".

גיורא מנור ■ קולות

בעד ארבעת הבנים

מה דוע ההגדה של פסח היא „נגד" ארבעת הבנים? (בסדר, בסדר, אני יודע שכתוב שם „כנגד" ולא „נגד", וזה מורה על הקבלה, לא על שלילה, במשמעות בן בן ופסוקו, אבל הפרשנות היהודית המסורתית מרשה תרגילים מילוליים מאולצים אף יותר מזה שלי). הרי לא מדובר בארבעה אנשים שונים, אלא בנים, או אם תרצו, מרכיבים שונים המצויים בכל אחד מאיתנו, בפרופורציות שונות ומשתנות.

ברדך־כלל, החכם הוא זה היודע לענות. אבל לא בהגדה. חכמתו מתקיימת בזה, שהוא מנסה להבין. וגם הוא, ממש כמו התם, שואל.

את החכמים אוהבים רק בתיאוריה. מי שמטריד את מנוחת העושים והלוחמים בשאלות, מעורר על עצמו את ועמם של האנטי־אינטלקטואלים. שיישב ולא יפריע. נכון, לא כל שאלה היא חכמה. למשל, אחרי הרצאה, אם עושה המרצה או היו"ר טעות טאקטית חמורה, ומבקש שאלות, הוא מעורר על עצמו — ועל הציבור, המבקש כבר לקום וללכת — את הנודניקים שבין הנוכחים, כי עדיין לא שמעתי שאלות מקהל שיוסיפו משהו לנאמר. או שזה נאום, שבסופו סימן שאלה של נימוס, או שזו הזמנה לשוב על מה שהמרצה כבר אמר, אבל כנראה לא הצליח להסביר, ואין שום סיבה הגיונית להניח, שבפעם השניה או השלישית ימצא נימוקים משכנעים יותר מבראשונה, או יגיע לטיעונים חדשים שלא חשב עליהם קודם.

המסוכן בין הארבעה אינו הרשע. אלא זה שאינו יודע לשאול. מי שלא יודע לשאול, אינו מסוגל להבין. ולא יעזור שום „ואת פתח לו". מי שאינו מודע לכך שקיימת בעיה, אין לו מה לעשות בתשובה. מה טעם לבלוע אספירין, אם לא כואב לך? ההגדה אופטימית. אולי יש סיכוי, שהוא ילמד לשאול. אולי נחוץ לו איזה זבנג הגון, כדי שיתחיל לשאול.

אבל לתם אין כבר סיכוי. ההבדל בין תמימות לטיפשות הוא כמותי בלבד, בדומה לנוסח החזאי המטאורולוגי, „תמים עד טיפשי".

התם הוא זה, האוהב שיאכילו אותו לוקשים. זהו כביכול „הקורא האידיאלי", המקבל מצד אחד כעובדות „מה שכתוב בעיתון" ומצד שני נעדר חוש פרופורציה. זה הישראלי, שנשאר ער עד השעות הקטנות של הלילה, כדי להאזין לשידור משחק כדורגל מגוחך בניו־זילנד או באוסטרליה, זה שבעיניו ה„אירוויזיון" שווה בחשיבותו לוועידת־שלום; הרואה במלון (שכמוהו עשרות בארץ), הניצב בטאבה, סמל לעצמאות לאומית, שעה שאינו אלא נושא, שסוכן נכסי דלא ניידי היה מטפל בו בכמה ימים, וגומר את העיסקה.

התם המסוכן הוא גם זה שאינו מבחין, שסגירתו של עיתון קומוניסטי לשבוע מבשרת את סגירתם של עיתונים אחרים, לפי צורכי השעה, בעתיד. אבל לא פחות תם ומסוכן הוא זה, שרואה במי שמפר אמונים על־ידי דיווח על סודות אטומיים לעיתון יום א', גיבור לאומי כביכול.

ודווקא הרשע, הסקפטי, „המוציא את עצמו מן הכלל", הוא החשוב מכולם. מעניין, שההגדה אינה גורסת לענות על שאלותיו, אלא מציעה להקהות את שיניו... תגובה אלימה לשאלות נוקבות היא פתרון זול ונוח — אין צורך להשקיע מחשבה ולענות לשאלות לא רק לרשע אלא קודם־כל לעצמך — ומקובל מאוד בעולם.

זה שמוציא את עצמו מן הכלל, מודע לפחות לכלל ולבעיותיו. ולכן יש סיכוי כלשהו, אפילו רק תיאורטי, להסביר לו או לשכנע אותו בצדקתך, ובצרכי אותו כלל.

לכזה המוציא את עצמו מן הכלל אולי אפשר אפילו להוכיח, שלאורך הזמן אין פתרון אינדיבידואלי, שאינו מעוגן בפתרונות של הכלל.

אצל המשורר גתה נאמר, „שתי נשמות חיות בתוך חזי". למעשה, בכל אחד מאיתנו יש מכל ארבעת הבנים — אבל לא בעת ובעונה אחת. לפעמים אנחנו תמימים, או חכמים ורשעים, ולומדים לשאול. ואולי אנחנו רשעים, כשכבר אי־אפשר להשלים עם התשובות של החכמים, שאינן מספקות, בלית ברירה, מתוך יאוש וחוסר מוצא. ומי שלומד לשאול, נעשה חכם ומסוגל לסבול את טיפשותם של תמימים מבלי לברוח אל הרשעות.

הרשע האמיתי הוא זה, המשקר לחכם, כדי להעמידו במקומו של התם, היודע אומנם לשאול, אבל אינו מבחין בין אמת לשקר. זהו פאנגלוס, המלמד את קאנדיד להאמין, שהעולם בו אנו חיים הוא באמת הטוב שבכל העולמות האפשריים. והמסוכן בזה הוא, שהוא עושה זאת מתוך תמימות. לו היה רשע, המסוגל להוציא את עצמו מן הכלל ולהביט על המציאות „מבחוץ", הוא היה פחות מסוכן. הלא את המעשים הנוראים ביותר בהיסטוריה עשו תמיד אלה שביקשו להציל אותה מחטא, מאי־שוויון ומאי־צדק, ולא הרשעים הגמורים.

□

נועם שפנצר ■ תל־אביב, טקסט

מלך הבלוז

איכשהו היה ברור כבר בשערי הלילה, שהכל הולך ליפול לא נכון. המחשב בכניסה התקלקל ועל אשנב הכרטיסים התגודדו עירמות מחפשי בייליים, שנראו צעירים מדי ויפים מדי לבלוז. כמה שיכורים רטובי מגף ניסו להתלוצץ עם שומר הסף וגילו מהר שיש לו יותר ציורי קעקע מסבלנות. היתה תחושה שהערב מתחלק.

בפנים התמלאו שולחנות לאט. הופעת החימום דיכאה אותם עוד לפני שהספיקו להיבלע כארי אלכוהול ולהג סופשבוע. אחד „קאטפיש" ג'ונס היכה בגיטרה אקוסטית וצעק והתנדנד, מרוצה מעצמו, וכל מי שמרגיש בלוז באמת יכול היה לראות שהבנדיט הקייז'ואני הזה בחר מקצוע בלי להתפכח קודם. מאחור הם פרקו תיסכוליהם על המלצרית הרזה והנמהרת, כאילו לא ידעו שהמרגריטות ב„רוקפלר'ס" מלאות מים ושטקילה אמיתית הפסיקה להתרחץ כאן בכוסות מאז שנפל האלאמו.

הקייז'ואני המסמורטט מרח איזה חצי שעה בסיפורים על הבוגי מאן שנוח על ערימת הקוקאין שלו עם ד"ש חם מג'די גרסיה. בשלב הזה התחילו לשרוק לו ומהר מאד ניגבו אותו מהבמה ושלחו אותו לפתוח מסעדת דגים על הבאיו וכולם היו עכשיו מוכנים להעלות מהאבק את מלך הבלוז האמיתי.

אל הבמה נדחפה חטיבת נשפנים שחורה ומיוזעת, מתופף לבן עייף, באס, גיטרה קצב. הם נתנו כמה קטעי הכנה וכל מי שמרגיש בלוז באמת חשב שהערב בפלנו, הצליל ריק, והערימה הזאת פשוט לא מתבשלת. כשאלברט עלה סוף סוף כולם קמו וצעקו לו אלברט, הצילו, הושיעו.

אלברט הזקן צלע לכאן ולכאן וחיבר חוטים. אחר־כך הוא הזדקף פתאום, עם הגב לקהל והפנים אל הבאר המוכתם, המקולף, וכולם החסירו לגימה כשומעם איך הגיטרה מתייפחת ונאנחת כשאלברט מלטף לה את הצוואר. וכל ותיקי וושינגטון סטריט ידעו שנגיעה כזאת לא נשמעה כאן מאז שג'והני קופלנד ו„אייספיק" קולינס עפו לשיקאגו, וכל הג'וינט המטונף עצם עיניים ונשם סוף סוף גיטרה אמיתית והמריא עם אלברט קינג אל מקומות נמוכים כל־כך שרק מי שמרגיש בלוז באמת או משתמש בחומרים של ג'די גרסיה מגיע אליהם לפעמים.

לאלברט לא היה ראש למסיבות אותו ערב. אולי גם הוא הרגיש כמו כולם שזה פשוט לא זה. אולי הוא כבר הזדקן מספיק לדעת שהחיים בכלל זה לא זה, שעוד לפני שתגמור לכוון אותם הם כבר רוטטים ופוקעים כמו מיתר זול.

האולם היה גבוה ורחב מדי לבלוז אבל הגיטרה של אלברט הדהדה כמו תפילה, עוברת בתוך כל מה שהולידה. כשהוא נכנס לאט ל„סטורמי מנדיי" עם הגיטרה המכושפת והקול העמוק, התובעני, המוזר, אנשים התחילו להיתלות מן היציעים חוורורים ולצעוק שטויות. אפילו המלצרית הכחושה והיעילה פרחה פתאום על רחבת הריקודים, מחוברת אל קאובוי נוצץ ועגמומי.

לאט לאט התרוקן המועדון, כל נערי הוויקאנר ושוחרי האקשן ולטאות הדיסקו נמלטו לחפש מקום פחות עצוב. אבל עברה כבר שעה מאז שאלברט פתח את העיניים לאחרונה. הוא היה עכשיו בפנים עד הסוף, ומן הפינות המסריחות והבאר המתמוטט זחלו ועלו כל עטלפי הבלוז שנתקעו כאן בלי טעם בעיר המדברית הזאת, חסרת הבושה והחן והקסם, המתבשלת ומקציפה ועולה על גדותיה ונשרפת בשמש. לאט הם התקרבו אל אלברט הזקן, שחיבק את הגיטרה שלו בעדינות, כמו שחייל מחבק את רובהו לפני הרדמו בשמירה. הוא אמר להם בשקט תנו לי עוד ווליום קיד'ס, אתם הרי יודעים שכבר מאוחר מדי בשביל לישון. והוא צחק, ויתומי הלילה למרגלות הבמה התנדנדו בכסאות ונשענו על מרפקים ובהו אל השנאפס שוטר'ס שלהם וידעו כמה הוא צודק. והוא התכופף קצת וכולו הזיע והיה ברור שאיש כזה כבר לא צריך לשוטט על הדרך עם מכשירי חשמל רועשים ואורות שנתקעים אל המצח ועשן אפור צורב, כל־כך מאוחר בלילה, כל־כך מאוחר בחיים. אבל אז הוא התייצב באמצע הבמה ומשם העלה להם פתאום ריף גיטרה נקי וכואב וצלול ועמוק כמו זכרון ילדות. והתאורן המסומם, שהתעלף כבר לפני שעה על הכפתורים שלו, התעשת והציף פתאום את הג'וינט בעווית של אור כחול עמוק, ואלברט קינג, מלך בלוז במקצועו, עטף את המיקרופון ביד אחת שחורה ואמר:

אני שוקע, בייבי, אפי חורש בחול,
אני נופל, נשבר,
ענן אבק כבר מכסה הכל,
ואני טובע במדבר.

□

יהודה להב ■ משיכות־יתר

הקו הירוק שריר וקיים

סגירת השטחים לשלושה ימים המחישה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי הקו הירוק שריר וקיים. ועוד איך הוא קיים: ברור עתה לכול, כי הגדה המערבית ורצועת עזה נמצאות מחוץ לשטחה של ישראל. ובעוד שהתושבים הערביים נסגרו בתוך השטחים, נסגרו השטחים מפני כניסתם של ישראלים (וגם של תיירים). ב־20 השנים שעברו מאז מלחמת ששת הימים מעולם לא הומחש בצורה כה ברורה, מי הוא בבית בשטחים, ומי הוא אורח, רצוי או בלתי־רצוי. המתנחלים, שבימי הסגירה נותרו בשטחים בבדידות מזהירה, הבינו את משמעות הדבר ולא בכדי יצא קצפו של הדובר האינטלגנטי ביותר, אליקים העצני, על צו הסגירה.

העוצר הכללי בעזה והכרזת הגדה המערבית בשטח צבאי סגור הם בבחינת ענישה סביבתית, שהובאה ad absurdum: הסביבה הנענשת היא השטח כולו, כל התושבים הם בשק אחד, כולם אויבים, כולם נענשים. האם ניתן להעלות על הדעת הפגנה מרשימה יותר של אחדות לאומית? הפלשתינאים בכוחות עצמם בוודאי לא היו מסוגלים לארגן מפגן אחדות בדיקה כזה.

גם אם נתעלם מן הדמיון המבעית בין האמצעים שננקטו בשטחים הכבושים ובין מעשי השלטון הלבן בדרום־אפריקה, סגירת השטחים וכל המתלווה אליה מעידים מחדש, וביתר שאת, כי שלטון הכיבוש אינו עולה בקנה אחד עם שלטון דמוקרטי. מבחינה משפטית ניתן אולי לתרץ ברחוק את הצעדים שננקטו. אך לא כן מבחינת הכללים הדמוקרטיים. הענישה הקולקטיבית, שיבוש החיים האזרחיים, החינוך, המסחר, הגבלות התנועה ומניעת גישה חופשית מכלי התקשורת — כל אלה הם מעשים פסולים בתכלית וגם מסוכנים מבחינה דמוקרטית. צו הסגירה הציג את הברירה בכל חריפותה: כיבוש או דמוקרטיה.

אפשר לטעון, בצדק, כי האיסורים וההגבלות הוטלו על השטחים הכבושים בלבד. אבל נימוק זה הוא בבחינת בומרנג — הוא פונה נגד המעלים אותו. שכן, גם הוא מוכיח, שהקו הירוק שריר וקיים. אולם, בעוד שהקו הירוק הוא המחסום מפני החלת משטר דמוקרטי בשטחים, אין הוא מחסום מפני חדירתן של מגמות אנטי־דמוקרטיות מן השטחים לתחומי מדינת ישראל —. וסגירת העתון „אל איתיחאד" תוכיח. כשם שהמנהג של סגירת עתונים מתפשט מן השטחים לתחומי מדינת ישראל, כך עלולים להכות בה שורשים גם אמצעים אחרים הנקוטים עתה בשטחים. השלטון יראה „כי טוב", ובמרוצת הזמן יטיל גם בתחום הקו הירוק הגבלות על חופש התנועה וחופש הביטוי וינהיג ענישה קולקטיבית. איומים ברוח זו כבר הושמעו — לפי שעה כלפי אזרחי ישראל הערבים בלבד. לפי שעה.

סגירת השטחים היא התשובה ליום האדמה ונראה מי יגבר — כך אמר שר הבטחון יצחק רבין. אף כי שורות אלו נכתבות לפני יום האדמה, המענה על שאלתו הרטורית של שר הבטחון ניתן מראש: הם שגברו. הפלשתינים יכולים לשבת באפס־מעשה: כל מה שביקשו להוכיח במעשיהם, הוכח באמצעות צו הסגירה. מבחינת הפלשתינים, צווי הסגירה הושיטו להם סיוע, אשר אין כלל אפשרות להעריך בערכו. איננו בטוח, שאמנם הפלשתינים, כולם עד אחד, צדיקים גמורים, אבל כצדיקים, מלאכתם נעשית בידי אחרים. במקרה זה בידי הוגי רעיון סגירת השטחים.

□

יוסף מונדי ■ רשימות מן החבית

הולה הופה

טלוויזיה, טלוויזיה... הנה ידידנו דטנר וקושניר בסרט חדש של מתיחות. הכל סאבבה, הכל חפיף. הומור כזה, כפי הגדרתם, של רבע עוף ורבע פולני (יהודי). איזה ילדים חמודים הם הזוג הזה, ואיך אפשר לשכוח את החיקוי שלהם באירוויזיון לאחים בלוז. הולה הולה הופה הייי...

ושוב טלוויזיה. אורי פורת כנראה לא הרגיש טוב ואיפשר שידורו של סרט שנעשה על־ידי אמן צעיר לבנוני, דובר ערבית וצרפתית. יש להניח שפורת אישר את הסרט רק בגלל הסיבה שהוא מראה עד כמה המצב גרוע בלבנון עד כמה מסוגלים הערבים להתנהג בחייתיות בינם לבין עצמם, ומעל לכל, מהו היחס שלהם לאותם זרים הבאים לעזור להם, כמו אותו רופא צרפתי שנחטף באופן סתמי ולגמרי במקרה ניצל ממוות רק עובדה אחת שכחו אורי פורת וחבריו. שאמנם הסרט מראה את הטירוף הערבי, אבל הוא נעשה בידי אמן ערבי. משמע, סוף סוף יש ערבים נועזים שאינם חוששים להראות את האמת במערומיה.

כן, ישבתי מרותק מול המכשיר וקלטתי כל רגע ורגע מהסרט בסקרנות הולכת וגוברת. כבר בפתיחה של הסרט האמן מכניס אותנו ישר לתוך הטירוף, כשאנו רואים שני בחורים ערבים שותים ערק, מעשנים חשיש ופורצים מדי פעם בצחוק היסטרי חסר כל הסבר הגיוני. אפילו המילה „חומוס" מעוררת בהם צחוק עד כדי דמעות. אחר־כך, בזפטה, מכניס אותנו הסרט למבוך הלבנוני המטורף. בסופו של דבר אתה לומד שהמלחמה המתרחשת בין הפלגים השונים בלבנון היא לא יותר מטירוף מוחלט, כאילו מתגשמת מול עיניך התיאוריה התיאטראלית של אנטונין ארטו. לקח נוסף מן הסרט היא העובדה שאריק שרון וחבריו הנבונים נכנסו לטירוף הלבנוני על מנת לעשות סדר, והתוצאה של ההתערבות הישראלית מתבטאת בלמעלה מ־600 קברים. קברים של חיילים צעירים שהלכו לעולמם בטרם עת, והותירו אחריהם רק תחושה של שכול וכישלון.

אבל אצלנו, דטנר וקושניר „עושים" לנו מתיחות, ומספר קילומטרים מתחת לאפנו צומחת אווירה של לבנון שניה.

מי שעוקב אחר רשימותי, עלול לחשוב שעבדכם הנאמן יוצא תמיד נגד, ובאופן תמידי הוא רואה שחורות. אבל, הייתי רוצה להפתיע אתכם ולשנות את עורי כדי שגם אנוכי אכנס לתוך הקונסנזוס של הבידור המקומי. מה יש, רק קישון יכול להיות פאטריוטי? ...גם אני רוצה לחטוף איזה סטייק טוב בטרם האימפריה השרונית תלך פייפן. זאת גם הסיבה שהחלטתי לכתוב תקציר למחזמר לאומי, שבכוונתי להגישו לקברניטי תיאטרון „הבימה", ואולי, לאחר שהגאון עומרי ניצן ואדונו שמואל עומר יקראו את התקציר הזה, הם יסלחו לי ויקראו לי ל„הבימה" להגשים את העבודה.

כדי להראות את נאמנותי למדיניות התיאטרון הלאומי, לא אגיש את התקציר שלי בסתר אלא אשתמש בשירותי המדור הזה, שבו עלי להוכיח קבל עם ועדה שחזרתי בתשובה מלאה.

כל דבר אפשר להפוך למחזמר, אפילו את ספר איוב, אבל במקרה זה לא ארצה להיתלות באילנות כל־כך גבוהים. אסתפק במחזמר המגולל את פרשת נאפסו ועוד כמה פרשות שהיו בחדשות בזמן האחרון.

אתחיל בתמונה רחבת ידיים. על הבמה יעלו כעשרים שחקנים שיופיעו בתפקידי שין־בתיניקים. תוך נפנוף רגלי ישראל הם ישירו במקהלה את שירה של נעמי שמר „בהאחזות הנח"ל בסיני, דברים יפים ראו עיני" וכו'. ואז, בעזרת במה מסתובבת, מקהלת השב"כ תיעלם ובמקומה תופיע נערת השב"כ סינדי, לבושה בתחתוני תחרה מתוצרת מרקס־אנד־ספנסר, והיא תשיר לנו את לבטיה הרומנטיים, בטרם תעזוב את בעלה כדי לפתות את ועננו. אתם, קוראים יקרים, תשאלו בצדק, מה הקשר בין נאפסו לוועננו, ואני אענה לכם, שבדרמה העכשווית לא תמיד יש קשר בין נושא לנושא. אם אינכם מאמינים לי, אתם יכולים לשאול את דוקטור אבי עוז, השקספירולוג של המרינה.

כעת, לאחר הפתיחה המרשימה, בעזרת אמצעים אלקטרוניים (ומעל לכל, בתיכנונו המזהיר של תאורן אנגלי) אזרים לבמה כמויות של עשן סגול. מתוך העננה הזאת יופיע דודו פישר שישיר בחזנות, כשמיקרופון מוסתר מודבק למצחו, את עלייתו לתורה של יוסי גינוסר. במילים אחרות, נתאר בפרוטרוט את טקס הבר־מצווה של איש יקר זה, כדי להראות שלדרמה העברית יש קשר הדוק מאוד עם המסורת היהודית. כך אבטיח לתיאטרון הלאומי את התמיכה הנלהבת של שר האוצר, החובש כיפה על ראשו.

בסצנה השלישית, העלילה תעבור ללבנון. השחקן שימלא את תפקידו של נאפסו יתחפש לקוני־למל וידבר באידיש עם שטינקר ערבי, העובד גם שעות נוספות בתור מבריח סותרי חשיש לבנוניים. עלילת המחזמר תלך ותסתבך כשקוני (נאפסו) למל יחדור להר הדרוזים ויגנוב לחטוף את המנהיג המקסים של הדרוזים הלבנוניים, מסייה ג'ומבלט. בהמשך אעביר את העלילה לאיטליה, כדי להבטיח למחזמר עתיד בין־לאומי. נראה את המנהיג הדרוזי מלקק בתאווה את התותים (כמו פיונטי), שמרוחים על גופה העירום של אשת הסופר האיטלקי ממוצא יהודי, אלברטו מוראביה. מאחורי הדלת יצלם נאפסו את הזוג, ואילו ועננו, שגם הוא יגיע לאיטליה, יציץ בנעשה ויאונן. בשלב מסוים הוא יתפרץ לחדר ויגלה שזאת לא אשתו של מוראביה, אלא סינדי האהובה. בתושיה רבה יחליט נאפסו לפעול כדי להציל את סינדי, ובמכת קראטה יהמם את ועננו. אחר־כך, בעזרתו של אורי גלר, יעביר אותו בדרך סודית ופאראפסיכולוגית לישראל (הם גם יחפשו נפט).

במערכה שניה אבקש את עזרתם של דטנר וקושניר, שירקדו לנו בפתיחה את הריקוד של השעיר לעזאזל בקצב ההולה הולה הופ. בהמשך נראה את נאפסו נחקר על־ידי ועננו. סליחה, טעיתי, למעשה נאפסו יחקור את ועננו. ושוב טעיתי, גינוסר יחקור את נאפסו.

תוך כדי חקירה נמרצת יגלה גינוסר, כי במקום שיזוהה עם העדה הצ'רקסית, מאמין נאפסו שהוא קוני למל. מכאן ברור שהוא בוגד בעמו ויש לכלוא אותו לנצח נצחים כמו הרוזן ממונטה קריסטו.

בינתיים, העניינים הולכים ומסתבכים לנוכח התקוממות ערביי הגדה. לכן אארגן על הבמה כנס סודי, שבו יקחו חלק מדענים ממכון ויצמן, קצינים גבוהים של צה"ל וכאלף מוחות שנחזיר ארצה מעמק הסיליקון. בפירוש נחזיר אך ורק את המוחות, כי את הגופות נשאיר בלוס־אנג'לס. לכנס זה יוזמן גם שחקן שיגלם את הרב הנאור פרץ, אשר בתפילה חמה יברך את הישיבה. בעזרת מיכשור אלקטרוני משוכלל ובברכת הרבנות הלוחמת למען שלמות הארץ, הכנס כולו ייהפך לאשה, אשר תלד על במה נאבוטה, השוקלת חמשת אלפים טון. את היולדת הקדושה תגלם אותה שחקנית שבמערכה הראשונה שיחקה את סינדי.

אגב, לא שכחתי את נאפסו. ממש כמו אדמונט דנטס, יצליח להשתחרר מהמאסר שנכפה עליו על לא עוול בכפו. בעזרת מפה סודית הוא יגיע לאי, ושם, במקום אוצר, ימצא את הרו"ח שלו למס הכנסה ולתדהמתו יגלה שעליו לשלם את האש"ל של גינוסר.

אבל סוף טוב הכל טוב. בעזרתו של אורי גלר, של הרב הראשי ושל ראשי גוש אמונים, עם ישראל יגלה נפט בכמויות אדירות, ומדינת ישראל תיהפך לערב הסעודית השניה. בתמונה הסופית יופיעו על הבמה כל השחקנים ונזכה לראות את ההפי־אנד הנפלא: גינוסר מתנשק עם נאפסו וסינדי מתחתנת בשעה טובה עם ועננו, וברקע מקהלת השב"כ שרה את שירי נעמי שמר לעד.

□

עמירם כהן ■ על הפנים

קרש גיהוץ מס' 3

מכרה שלי צלצלה.

„אתה עובד קרוב. תקפוץ למשביר לחצי דקה ותמצא לי קרש גיהוץ וסולם אלומיניום קטן". קפצתי. באמת, למה היא צריכה לבוא במיוחד מחולון בפקקים האלה! כרגיל לא מצאתי חניה ונעמדתי ב„אין חניה", מהמר על המזל ועל כך שמכסימום עשר דקות ואני בחוץ, גומר עם הקרש והסולם.

שאלתי על „כלי בית".

האיש במודיעין, בין לגימות הקפה מספל הפלסטיק, הפנה אותי ל„שמה, אתה תראה כבר".

הלכתי „שמה" ולא מצאתי בשום מקום „כלי בית". גיליתי „אלקטרוניקה", „נעליים", „הלבשת נשים", „אינסטלציה". רק לא „כלי בית".

מישהו עזר לי — „אם לא יודעים שזה בקצה, קשה למצוא" — והגעתי.

ישבו שם שלושה עובדים סביב מסוף של מחשב, שותים קפה מספלי פלסטיק. סיפרתי להם שאני בשביל סולם אלומיניום וקרש גיהוץ. תימניה חיננית חדלה למעני לרגע להציג לחברתה ציורים מהגן של ילדתה, והפנתה אותי לתצוגה. „תביא את הקוד", אמרה. הבאתי את הקוד אבל לא יצא מחיר מהמסוף. מסתבר שטעיתי בקוד. ככה זה כשממהרים והאוטו חונה ב„אין חניה".

סוף סוף יצא גם מחיר — ועכשיו תיגש ל„יהודה במסוף", וכמה, באמת, אפשר להיות טרדן ולהפריע לעובדים בעיסוקיהם?

הלכתי לחפש לבד. כצפוי, בשום מסוף לא מצאתי „יהודה". חזרתי לתימניה. „זה במחסן, ישר שמאלה, אתה תראה כבר דלת". מצאתי דלת שנפתחה למדרגות ברזל חסומות חלקית בחבילות קרטון, מבצע קצת אקרובטי וטיפה מסוכן לעבור. המדרגות הובילו למחסן ענק.

באחת הפינות במחסן, בשיטת ניסוי ותעיה, מצאתי את יהודה, ובידו, איזו יעילות אמיתית, תעודה מוכנה בשבילי עם רישום הפריטים: „סולם עם שלבים, רגל צבע" ו„קרש גיהוץ מתקפל מס. 3".

„עם זה תלך לעזרא", אמר לי יהודה.

„תצטרך לחכות, צריך לחפש", אמר לי עזרא (כוס פלסטיק ביד), שהיה קצת לחוץ. עוד שלושה לקוחות כבר חיכו עם תעודה ביד, אולי גם הם ב„אין חניה".

עזרא נעלם והבנתי מהצעקות שהוא מחפש אחר, שמעון, ואותו שמעון אמור להוריד מהיכנשהו את הסחורה בשבילי.

היה שם עוד עובד, יושב רוב הזמן, בשם רחמים, שהוא „אורי". כנראה מצוי בקונפליקט כלשהו עם ההנהלה המקומית של „כלי בית".

עשר דקות, בלבד חלפו ושמעון הזריז חזר אלינו נושא קרש גיהוץ וסולם אלומיניום. יש!! עכשיו אני צריך לחזור ליהודה וממנו לקבל פתק קטן „לקופה".

אני חוזר לתימניה, אלא שהקופה, באמת מצטערת בשבילי, זה לא אצלם. אצלם זה רק מסוף. ואני, משום מה, הייתי בטוח שאצלם זה גם קופה. לפחות, על־פי השלט מאיר העיניים על נייר בריסטול כתום: „אין מכירה במזומנים ובצ'קים". מסבירים לי שאמנם כתוב, אבל בהחלט מקבלים צ'קים ומזומנים — רק לא כאן. „אתה צריך לחזור על הכניסה, שם זה בערך. אתה תראה כבר".

בקופה היה קצת תור, לא מי יודע מה. בכל זאת פסח קרב. הגעתי לפרידה הקופאית, שהצטערה בשבילי ש„זה לא כאן. כאן קופה ג'. תלך לקופה א' על יד האלקטרוניקה".

ללא קושי מיוחד — אני מתחיל להתמצא — מצאתי את קופה א'. גולדה הקופאית היתה עסוקה בשיחת טלפון ברוסית ועד שסיימה התארך התור כמעט עד קופה ג'. אם שמו לי דו"ח על השמשה הוא כבר בטח הוכפל. שאלתי אותה „מה שמך?" והיא אמרה שמשפך זה לא כאן. שילמתי, רצתי למחסן (בקצה השני), מסרתי ליהודה את הקבלה, קיבלתי את התעודה, חזרתי לעזרא, קיבלתי את הקרש והסולם משמעון, ועצרתי אצל התימניה במסוף: הרי לא יתכן שגמרתי! אולי יש בדרך עוד אלברט, יצחק, חיים, משה שצריך לתת/לקבל אצלם נייר כלשהו. לא, אין! סע לשלום!

ביציאה שכחתי לתת את עותק השובר במודיעין והשוער החזיר אותי — „מה אם תרצה להחליף?!"

אני לא בטוח שארצה להחליף אלא אם כן יובטח לי יום מחלה.

יצאתי. שעה וחצי בסך הכל.

על השמשה מתחת למגב מצאתי תעודת משלוח ממפקח העיריה על סך 22 ש"ח.

חג שמח!

□

מוטי בסוק ■ טפטופי כנסת

אר־טו־טו, חצי־גמר

ה תאריך 21.3.88 היה המועד האחרון במערך להגשת מועמדות לריצה לכנסת דרך המחוזות. מעתה ניתן לפרוש מהרשימה, לטובת התמודדות במרכז, אולם לא ניתן להצטרף אליה. הבחירות במחוזות יערכו במשך כחודש, בין ה־24.4.88 ל־20.5.88.

על 23 המקומות שישלחו 16 המחוזות להתמודדות המכרעת במרכז ב־16.6.88 מתמודדים מעל 70 מועמדים בעיקר גברים. בחלק מהמחוזות יש מועמד בודד והוא יעלה לשלב הסופי, השיבוץ ברשימה לכנסת, ללא כל התמודדות. התק"ם ישלח לשלב השיבוץ ארבעה מועמדים; המושבים, תל־אביב, ירושלים, וחיפה ישלחו לשיבוץ שני מועמדים. לשלב הגמר יגיעו גם 29 נבחרי המרכז.

ברשימת המערך לכנסת ה־12 — עד המקום ה־64 שורינו 12 מקומות בטוחים, לשני סוגים בעלי דם כחול. שמעון פרס, יצחק רבין ויצחק נבון, ישובצו בראש הרשימה ללא כל התמודדות. גם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, יו"ר הכנסת שלמה הלל ומזכ"ל העבודה עוזי ברעם ישובצו בצמרת הרשימה ללא התמודדות לא ברור באיזה מקומות. ל"יחד" משוריינים, בהתאם לסיכומים עם עזר ויצמן, המקומות ה־5 ברשימה (עזר), ה־25 (ובנימין בן־אליעזר), ה־41 (כנראה מוטי הוד), ה־52 (כנראה ראש מועצת מעלות, בוחבוט) ה־54 (קונסול ישראל באטלנטה, מטראוה, אם יתפטר משירות החוץ) וה־61.

כלומר, 23 נציגי המחוזות ו־29 נבחרי המרכז, שיגיעו לשיבוץ הסופי במרכז, יתמודדו על 34 מקומות ריאליים, אם אנחנו מניחים כי המערך יקבל בבחירות הקרובות 43 ח"כים, כמו בבחירות הקודמות (עם מפ"ם, ד"ראושה וארצי, בלי "יחד").

בארבעה מחוזות לא תתקיים כל התמודדות, משום שרק אישיות אחת הציגה בהם את מועמדותה. מדובר במנחם אריאב, ראש עיריית נצרת־עלית במחוז הצפון, דוד לוי, מזכיר מועצת פועלי פתח־תקווה במחוז פתח־תקווה, ח"כ מיכה חריש במחוז דן־צפון, וראש עיריית רמת־גן אורי עמית, במחוז שלו, רמת־גן. בשאר המחוזות תתקיים כאמור התמודדות.

להלן רשימת המתמודדים:

גליל מערבי: ברוך וגנר, ראש המועצה המקומית כרמיאל, ויצחק חויוה, מראשי "כור" ולשעבר ראש מועצת פועלי עכו.

שומרון: עליזה תמיר, אפרים כולמש, שלום ברזילי, שלמה אריה, שמשון עמרני, יוסף חן.

שרון: ח"כ רפי אדרי, אל"מ (מיל.) אפרים חירם (פיתוטקה), תת־אלוף (מיל.) אפרים סנה, שלום תגעמי, עופרה דוינסקי.

דן־דרום: יצחק אלישיב, מוטי ששון, מאיר מויאל, אליהו כ"ץ, אברהם דקשוילי.

יהודה: נציב שירות בתי הסוהר והח"כ לשעבר רפי סוויסה, ניסים זכי, שלמה עגתבי.

דרום: סגן ראש עיריית אשדוד ומראשי הציבור הגרוזיני בארץ אפרים גור, שאול בן־שמחון, יעקב אלון.

נגב: הח"כ לשעבר אורי סבג, אפרים פיינבלום, מראשי ציבור העולים מבריה"מ, יחיאל בנטוב מאופקים, סלומון כהן.

ירושלים: הח"כ החדשה יעקב גיל, ראש סניף העבודה בעיר עמנואל זיסמן, אריה הס, קלוד ללום, יעל ארן, העוזרת של מזכ"ל ההסתדרות בכנסת, ושמעון יאיר.

חיפה: הח"כים שבח וייס ואמנון לין, מזכיר העבודה במחוז דב גרפונקל, היועץ המשפטי של מועצת הפועלים יוסי כ"ץ, עדה אהרוני, ראובן אברהמי, שמואל ריינים.

ת"א: הח"כ ומזכיר המחוז אליהו שפייזר, הח"כ (החלש) לשעבר מיקי בר־זוהר, נתן ענבר, גרעון קרמן.

מושבים: ח"כ אפרים שלום. הח"כ (חלש) לשעבר רענן נעים, גדליה גל, איתן ליס, אורי יוסקה, עמרם שושן, יצחק נחמיה.

התקים: הח"כית ערנה סולודר, עוזרו של רבין במשרד הבטחון שמעון שבס, צבי (צווילי) בן־משה, אלי גולדשמיט ועוד תשעה אישים.

מרבית המועמדים מוגדרים כ"גמדים". הם אנונימיים לציבור הרחב. אין להם גם כרטיס ביקור אטרקטיבי. כשקצב, שטרית, מרידור, בן־אלישר ואפילו תעסה־גלזר, הציגו את מועמדותם לראשונה, היה לשם שלהם אפילו ציבורי. אבל מה אומר לציבור הרחב השם גרפונקל, זיסמן או וכיז ומרובר בשלושה אישים שלפי כל הסימנים ייבחרו במחוזות להם.

לפי כל הסימנים ייכשלו הח"כ אמנון לין במחוז חיפה, ומצבם של הח"כים ערנה סולודר בתק"ם ואפרים שלום במושבים איננו ברור. מאבקים מעניינים צפויים במחוזות השרון, ירושלים ותיפה. בשרון יתמודד האיש החזק במחוז אל"מ (מיל.) (פיתוטקה), ביו"ר סיעת המערך בכנסת רפי אדרי, ובמי שהיה ראש המינהל האזרחי בשטחים אפרים סנה.

יודעי דבר אומרים, כי לו אדרי היה חושש למעמדו, היה מתמודד דרך הרשימה המרכזית. מאידך, פיתוטקה, כאיש ארגון מעולה, הכין את הסניף, את אנשיו ואת עצמו, ליום הגורלי, במשך שלוש וחצי השנים האחרונות. בכל זאת, לאיש אין ספק, כי טובת המערך, ואולי גם המדינה, דורשת כי סנה יישב בכנסת. זאת בהחלט תשובה הולמת לצוות של הליכוד.

סנה מקורב מאוד ליו"ר העבודה שמעון פרס. מדוע לא נחלץ בעל־הבית לעזרתו? יש לשאלה הזאת שתי תשובות נכונות. התשובה הראשונה: למרות רעתו של אדרי, פרס לא יכול לצאת נגדו. התשובה השניה מרהימה. מתברר כי היחלצותו הפומבית של פרס למען יעל דיין, פגעה קשות בסיכוייה במרכז העבודה. מתברר כי אנשי המנגנון אינם מוכנים לסוג התערבות כזה של בכיר במפלגה למען מי שנחשב בעיניהם לאורח במערך.

במחוז חיפה נלחם שבח וייס בכל כוחו בגרפונקל ובכ"ץ. לפי כל הסימנים יבחרו וייס וגרפונקל, אם כי תיתכן הפתעה. וייס, איש מחנה רבין, דחה הצעה נדיבה מאוד של שר הבטחון לרוץ ברשימה המרכזית.

במחוז ירושלים קיים הסכם בין ראשי הסניף זיסמן הנץ וגיל הינוה, ובכל זאת חוששים השניים מבגידה מתוכננת של השותף, לטובת מועמד־קש. זיסמן וגיל הקימו מטות עבודה נפרדים, המנהלים מאבק־איתנים, שלא היה מבייש סנטורים באריה"ב.

אין ספק, המאבק עולה כסף. הרבה כסף. מי שאיננו יכול לקחת חופש של כמה חודשים ממקום העבודה, ומי שאיננו אמיד — אינו יכול לעמוד בהתמודדות. אלא אם כן עומד לרשותו מנגנון של המפלגה (מזכיר מחוז ופעילים מרכזיים), מועצת הפועלים או מפעל הסתדרותי.

הבחירה במחוז איננה מבטיחה לנבחר מקום בטוח בכנסת הבאה. להיפך. אחריה תתחיל המלחמה האמיתית. המלחמה על השיבוץ במקום בטוח ברשימה. מקום מעל לספרות 43. המלחמה הזו, למי שאיננו יורע, מתנהלת מתחת לפני השטח ולאחרונה גם מעליו, זה למעלה מחצי שנה. בריתות, הסכמים חשאיים, הבנות, נתחמות בחדרי חדרים בכל רחבי הארץ. המלחמה בעיצומה.

דלות החומר

ארבעה ח"כים של מפלגת העבודה, ביניהם שר וסגן שר, לא ירוצו לכנסת השתים־עשרה. מכיון שלושת הח"כים של "יחד" במערך, נראה כי אחד ינשור מהכנסת הקרובה. במערך מעריכים כי בבחירות במחוזות יכשלו עוד שני ח"כים, ובבחירות במרכז יינשרו עוד ארבעה חברי כנסת לפחות. כלומר, ב־16.6.88, כאשר יבוא מרכז העבודה לדרג את מיקומם של 64 המקומות הראשונים ברשימת המערך לכנסת הבאה, כבר יהיו 11 מתוך 38 ח"כ. המפלגה בכנסת הנוכחית, מחוץ לתמונה. אם יצבור המערך בבחירות 43 מנדטים, כמו בכנסת הקודמת, יכנסו איפוא מטעמו, לבית המחוקקים, 6 ח"כים חדשים. זאת, אם אנחנו מניחים כי כל הח"כים שיעברו במחוזות ובמרכז, ישובצו ב־43 המקומות הראשונים ב־16.6.88, על־ידי 1250 ויותר חברי מרכז העבודה.

מניתוח זה עולה כי מפלגת העבודה, בכל מקרה, תציג בכנסת הבאה נבחרת שונה לחלוטין, עם הרבה מאוד פנים חדשות.

בנושא אחר אין ויכוח. מי שנושרים מהכנסת הנוכחית היו ח"כים רעים עד בינוניים. השאלה היא כמובן, אם מי שיבואו במקומם יהיו טובים יותר, ואם הם יוכלו להתמודד בהצלחה עם הנבחרת הצעירה והמצוינת (מרידור, אולמרט, מילוא, שטרית, מגן, קצב) של הליכוד, שאמורה להתחזק בבחירות הקרובות (נתניהו, בני בגין, אלי לנדאו ועוד).

מבט מעמיק ברשימת המועמדים החדשים במערך, מוכיח כי הדמוקרטיה במפלגה, לא תיטיב עם רשימתה לכנסת. מרבית השמות החדשים מוכרים במפלגה מזה שנים כאנשי מנגנון, ביורוקרטים, אנשים מאוד בינוניים, חסרי כל כשרון לשליחויות רמות דרג, כולל לכנסת. אין כוכבים של ממש בשמות החדשים של המערך. רק בודדים בודדים, מקסימום שלושה, הם בסדר הגודל של כוכבי הליכוד. מצער מאוד לשמוע, מפי כל המומחים ויודעי הח"ן למיניהם, כי למועמדים טובים ללא ספק, כמו ד"ר אפרים סנה, ראש עיריית אשקלון אלי דיין, אברום בורג, ואפילו יעל דיין, אין כל סיכוי במרכז העבודה. הסיבה? הם לא צמחו במנגנון המפלגתי, הם חדשים מקרוב באו. אנשי המנגנון הבינוניים, שמבלים במפלגה את כל חייהם, לא יתנו להם דריסת רגל בצמרת, על חשבונם.

בעייתה של מפלגת העבודה חמורה. הליכוד שולח לכנסת נבחרת מעולה. הוא ממצה את כל הפוטנציאל שלו בצורה מושלמת. מאידך, המערך, שולח לכנסת את אליהו שפייזר, ז'אק אמיר, אפרים שלום וערנה סולודר. בסיעת המערך בכנסת האחת־עשרה לא היה ולו כלכלן אחד. הנציג הבכיר של הסיעה בחשובה שבוועדות הכנסת, ועדת הכספים, היה משפטן — חיים רמון. מדוע אישים מצוינים, שהיו יכולים להיות ח"כים מצוינים, כמו הפרופסורים שלמה אבינרי, אניטה שפירא, גליה גולן, אמנון סלע, יצחק גל־נור — כולם מערך — אינם על המסלול הבטוח של המערך לכנסת?

תפוס ככל יכולתך

[illegible]

מועדים לשמחה

עופר ניר

מי שנותר בחיים אחרי הקניידלך, החותנת ומוספי החג, יכול לפגוש את טוביה־דקוביה בלונה־פארק או את מיקי־מאוס ושלגיה בהיכל הספורט ■ רשימה חלקית

צאו החוצה

א רבע מאות וחמישים אלף דולר השקיע, לפי היחצ"ן, חיים סלוצקי, מפיק, בפרוייקט הנקרא "פסח בלונה־פרק". המחיר כולל את השימוש במתקנים, ובכלל זה במשהו חדש ומפחיד שהגיע מהולנד ושמו "לופ".

הלולאה הזאת היא תיבה, בצורת ספינה, המתנשאת לגובה 26 מטרים, עושה סיבוב מלא של 360 מעלות, 15 סיבובים בדקה. העקרון הצנטריפוגלי מונע מן המטורפים, שהתפתו לנסות את המתקן הזה, מלעוף לכל הרוחות.

אבל ה"לופ" הזה הוא רק אחד מאפשרויות הבילוי (בילויז) שמציעים בלונה־פרק בתל־אביב בפסח השתא. בשעה תשע ורבע בבוקר יקדמו את פני הבאים בשערי המקום גיבורות חבורת הזבל, לא כל הקולקציה אמנם, אבל מבטיחים לנו את טוביה־דקוביה, רון־מצא־מטמון וגילה־עגילה; לא שייך לחבורת הזבל, אבל בכל זאת מתחרה על תואר חביב הנוער, ארדוווו; גם שלישיית "הופה היי" וספי ריבלין, אילנה אביטל ואפי בן־ישראל, וגרי יגיל, שמארח את הליצנים ואת הזבלנים, ארבע פעמים ביום, באוהל הקרקס, מתשע וחצי בבוקר ועד תשע וחצי בערב, 25 שקל לראש, קטן כגדול.

מן הלונה־פרק אל הקרח. היכל הספורט מארח את וולט דיסני: מיקי מאוס, דונלד דאק (שחוגג יומלדת 50 וזו סיבה מספיק טובה, אז בואו), גופי ובלוטו, שלגיה ופינוקיו. בין יצירי הדמיון הנפלאים האלה, יחליקו על הקרח אלופים אמיתיים הנושאים את השמות הלמוט להמן והרברט וסינגר ועוד כמה כאלה, 75 משתתפים בסך־הכל ולמעלה מ־350 תלבושות, הלוואי עלינו.

בחיפה, יכריז מיקי פלד על הקמת מדינת הילדים. האטרקציות המובטחות כוללות תיבת נגינה ענקית מהולנד, הרים מתנפחים משוויצריה, תיאטרון אימפרוביזציה מישראל. מעשר עד שש בערב, כ־20 שקלים הכרטיס.

עכשיו, זמנו את הבייביסיטר הפנויה, אם יש חיה כזו, כדי שתשמור על מה שצריך לשמור, בשעה שאתם סופגים קצת תרבות ביפו או בעכו, או מדלגים מכאן לשם: מוסיקה קלאסית עם מקהלת נערי טלץ, הג'ובילי סינגרס, הקונצרט אוף מיוזיק (יפו), האורטוריה "שמשון" להנדל וגם מופע משותף של חתן וכלת פרס ישראל, סשה את שושנה, ארגוב את דמארי.

ואפשר גם מוסיקה אחרת, אם תרצו. נורית גלרון הוזמנה להופיע באוניברסיטאות בארצות הברית, לפי הזמנת קרן "קרב" של הברונפמן הידוע. לפני שהיא טסה, היא תופיע לפרידה בצוותא תל־אביב, מחר, מוצאי־פסח.

נמאס מן המוסיקה, וה"לופ" הרס לכם את הקיבה. הדבר היחיד שיכול לפתוח את התיאבון הוא האוויר הפתוח, הנקי. החברה להגנת הטבע, כרגיל, מציעה טיולים וסיורים ויציאות אל הנוף, הילדים ניקבו חור בכיס, אין גרוש על התחת.

גרי יגיל יארח את הליצנים ואת הזבלנים, ארבע פעמים ביום, באוהל הקרקס שבלונה־פארק בתל־אביב.

ובכל זאת, המשפחה רוצה לצאת. הפתרון הוא הסל"ת. סיור ללא תשלום.

מחר, בשעה שלוש ושלושים, נפגשים ליד הכניסה הדרומית לכותל. זה נקרא "בעקבות העולים לרגל סביב חומת הר הבית". באותו יום, לרמת־גנים, ניתנת אפשרות להכיר את העיר שלהם, משעה תשע בבוקר. מקום מפגש: רמה. וחוץ מזה יש גם סיור לילי סביב חומות ירושלים (מדי יום ראשון בשעה שבע בערב, מפגש בשער יפו); סיור לחפרות הארכיאולוגיות ברובע היהודי (מדי יום ב' בעשר בבוקר, משער ציון); סיור להסתכלות בצפורים — ככה קוראים לזה? — מטעם סניף רמת־גן, בשעה ארבע אחרי־הצהריים ביום שלישי; שביל הנחש ושביל הדרווזים בכרמל, ביום רביעי משעה תשע ושלושים בבוקר (מפגש במגרש החניה של קיבוץ יגור, לחובבי הליכה, הם אומרים).

הכנס השנתי של החברה להגנת הטבע נופל בחול־המועד (5,6 באפריל), ובאזור הגליל התחתון ביום רביעי יתקיימו כמה סל"תים, בסביבה.

ועכשיו, הביתה, לטפל ביבלות.

הישארו בבית

אותי לא תתפסו מחוץ לבית, בפסח ובחול המועד, אלא אם כן מדובר במקרה חירום. לא מדינת הילדים (חיפה, השתגעתם?), לא דיסני־על־הקרח ולא קולות המלאכים הזכים מטלץ, יצליחו להוציא אותי החוצה.

בשביל מה?

כשאפשר לצפות, בערב החג, במקום או לצד הסדר, בשידור חוזר של "שוק המציאות", שירים של נתן אלתרמן בביצוע אילי גורליצקי ויונה עטרי (ערוץ 2), או במוצאי פסח, באותו ערוץ, בלורד לורנס אוליביה וסתם ג'קי גליסון, בדרמה "מר הלפרין ומר ג'ונסון", על הסודות שמגלה אלמן מרי אודות אשתו המנוחה.

כשאפשר, לכבוד התקליט החדש של מוריסי, לצפות (יום רביעי, תשע בערב, ערוץ 2), פעם נוספת, בתכנית מיוחדת עם להקת "הסמית'ס" ומנהיגה, ואחר־כך, חמישים דקות של גולמן ב"זרים".

כשאפשר לצפות באלוהים רחום וחנון, שלא שופך חמתו על הגויים אלא מנסה להעביר את בשורה דרך ילדה קטנה, בסרט הווידיאו "הו, אלוהים. הספר השני" (החברה הכללית), עם ג'ורג' ברנס קשישא, שמגלם אלוהים חביב להפליא, שיודע גם לרכב על אופנוע.

כשאפשר, אם לא חיסלו את המלאי בחנויות, להסתפק של קניית המתנות לחג, לקנות את התקליט החדש של ריטה, או את הקומפקט־דיסק (בתוספת שני שירים נוספים), להתרווח, להאזין, למות מרוב תענוג.

על מרגלים, בוגדים ואידיאליסטים

ד"ר קלאוס פוקס, מדען אטום מערבי שמסר סודות לרוסים, אמר בחקירתו: "רק למעטים יש הזדמנות לשנות את מהלך ההיסטוריה" ■ יש חיים לפני ואנונו

יהודה צור

ה מושג "בוגד", שיוחד בעבר למוסר סודות המדינה, קיבל מימד חדש, כאשר החלו לעבור מצד לצד סודות ייצור הנשק הגרעיני. במשך שנות ה־40 של המאה ראו אורחי ארצות המערב איך גוזרים סודותיהם ממוסדות המדע של ארצות־הברית ואנגליה לארצות מזרח אירופה. אמנם בעולם המפולג של ראשית המלחמה הקרה (שנולדה עם תום מלחמת העולם השניה) חשו אנשי הקהילה המדעית במערב, כי בני־בריתם לא מכבר, מדעני ברית־המועצות, ראשאים ליהנות גם הם מהאוצר העצום הטמון ביכולת הגרעינית (ויש לזכור, זו באה לעולם בהירושימה ובנגסאקי), אולם בראשית ספטמבר הודעו אף הם. באותו חודש חשף פקיד בשם איגור גוזינקו מהשגרירות הרוסית בקנדה גילויים מפתיעים. מגילוייו עלה, כי מדענים מארה"ב ואנגליה, אשר היו מעורבים בתהליך ייצור פצצת האטום, העבירו את הסודות הכמוסים לברית־המועצות כבר במהלך מלחמת העולם השניה.

לא היה מדובר כאן ב"בגידה רגילה" אלא בבגידה אידיאולוגית. ולא במובנה הצר, הפוליטי, של המילה, אלא כדברי המרגלים עצמם, כאשר נתפסו, "הדברים נעשו מטעמי מצפון לטובת שלום האנושות כולה."

בספטמבר 45', כאשר נטש גוזינקו את השגרירות הרוסית באוטאבה בירת קנדה, וערק לאנגליה, נמצא ד"ר קלאוס פוקס מרחק כמה אלפי ק"מ דרומה משם. הוא נסע מאתר הניסויים האטומיים בלוס־אלמוס שבארה"ב, כדי למסור לידי סוכן רוסי את פרטי הפצצה, שהתפוצצה רק חודש לפני כן ביפאן. ארבע שנים צריכות היו לעבור עד אשר יגלוהו.

באותו חודש ספטמבר עבר איש מדע איטלקי מוכשר בשם ד"ר ברונו פונטקורבו במרכז המחקר האטומי הבריטי בצ'וק ריוור שבקנדה. חמש שנים לאחר מכן ייעלמו הוא ובני משפחתו, דרך הלסינקי שבפינלנד, בתוככי ברית־המועצות.

אדם נוסף, ד"ר אלן נאן מיי, היה צפוי להיעצר על ידי האנגלים תוך זמן קצר, כאשר שמו המוצפן הופיע ברשימותיו של העריק הרוסי גוזינקו.

● ● ●

מבחינות מסוימות שימש המעשה של ד"ר מיי דגם לכל האחרים. לא זו בלבד שהוא היה הראשון בין מרגלי האטום הגדולים שנתפסו, אלא שדרכו אפשר להבין את מניעיהם של האחרים.

מיי, כמו האחרים, בגר בארצו מכיוון שראה עצמו בעל מידע שערכו רב. הוא גמר אומר, כי למען שלום האנושות ימסור מידע זה לרוסים. מיי סבר שעל־ידי כך הוא פותח פתח לאיזון עדין, שיוכר מאוחר יותר כ"מאזן האימה". היה בכך משום חידוש: זו היתה בגידה ראשונה של מרגל אטומי, שנעשתה על רקע מוסרי.

ד"ר אלן נאן מיי נולד באנגליה ב־1911. הוא למד בקמבריג', בין סטודנטים דומים מהמעמד הגבוה והבינוני, אשר נתפסו לרעיונות סוציאליסטים ואשר ביניהם נתפסו מאוחר יותר מרגלים רוסיים כגון פילבי.

מיי התגלה כאחד מאנשי המדע המבריקים של אנגליה בתחום האנרגיה הגרעינית, ומיד לאחר קבלת הדוקטורט שלו עבר לקנדה כדי לעבוד במעבדות של האנגלים, שעסקו יחד עם האמריקנים בפיתוח הנשק הגרעיני. מיי, שהיה פיסיקאי ניסויי, עסק בעיקר במחקר אטומי. למרות שלא עסק בייצור הפצצה, הוא ידע כמה מן התהליכים, ובעיקר ידע את כל המתרחש במעבדות עצמן. הוא גם ביקר במעבדות האמריקניות, וכך התאפשר לו להעביר לרוסים מידע וסודות כמוסים ביותר בכל הקשור לייצור פצצות האטום.

משפטו של מיי בלונדון של 1946 לא עורר עניין רב. באותה עת עסקו הכל בחיפוש אחר בוגדים שפעלו למען הנאצים. אנשי המדע שעקבו אחר משפטו סברו אז כמותו, כי כל עוד לא איתרו את המועד, וכל עוד נשק מחריד זה אינו מפותח כל צורכו, יש לעשות באורח חוקי את מה שמיי עשה באורח בלתי חוקי. דהיינו, להעביר אינפורמציה לרוסים כדי להגיע איתם להסדר מתקבל על הדעת. מיי עצמו נדון לעשר שנות מאסר, אולם שוחרר בסוף שנת 52'.

● ● ●

מיי לא היה בודד במעשיו. ד"ר קלאוס פוקס, גרמני יליד 1911, שברח מארצו עם עליית הנאצים לשלטון, היה אחד מהמבריקים שבאנשי המדע הגרמנים שעבדו בשירות האמריקנים. עם הגיעו לארה"ב ב־1940, לאחר שעבר אוניברסיטאות אנגליות, התקבל פוקס לעבודה במחקר אטומי. על־פי תוצאות החקירה שנערכה לאחר מעצרו ב־1949, התברר כי פוקס, בעל דעות קומוניסטיות, החל לעבוד למען הרוסים עוד בראשית שנות הארבעים. בארה"ב היה אחד ממדעני האטום החשובים, ועל־פי כל העדויות היה לו חלק חשוב ביותר בפצצה האטומית הראשונה, שהתפוצצה באתר הניסויים במדבר נבדה ב־1945. ב־1946 שב לאנגליה. גם שם המשיך לשרת את ברית־המועצות.

ב־30 בדצמבר 1949 נעצר פוקס על־ידי שירותי הריגול הנגדי של אנגליה. הוא נידון ל־12 שנות מאסר, במשפטו סיפר כי התחיל למסור מידע לרוסים בשנת 42'. הוא מסר להם את כל מה שהיה ידוע במערב על נשק גרעיני, מאז לידת הרעיון ועד הפעלת הפצצה, במשך שנים אלה עבר באנגליה, בניו־יורק, בלוס־אלמוס ושוב באנגליה, ומסר לרוסים את כל הסודות הכמוסים ביותר, שעליהם כה טרחו לשמור במערב.

● ● ●

ברונו פונטקורבו היה בן למשפחה יהודית מהמעמד הבינוני והגבוה באיטליה, שעזבו את ארצה בשנות השלושים של המאה, כאשר גברה סכנת המלחמה. הוא החל למסור מידע חיוני לרוסים מיד לאחר שהחל לעבוד בארצות־הברית, אליה הגיע ב־1940 כאשר נמלט מצרפת הכבושה. הוא נחשב לאחד ממדעני האטום המבריקים ביותר שעבדו בשירות המערב. בעוד שקלאוס פוקס נחשב לטכנאי יותר מאשר לממציא, הרי המדען האיטלקי היהודי היה ידוע כאיש מבריק ובעל כושר המצאה נדיר. לאחר היעלמו מקנדה אמר עליו בעל פרס נובל, פרופ' פרמי, כי ביכולתו לסייע לרוסים באופן מיוחד בגלל בקיאותו הרבה ויכולתו המופלגת. יש להניח כי הרוסים החליטו לנצל את ידיעותיו לטובתם מבלי להסתכן במעצרו. הוא היחיד מבין השלושה שהצליח להימלט ממעצר. פונטקורבו המשיך לעבוד במקצועו כמעט עד ליום מותו. הוא התגורר במזרח־גרמניה (אליה יצא גם פוקס עם שחרורו ממעצרו בכלא האנגלי) ונפטר לפני חודשיים.

● ● ●

דבריו של פוקס בחקירתו ממחישים אולי את מה שחשו עמיתיו שבגדו בארצות שנתנו להם מקלט בעת מצוקתם. הוא אמר: "ל־99 אחוז מכלל העולם אין הזדמנות לשנות את מהלך ההיסטוריה. רק למעטים יש הזדמנות כזאת. והחשוב הוא כאשר הם עושים זאת לא לטובתם הם, אלא לטובת העולם כולו".

עשו אהבה, לא מלחמה

אתה קם בבוקר ושמש אביבית צוחקת לה מבעד לחלון על רקע שמים תכולים. איזה יום שגעון! ביום כזה צריך לצאת לשדה, לראות את הפריחה, להריח אותה ולהשתכר מן הטבע החוגג. יש משהו באוויר האביבי שמפעיל לנו כל מיני בלוטות וגורם לנו לעשות שטויות, אבל שטויות בכיף! אפילו לזקנים קורה משהו באביב: ראו כיצד הם מתקשטים, כיצד מתרחבים נחיריהם והם יוצאים לחפש את נעוריהם. ביום אביב כל נערה היא יפהפיה נחשקת וכל נער הוא אפולו. אתם יודעים למה? מפני שהביולוגיה עובדת עליכם והאביב מעורר בטבע את כל מנגנוני החיזור והרבייה, אז מה הפלא שהוא עובד גם עלינו?

ומה אתם עושים? הולכים לבית הספר? זה יום בשביל בית-הספר או בשביל המפעל? ויותר גרוע מזה, רבים מכם הולכים עכשיו לבושים במדי חאקי ומצוידים באביזרים „משונים": רובים, קסדות, אלות, כשגם הגיל וגם העונה מכשירים אתכם לדברים אחרים. MAKE LOVE – NOT WAR זו צריכה להיות הסיסמה והלוואי שאפשר היה להעביר את הגלילונים, את כדורי הגומי, רובי הגז והאלות לפוליטיקאים שמנהלים את חיינו. שילכו הם להילחם ולהרביץ ושיניחו לכם את האביב ואת האהבה!

אצל בעלי החיים חיי המין והאהבה הם הפתיחה המובילה לרבייה. יש הטוענים שתפקידם לשרת את הרבייה בלבד ואין להם חשיבות מעבר לכך — כמקובל בחברה האנושית, בה משמשים המין והאהבה לא רק כחלק ממנגנון הרבייה, אלא גם כאמצעי קומוניקציה ודרכי בידור הנותנים טעם ומשמעות לחיים ולפעמים אפילו דרכי פרנסה.

האם גם בעולם החי הם משרתים צרכים חברתיים ונפשיים או שמא אנו שונים מן החיות?

האם יש בטבע הומוסכסואליות ואונס ואלימות מינית?

על נושאים אלה ואחרים אספר במדור זה ואני מקווה שאוכל לתת תשובות לכמה שאלות מטרידות ואף לספר קוריוזים שיתמיהו וישעשעו אתכם.

כך תוכלו לקרוא כאן, הפעם ובעתיד, על דרכי האהבה של האריה מלך החיות; על נחשים המזדווגים ללא עזרת ידיים; על אורגיות המוניות של קיפודי-ים; על פרפרים הנמשכים לבנות זוגם ממרחקים עצומים ומתפרפרים עד-כלות; על דרכי החיזור והרבייה של צפרדעים, קרפדות, שבלולים, פילים ואף של ידידינו וקרובינו הקופים.

לדעתי אפשר ללמוד הרבה בנושאים אלה מן החיות, ואיני מתכוון רק לקוריוזים, אלא גם לדרכי התנהגות שכדאי לאמץ אותן. ואני מקווה שתלכו עמי לאורך הדרך ותפיקו הנאה מהאהבה כדרך הטבע. על זו שלא כדרך הטבע תקראו במקום אחר. אני סומך עליכם ועל צ'יצ'ולינה.

אבי אורבך

יש דיבור

עורכת עמלה עינת
עיצוב אסולין

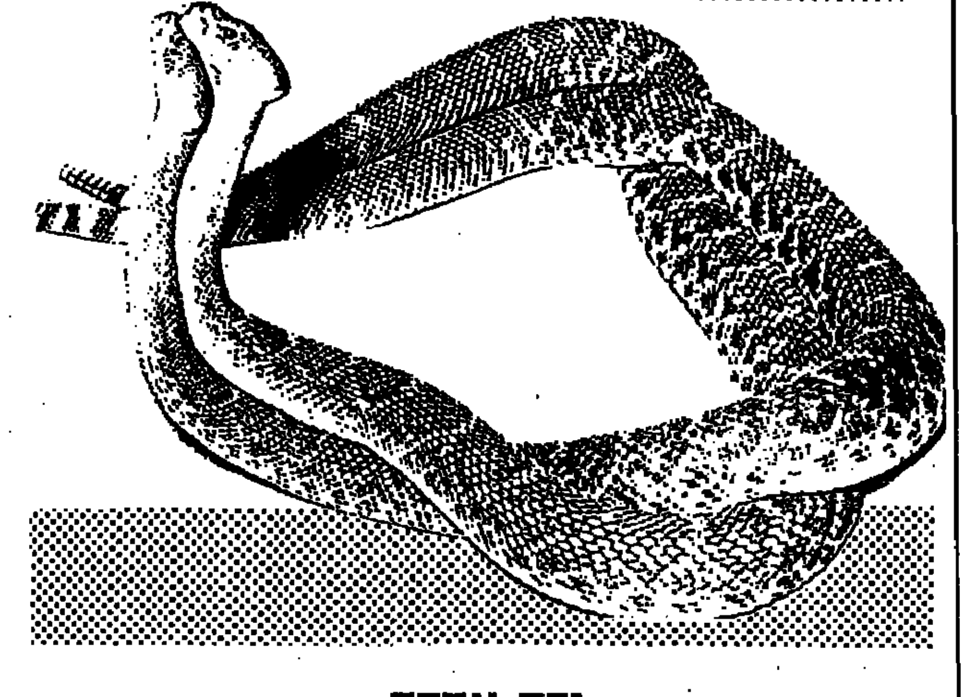

סטיבי וונדר

עם בוא החורף יורדים הגשמים ונולדות השלוליות. יש שלוליות גדולות וקטנות ואפילו בריכות חורף המכונות אגמימים. זמן קצר לאחר הופעת השלוליות והאגמימים משכשכים הקרפדים במים להנאתם ומכריזים בקולי קולות: „אנחנו כאן". כל הקיץ בילו מתחת לאבנים ושאר חפצים שהגנו עליהם מקרינת השמש ובלילות יצאו לצוד חרקים. כל הקיץ חלמו על השלולית ומימיה הקרירים וזכרו בגעגועים את הרפתקות האהבים שעברו עליהם בתוכה, והנה עכשיו הם שוב כאן!

כשקרפד מתגעגע לאהבה הוא מתחיל לקרקר. מדי ערב פוצחים הקרפדים בקונצרט אדיר של קרקורים, שקולו הולך על ארץ רבה ומגיע לאוזנינו. קשה לומר ששירת הקרפדים חביבה עלינו, כשם ששאר קרקורי הצפרדעים אינם נחשבים למוסיקה משובחת בחוגי האדם. אך את מי זה מעניין? הקרפד אינו שר עבורנו. שירתו היא הכרזה טריטוריאלית, בחינת — „זו השלולית שלי וכאן נחלתי". אלא שיש בשלולית עוד קרפדים וגם להם תביעות טריטוריאליות משלהם וגם הם מקרקרים. וכדי להגביר את קולם „הענוג" מתפתחת בעונה זו שלפוחית גדולה בגרונם.

שלפוחית זו, הנקראת מהוד, היא תיבת-תהודה

המגבירה את הקול ומביאה אותו לחליל מתאים המפיץ אותו במרחב. אם תרצו, כל מהוד והסטיבי וונדר שלו.

בסופו של דבר תופס לו כל קרפד קטע-חוף של השלולית, אלא ששירתו אינה פוסקת. כעת הוא שר לקרפדות ומודיע להן איזה גבר מוצלח הוא וכמה כדאי להן לבוא אליו, וכמה שזה יישמע מוזר, הן באות אז לבדוק את הסחורה. אם הזכר המזמר מוצא חן בעיניהן, מתחיל מיד האקשן בלי יותר מדי גינונים של טקס.

הזכר עולה ורוכב על הנקבה כשהוא מחבק אותה חיבוק עז מתחת לבית-השחי שלה. מכיוון שגופה חלקלק, מתפתחות בידיו יבלות מחוספסות המסייעות לו בחיבוק. תאוות הקרפדים כה עזה עד שלעתים הם תופסים גם מישהו זר בחיבוק כלולות אדיר, ולך תסביר לו לגבר, שהוא מחבק סלמנדרה ושאין כאן כל אפשרות לחתונה!

במצב זה מתחיל הזוג לשחות לאיטו והנקבה מטילה למים את ביציה. הביצים מוטלות בשרוכים ארוכים העשויים חומר מקפתי שקוף והנראים כמחרוזות ארוכות שחרוזיהן קטנים ושחורים. נקבה פוריה עשויה להטיל כ-5000 ביצים, ויש אף נקבות מצטיינות המטילות יותר מכך.

תנועות ההטלה של הנקבה וההורמון המופרש למים עם שרוכי הביצים, גורמים לזכר להפריש את זרעו ולהפרות את אלפי הביצים. לאחר כמה שעות נפרדים השניים והקרפד חוזר לקרקר ולהזמין גברת חדשה לחיבוק-כלולות סוער.

הזדווגות של ממש הרי אין כאן, אז מה אתה מקרקר בעצם?

ואשר לנקבות, איני מבין מה הן מוצאות בו ובשירתו המעצבנת, אך העובדה היא שהן שבות ובאות. לך תבין ליבן של קרפדות.

מן הביצים יתפתחו עכשיו ראשנים קטנים. רובם ייטרפו ומיעוטם יהפכו קרפדים וקרפדות ויצטרפו למעגל המקרקרים בקונצרט החורף.

פעם היו הקרפדים חשובים מאד להבטחת שלוות נפשן של עלמות וגברות צעירות. או השתמשו בהן למה שמכונה FROG TEST. גברת צעירה שמחזורה התאחר היתה באה למעבדה ומוסרת דגימת שתן, שתן זה ניתן לקרפד זכר ואם הכיל בתוכו פרוגסטרון, הוא הורמון ההריון, גרם לו להפריש תאי זרע למיכל הבדיקה, ממש כאילו היה זה הורמון שמפרישה הקרפדה. אם נמצאו תאי זרע שוחים במתקן הבדיקה המיקרוסקופית, התבשרה הגברת על כך והלכה לביתה, שמחה או חפויית ראש, הכל בהתאם למצבה. אם לא נמצאו תאי זרע, לא היתה התשובה שלילית ונדרשו בדיקות נוספות. כלום פלא הוא שעברו היום לבדיקות מדויקות יותר למען שלוות נפשן של נערותינו?

גרם אבקה

מקור חסם

חידה: מי זה מגושם, קצר רואי ועל אפו קרן ארוכה ומחודדת? נכון. חמישה מיני קרנפים יש בעולם וכולם בצרות צרורות: באסיה חיים הקרנף ההודי הגדול והקרנף היאוני הקטן עם קרן אחת על חרטומם, וקרנף סומטרה, שיש לו שתי קרניים. שלושתם כאמור במצב גרוע, שכן האדם צד אותם בתאוותנות, ולולא חיו כמה מהם בשמורות טבע ובגני חיות, היו מזמן נכחדים מן העולם.

עכשיו, כשכבר גמר כמעט לחסל את הקרנפים האסיאניים, פנה האדם לאפריקה. כאן חיים שני מיני קרנפים גדולים, ולכל אחד מהם שתי קרניים רציניות על חוטמו. הקטן שבהם הוא הקרנף האפריקני (המצוי), המוכר גם בכינויו קרנף שחור, והגדול הוא הקרנף רחב השפה, המוכר גם בכינוי המוזר קרנף לבן. מוזר אמרנו, כי שניהם אפורים, והשמות לבן ושחור הודבקו להם בגלל סתם שיבושי לשון.

החיות האלה דווקא שקטות: רועות להן בשקט ואוכלות עשב ועלים לתיאבון, מבלי שיטרידו איש ומבלי שיפגעו לרעה באף אחד. אז מה רוצה מהן האדם? תאמרו, אולי בשר? בשר יש לו הרבה, לקרנף, אך אינו נחשב למציאה גדולה. ואולי זה העור? העור שלו אמנם עבה, אך שימושיו מועטים ולא כדאי לטרוח בגללו להרוג חיות גדולות כאלה, שעלולות גם ללחום על חייהן ולפגוע בצייד. אז בשביל מה הורג האכזר? התשובה טמונה בקרניים. מתברר שהסינים (לא בסין הקומוניסטית, כמובן) מאמינים שקרן הקרנף היא אפרודיזיאק חזק ביותר, וכל מי שאוכל מעט אבקה שנטחנה מקרן הקרנף, נשטף מיד תאוות בשרים עזה, אונו המיני גדל במידה מדהימה, ופוריותו מאיימת להציף את העולם בשפע עוללים. הרבה אפרודיזיאקים יש בעולם, אבל נדמה לי שבסולם „ראו און" אבקת קרן הקרנף עומדת במקום הראשון ומניותיה עולות בלבד. לאחרונה נודע שמחירה של אבקה זו בשוקי הונג קונג הגיע למחיר כפול ממחיר הזהב, כלומר 30-40 דולר לגרם אבקה. אך מתברר שמחיר זה אינו מרתיע את הסינים העשירים, ורבים מהם, זקנים וצעירים, קונים את האבקה המבטיחה. ככל שידוע לנו, אפרודיזיאק (כמו כל דבר בעצם) אם מאמינים בו זה עובד, והאבקה הזאת כנראה גם מקיימת. עובדה: תראו כמה

גרם אבקה כזאת עולה כמעט כמו קוקאין, וגם השימוש יותר בטוח. תשאלו את הסינים

סינים יש בעולם וכיצד ירדה הילודה בסין הקומוניסטית מאז הפסיקו להשתמש שם באבקת הפלא.

מניין צמחה אמונה זו בכוחה המיני של קרן הקרנף? קשה לדעת, הזדווגותם של הקרנפים היא אירוע מרשים הנמשך כחצי שעה. אולי גודלם של הקרנפים המזדווגים ואולי אורכו של האירוע (נו, נו) הם שהרשימו כל כך את האדם. התוצאה היא שחיות אלה הפכו למצרך מבוקש יותר ויותר עד שנעשו מוגנות ונדירות. תגידו אתם, איזה סיכוי יש לקרנף אלמוני ושמן שצמד קרניו הטחונות עד דק נמכרות בשוקי הונג קונג ב-50 אלף דולר ויותר?

למען האמת, קרני הקרנף בנויות מחלבון הנקרא קרטין (או קרן, בעברית). חלבון זה בונה את קשקשי הזוחלים, את קרני הפרה, את נוצות הציפורים ואת שערותיהם של היונקים. בדיקה כימית לא תגלה הבדל בין אבקה שנטחנה מקרן הקרנף, מנוצות של תרנגולת או מפסולת שיער שנאספה מרצפת המספרה. אבל לך תסביר את זה לסינים, מי שמוכן לשלם הון עתק תמורת אמונות טפלות הקשורות בתעגנותיו, לא ישתכנע מנימוקים משונים שמביא לו המדע, ובינתיים שוק האבקה משגשג, הסינים מתרבים בקצב ואילו הקרנפים הולכים ונכחדים מן העולם.

איפה אוצרי המוזיאונים?

אריה למדן במשכן לאמנות, חולון

תערוכה גדולה של אריה למדן היא הזדמנות לאוצרי המוזיאונים הגדולים. למדן הוא אחד התחריטאים הטובים ביותר בארץ, והעובדה שאינו נמצא באוספים הגדולים מהווה פגם בחירה החייב תיקון. אולי ה„פסול" בו הוא הקו האקדמי מאוד מנקודת ראות של מיומנות טכנית או הנהייה אחר צו אישי פנימי שאינו מתחשב בצווי השעה. ב„ציור הרע" יש צבעוניות מתפרעת ורגש על קונצפטואליזם אף כאשר זה אינו נובע ממש מקונצפט אלא מפסאודו-קונצפט, המחופש לסימפטומים חיצוניים וריקים.

ברוחה לארווין סלומון — למדן פונה אל חיים פנימיים ואישיים מאוד במשך עשרות בשנים. מה שראוי אצלו להערכה הם ההתמדה, והיעדר ההתפשרות עם עצמיותך. בארץ מתהלכים עוד אמנים גדולים רבים אשר מנת חלקם נוראה. אך הדרך האפשרית היחידה ל„גאולת אמת" היא ההתמדה, על אף המחיר של היותם זרוקים בפינות חיי האמנות.

הפעם מציג האמן צבעי שמן גדולים, הדפסים, וציורי מים. אנו כותרים בתחום המופלא של ההדפסים למיניהם, למרות שצבעי המים גדושים בעדנה רבה.

מהיבט מנטלי, מעניין שהתחריט המבוסס על צבעים שחורים — למיניהם השונים בדרך-כלל — מורה על הפן היותר מופנם, הנוטה להרהורים, המציץ לעבר התהום, הנוגע אף בעולמות ההזיה המטורפת. הקו מביט בזקנה, בבלות, בקמטים הנחרטים על הפנים וחותכים אותם כסכינים, בעצמות שהתרוששו מזמן מבשרן ועורן תלוי על קצה של עצם מכודרת, בעיניים שכבו ובמקום ניצוץ החיים חדרה אל תוך החללים הריקנות של חרדת המוות... הקו נוטה לדמיין קרנפים המתיישבים על ראשו של גבר בא בימים, ומאחוריו מבזיקה שמש שאינה מאירה. קרנף זה הוא אולי סמל לעוצמה שעלולה להיעלם, כמו זה התלוי על חבל והבעה אנושית מצטיירת על פניו. כה כבר, כה עז, כה חזק, ודווקא הוא תלוי חסר אונים, מתנועע בין שמים לארץ, והזקנה, כמו העצבות, קפצו על אונו והכניעה אותו.

מסה זו, על ההתבלות בדרך לאין, מודגשת עוד יותר בסיפורו של השלד הקורס ארצה. דווקא כלפי השלד אין בדרך-כלל הלך-רוח של עצבות או השתתפות בצער, שכן הוא כבר מצוי באותו שלב שלבן תמותה אין בו נגיעה. ובכל זאת, השלד מעורר אמפטיה דווקא עקב חיוניותו, מעין מת-חי החווה בתוכו את שני העולמות.

מפליא שדווקא הלך-רוח קשה זו הופך כאמור את עורו באקוורלים. ואולי לא בכדי אין כמעט אנשים המאכלסים את הנופים הללו. זו אולי האתנחתא, הפינה הירוקה, בצבעים ההולכים שבי אחר גוני פסטלים והבהירות, בקווים המתעגלים וזורמים ובשמיים החלומיים הכל נתון ברטט של יופי — פינת בריחה נעימה מתהפוכות הנפש.

צבי טולקובסקי בגלריה אפרת

בגלריה אפרת מציג אמן מעולה אחר, שאף הוא חייב היה מזמן להימצא יותר במוזיאונים. צבי טולקובסקי הרבה להציג בשחור לבן ולהפגין את מיומנותו המעולה בניואנסים, בטיפול בנייר ובפסיחה שבין שרבוט לקו מיתאר. הציורים בשחור לבן, על אף נזירותם, הבטיחו תמיד „צבעוניות" וחיים עשירים של מצע הציור. הפעם מפתיע טולקובסקי בצבעים של ממש על עבודות גדולות מהרגיל. זהו פן שונה לחלוטין, על אף שכתב-היד ניתן לפענוח.

הרגישות הרבה מותירה אף הפעם את חותמה. הדברים אינם נעשים ברעש גדול אלא בעדנה. בצבוצי הצבע בוקעים מתוך מצע הצבע הכללי וחוזרים אליו כהבהובים וניצוצות. המצע עצמו עתיר חיוניות, הצביעה מעורבה, ועליה כאילו נמשכו האצבעות. גבשושיות מוערמות צצות מתוכה, הוערמו מעליה או נחרטו בתוכה.

ההתרחשות, כאמור, רבה, אך לעולם לא רועשת מדי. וזוהי עשייה אקספרסיבית, כאשר ההתבטאות האחרונה — מהיבט של תכנים — לעולם לא שוכחת את שפת הצורה הטהורה, וזו האחרונה מבוססת על הרמוניה של המכלול. (ראה את התו השליט בכל עבודה ועבודה — הכחולים או הירוקים, הסגולים והחומים).

עצה אחרונה כדי להעצים את העונג שבצפייה — להתקרב ולהתרחק ממצע התמונה. התקרבות מגבירה את המתח עקב האקספרסיביות שבעשייה הפלסטית, בעוד שהתרחקות משווה לנראה תחושה של שלמות הרמונית. אולי הדברים נובעים מהלך-רוח מסוים של האמן — הפסיחה שבין היצירה לבין מאורעות השעה, בין הצד האפל לבין בצבוצי האור.

תערוכה גדולה.

שמואל טפלר בגלריה גורדון

תערוכה שלישית, מעולה עד מאוד, היא זו המוצגת בגלריה גורדון על-ידי שמואל טפלר.

אם אצל למדן הציור פוסח בין האפל לבין הפינות המוקדשות לבריחה והמצויות בטבע, ואם אצל טולקובסקי יש איכלוס וסינטזה של האפל והמאיר, הרי טפלר לא נוגע באפל כלל וכלל. הוא מקדיש את כולו ליופי עילאי. טפלר כנראה החליט לקרוא תגר סופי על כל המכוער והסתגר בדלת אמות של היופי המוחלט. ויופי זה אינו נמצא ברקיעים הבלתי ניתנים להשגה, אלא בכל שעה ובכל פינה של השגרה היומיומית. אפילו הבתים המתוארים או הדוממים — הם ענווים. והצביעה עצמה — לעולם לא רועמת ואף לא מתעקבת על פרטים.

טפלר משאיר חלקים גדולים מהציור ריקים מתיאורים פיגורטיביים ובכך הוא מעניק מרחב ואופקים לעבודתו, שהיא בעצם קטנת-מידות. יתר על כן, הציור „הפיגורטיבי" נעשה תוך הליך של צמצום לצורות המהותיות ביותר (מעניין אם טפלר אוהד את ברנקוזי או את ז'אן ארפ, שהרי אף הוא אינו מוותר על מראות העין אבל שואף לדלות את תמצית הראייה ולתרגמה לקווים כלליים שמעבירים בצורה מרוכזת את התחושות).

צילום: רן ארדה

שמואל טפלר, קלות עשייה מרשימה

ללמדן יש קלות עשייה מרשימה — הוא מעניק לפעמים תחושות של פרספקטיבה, אך כל אלו נעשים בשפה צורנית, כמעט טהורה, המבוססת על מערך של אופקיים ואנכיים תמורים מאוד. על-ידי כך נוצרת איזו התרשמות של קלסיקה, המושתתת על מידות מושלמות ואיזון הרמוני בין המוטיבים השונים, המעניקים לעבודה ארגון פנימי ורציונלי. מאידך, הטפול הצבעוני בגוונים מאוד מעודנים וצמצום-היתר, משווים לו את רוח החלום והפיוט הרב. גם במקרה זה המוזיאונים אינם ממהרים דיים, אולי בגלל שהם עדיין פוחדים ומתייראים מיופי לשמו...

איזו זוועה נחמדה

„אימפריית השמש", רב-חן, תל-אביב

סטיבן שפילברג משתדל נואשות להתבגר, להשתחרר מסאגות הילדות וההרפתקאות שלו — „מלתעות", „מפגשים מהסוג השלישי", „שודדי התיבה האבודה", „אי.טי." — שלא לדבר על כל הסרטים שהיה לו חלק בהפקתם. הוא מבקש הכרה כיוצר רציני. את מרצו הוא מכוון עתה לקולנוע אחר — קולנוע מבוגר. הוא ניסה זאת בסרטו „הצבע ארגמן", ללא הצלחה יתרה, עתה הוא מנסה שנית. שפילברג המבוגר (40) מטפל בנושאים רציניים — פרידה מהורים, מלחמה, רעב, מוות. אבל שפילברג המבוגר נותר ילד שאינו מסוגל להיפרד ממשחקי ילדות וממיסטיקה מזויפת. על כן, גם עם ההערכה הגדולה שניתן לרחוש לשפילברג כמי שמביים סצנות מפוארות, הוא מעורר גם רתיעה ורוגז.

ב„אימפריית השמש" הנושא הוא סוף הילדות, התבגרות מהירה במוולך המלחמה. אך אין זו דמות ילדות צנועה ורצינית כמו „להתראות ילדים" של לואי מאל, אפילו לא „תקווה ותהילה" של ג'ון בורמן. האידאל של שפילברג הוא הבמאי הבריטי דויד לין, והסרט מכיל הומאז'ים לסרטיו. אבל בעוד שפילברג מצליח אולי בשיחזור הצד האפי של לין, הוא נכשל בגישה הישירה אל הצד הסיפורי וההיסטורי.

שפילברג נטל רומן מאת סופר המדע הבדיוני ג'יי.ג'י. באלארד, שהתבסס על ילדותו של הסופר בשנחאי. את הרומן עיבד לתסריט המחזאי הבריטי הנודע טום סטופרד. זהו סיפורו של הנער ג'ים גרהם (כריסטיאן בייל), תגלית הסרט המגלם את הגיבור מגיל תשע ועד אחת-עשרה, בן למשפחה בריטית אמידה החי עם הוריו ברובע הבריטי המוגן של שנחאי. השנה היא 1941, והמלחמה שמתחוללת מאיימת בכל רגע לשטוף גם את סין. למרות שהבריטים משתדלים לנהל את חייהם כרגיל, האווירה טעונה רמזים על הסערה ההולכת וקרבה. עם פלישת הצבא היפני לעיר מאבד ג'ים את הוריו במהומה הגדולה המתחוללת בעיר. ממקום זה ואילך אלו הם נסיונות ההישרדות של ג'ים, תחילה כסידרת הרפתקאות בעיר ואחר-כך במחנה מעצר יפני. מילד טוב ומחונך הוא הופך לנוכל קטן, סוחר וסרסור לדבר עבירה, המתמרן בין העצורים הבריטים לאמריקנים, שאותם הוא מעריץ. הוא עושה הכל על מנת לשאת חן הן בעיני העצורים והן בעיני השובים היפנים. במחנה מוצא הנער שהוריו משתכחים ממנו, תחליפים הוריים בדמות הרופא הבריטי המיטיב (נייג'ל הייברס), המלח האמריקני (ג'ון מלקוביץ'), המצליח לנצל לטובתו את כל טובות ההנאה האפשריות, והאשה הבריטית (מירנדה ריצ'רדסון), המספקת לו פנטזיות אירוטיות מוקדמות.

כריסטיאן בייל, אמילי ריצ'רד ורופרט פרייזר, רגע לפני הניתוק מההורים

איני מכיר את המקור הספרותי, אבל נאמר ששפילברג מיתן בהרבה את זוועות המלחמה וניפח לאין-שיעור את הצד המיסטי שרק נרמז שם. את אותו צד מיתי-מיסטי מספקת לבמאי אהבתו הגדולה של גיבורו למטוסים. באחת הסצנות המוקדמות משתעשע ג'ים בתוך שבריו של מטוס בשדה פתוח, כשמעבר לגבעה הוא נתקל ביחידה יפנית הממתינה כנראה להוראות. במחנה ניתנת לו הזדמנות להתפעל ממראה הטייסים היפניים היוצאים במטוסי הזירו שלהם למשימות התאבדות. שפילברג מרגיש את האפקט בצלמו את המטוסים מתוך ניצוצות אש או בצילום טייסי הקמיקזה ממריאים לאור השמש השוקעת לאחר ביצוע הטקס המסורתי. בהמשך יתפסו את מקום המטוסים היפנים מטוסי ההפצצה האמריקניים המנחיתים פצצות על המחנה — ה„קדילק של השמיים", כהגדרתו של גיבור הסרט המשתאה.

שפילברג הוא אכן אשף בהעמדת סצנות. את כוחו בבימוי הוא מוכיח בסצנות ההמונים בעת פלישת היפנים, בצלמו בתמונות מרהיבות את אלפי הפליטים הגודשים את הרחובות. המצלמה שלו נעה בשוטים ארוכים וסבוכים, הכל למען הרושם. במקום אחר הוא מצלם איצטדיון ענק גדוש ברהיטים עתיקים ומכוניות פאר, פריטי שלל שנצברו בידי היפנים.

המלחמה וזוועותיה הופכות אצל שפילברג לאגדת ילדים קסומה. הפנטזיה מתעצמת לקראת סיום, כשמטוסים לא נראים מטילים חביות של מצרכי מזון על המחנה הנטוש. השיא הוא הפצצה האטומית שהוטלה על נגאסקי, שעבור גיבורו של שפילברג היא מעין התגלות אלוהית, וסיבה לעוד אפקט קולנועי מרשים.

באחת הסצנות המוקדמות חולפים על פני מודעה גדולה ל„חלף עם הרוח" המוצג בשנחאי. סרט הפאר ההוליוודי הזה הוא דוגמא לקולנוע בלתי אישי, קולנוע שנעשה בהשראת אולפן. זהו סרט שבמאים שונים נטלו חלק בעשייתו בשלבים השונים, וזהו המודל של שפילברג. הקולנוע שלו על ראוותנותו הוא קולנוע חסר אישיות. זהו קולנוע של ילד מוכשר המשתעשע עדיין במצלמתו. שפילברג המבוגר לא השתחרר מתסביך אי.טי. התיימרותו להעביר מסר רציני נכשלת, והתייחסותו הקלילה והבלתי מחייבת אל החיים, שעבורו אינם אלא אגדה ומשחק, היא באמת מרגיזה.

תל־אביב

אסתר
הסיציליני
מוצ"ש 7.00 ,9.45
א־ד' 4.15 ,7.00 ,9.45
ה' 10.00

אורלי
מוכת ירח
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ד' 5.00 ,7.15 ,9.30
ה' 10.00

בית לסין
בית החיות
11.15

בן יהודה
חיזור גורלי
מוצ"ש 7.00 ,9.30
א־ד' 4.30 ,7.00 ,9.30
ה' 9.40 ,12.00

גת
שאלה של שפיות
מוצ"ש 7.30 ,9.45 ,12.00
א־ד' 2.00 ,5.00 ,7.30 ,9.45
ה' 10.00 ,12.15

גורדון
בצילו של הלם קרב
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 4.30 ,7.15 ,9.30
בארץ הצעצועים
א־ה' 11.00 בבוקר

דקל
חשוד
מוצ"ש וחול 7.00 ,9.30
דובוני אכפת לי (2)
קרוקודיל דנדי
חול 11.00

דרייב אין
הבטלנים
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ה' 10.00
סקס
12.00

צוותא

„צוותא" ראשון־לציון
מוצאי שבת, 2.4.88 שעה 21.00 סי חיימן ולהקה מקומית. לחקת רוק אמיתית.

יום רביעי, 6.4.88 שעה 21.00 אלכס אנסקי במופע שלו — „ברוורס".

יום שלישי, 12.4.88 שעה 20.00 הצגה ביידיש בהשתתפות: ג'טה סאויזמן, יאשה אוינשטיין, אלה לוטנברג, קובי בר, שביץ גולדרויק, בלה לוצ'אנו, נתן הכט ומיהו קורי.

„צוותא רמת־השרון
יום שני, 4.4.88 שעה 21.00 „ברוורס". אלכס אנסקי בהצגת יחיד.

מוצאי שבת, 9.4.88 שעה 21.00 ערב זמרת, נגינה ומחולות — מארמונות הרנסנס לתיאטרון הבארוק בהשתתפות־ניג'ל רוג'רס־טנור, מירי זמנר־צ'מבלו, מיכאל מלצר־חליל. אמירה מרוז ודוד רפופורט במחולות תקופתיים.

„צוותא" נהריה יום ראשון, 10.4.88 שעה 20.30 פרופ' י. ליבוביץ בנושא: האם קיים בימינו תוכן יהודי לאומי — תוך התייחסות לשאלות קיומו של העם היהודי בעתיד.

„צוותא" חיפה
יום שני, 11.4.88 שעה 21.00 ד"ר אמנון קפליוק — מזרחן ועיתונאי — מדינות ערב מנקודת עין. מראיין העיתונאי — נבי זוהר.

מוצאי שבת, 16.4.88 שעה 21.00 ערב עם — דרורה חבקין, סיפור אישי ושירים מפרי עטה. בהשתתפות המעילה של הקהל. מראיין הסופר והעיתונאי — יחזקאל המאירי.

„צוותא" ירושלים
שבת, 9.4.88 שעה 11.00 בבוקר קונצרט בוקר. צבי מנוקר — צ'מבלו, רובי חדד — חליל. יצירות מתקופת הבארוק הצרפתי והגרמני.

מוצאי שבת, 9.4.88 שעה 20.30 יוקרן הסרט — „סיפור בוגי־ווגי". יום שני, 11.4.88 שעה 20.30 „המפתח חוזר לבעליו". מרצה דפנה עמרם. „האדם עם עצמו וכנגד עצמו" תפיסתה של תראפיית הגשטאלט את התואם של אדם והחוה וגירושם מגן־העדן, והקשורה של הנפילה הזאת לתחושת הניכור העצמי של האדם בן זמננו.

לכל פעילי „צוותא" ברחבי הארץ ברכת — חג שמח משנה, דובון ורות.

חוד
עבודה בעיניים
שישי 11.00
שבת 11.00
חול א־ה' 11.00

לימור חדש
עשבי פרא
מוצ"ש 6.45 ,9.15
א־ד' 4.00 ,6.45 ,9.15

פאר
תל־אביב לוס אנג'לס
עם דודו טופז
מוצ"ש 7.30 ,9.30
חול 5.00 ,7.30 ,9.30
ה' 22.00 בלבד

מוזיאון תל־אביב
עיניים שחורות
7.00 ,9.30

פאריס
שישי
המלקות 2.30 ,4.00
שבת
שודדי הזמן 11.00
הגביע הקדוש 13.00
יחסים מסוכנים 15.00
בכדי 17.00
מרתון פינק פלויד: החומה, פינק פלויד 23.30
א' מציצים 23.30
ב' פאולינה על החוף 23.30
ג' משהו שונה לגמרי 23.30
ד' למרגלות הר געש 23.30
ה' לידי איב 14.30
מילכוד 22 16.30

חן 1
אימפריית השמש
מוצ"ש 9.40
א־ד' 9.40
ה' 10.00
מעקב צמוד
מוצ"ש 7.25
א־ד' 5.00 ,7.25
המצילים הקטנים
שבת בבוקר 11.00
א־ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

חן 2
מעקב צמוד
מוצ"ש 9.50
א־ד' 9.50
ה' 10.00 ,12.15
אימפריית השמש
מוצ"ש 6.30
א־ד' 6.30
מתנה קיץ בחלל
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.30 ,4.30
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

חן 3
הקיסר האחרון
מוצ"ש 6.30 ,9.35
א־ד' 6.30 ,9.35
ה' 10.00
הכלב בעל לב הזהב
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.30 ,4.30
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

חן 4
תרנגולים בחיזור
מוצ"ש 7.25 ,9.50
א־ד' 7.25 ,9.50
ה' 9.50 ,12.15
יום במלכודת
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.40 ,5.00
ה' 10.25 ,12.30 ,2.25

חן 5
אי אפשר לקנות אהבה
מוצ"ש 7.25 ,9.50
א־ד' 2.30 ,5.00 ,7.25 ,9.50
ה' 9.55 ,12.15
הנער שידע לעוף
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

שחף
חבורת הזבל
שישי 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,17.00
ה' 11.00

תכלת
החולמים
מוצ"ש 7.30 ,9.45
א־ד' 5.00 ,7.30 ,9.45

תל־אביב
חבורת הזבל
שישי 11.00
שבת 11.00
א־ד' 10.45 ,12.45 ,14.45
ה' 11.00

בית ציוני אמריקה
מונטגרו
שישי 14.30
משחק פראי
שבת 2.4 ,23.45
שבוע עדין — יום ה' 23.45
יופיו של החטא
מוצ"ש וחול 7.15 ,9.30

ירושלים

אדיסון
הנרדף
מוצ"ש 7.30 ,9.30
א־ד' 4.30 ,7.00 ,9.30

אורגיל
אימפריית השמש
מוצ"ש 8.30
א־ד' 5.30 ,8.30
המצילים הקטנים
א־ד' 10.30 ,12.30 ,4.00
ה' 10.30

אור 1
עשבי פרא
6.45 ,9.15

אור 2
ת"א לוס אנג'לס
7.00 ,9.15

אור 3
הקיסר האחרון
8.30

אור 4
הלם קרב
6.45 ,8.45
עד כלות הנשימה
11.15

אור 5
החולמים
6.45 ,8.45
זעקת הנשרים
11.15

אורנע
עיניים שחורות
מוצ"ש 6.45 ,9.15
חול 4.30 ,6.45 ,9.15
הכלב בעל לב הזהב
חול 10.30 ,12.00

מיטשל
חיזור גורלי
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ד' 7.00 ,9.15

סמדר
בולבי
שבת 11.00 בבוקר
חופשה בכפר
מוצ"ש וחול 7.00 ,9.30

כפיר
חבורת הזבל
שישי 11.00
א־ד' 10.00 ,12.30 ,16.30
ה' 11.00
מוכת ירח
מוצ"ש 7.30 ,9.30
א־ד' 7.00 ,9.30

עדן
עבודה בעיניים
מוצ"ש 7.30 ,9.30
א־ד' 10.00 ,12.30 ,4.30 ,7.00 ,9.00
ה' 11.00

בית אגרון
שבת
10.00 לאסי שובי הביתה
11.45 המלך והציפור
14.00 בשליחות קטלנית
16.30 הקוסם מארץ עוץ
18.30 המלך והציפור
20.15 סרט מטונף
22.00 מונטי פייטון – טעם החיים
24.00 אהבה בשחקים

בת ים

עצמאות
חבורת הזבל
שישי 11.00
א־ד' 10.00 ,12.30 ,16.30
ה' 11.00
הנרדף
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ד' 7.15 ,9.30
ה' 10.00

נתניה

שרון
ריקוד מושחת
מוצ"ש וחול 7.00 ,9.15
דובוני אכפת לי
בארץ הפלאות
א־ד' 11.00 ,15.00

סטודיו
דובוני אכפת לי (2)
5.00
עיניים שחורות
7.00 ,9.15

באר שבע

חן
חבורת הזבל
שישי 11.00
א־ה' 11.00

חיפה

חן
אי אפשר לקנות אהבה
מוצ"ש 7.00
חול 3.45 ,5.30
החולמים
ה' 22.00

אורלי
יופיו של החטא
מוצ"ש וחול 7.00 ,9.15
מחדובים באהבה
א־ד' 11.00 ,16.30
ה' 11.00

רון
חבורת הזבל
שישי 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,16.30
ה' 11.00
מוכת ירח
מוצ"ש 7.00 ,9.15
חול 7.00 ,9.00

אורה
הנרדף
מוצ"ש 7.00 ,9.15
א־ד' 5.00 ,7.00 ,9.15
ה' 22.00
ז'אן דה פלורט
א־ה' 12.00
מנון
א־ה' 2.30

קרן אור המחודש
תל אביב לוס אנג'לס
עם דודו טופז
מוצ"ש 7.00 ,9.15
חול 4.30 ,7.00 ,9.15
טרזן
מוצ"ש 11.30
ה' 11.30

פאר
סיציליני
מוצ"ש 6.30 ,9.15
חול 6.30 ,9.15
ה' 22.00

עצמון 1
עבודה בעיניים
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ד' 4.30 ,7.00 ,9.15
ה' 22.15
אבא גנוב
א־ה' בוקר 11.00

עצמון 2
חיזור גורלי
מוצ"ש 7.00 ,9.30
א־ד' 6.45 ,9.00
ה' 22.00
דובוני אכפת לי
א־ה' 11.00 ,4.30

עצמון 3
ריקוד מושחת
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ד' 11.00 ,16.30 ,19.00 ,21.15
ה' 22.15

פתח תקוה

היכל 1
עבודה בעיניים
שישי 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30
ה' 11.00

היכל 2
חיזור גורלי
מוצ"ש 7.00 ,9.30
א־ד' 7.00 ,9.30
ה' 10.00

היכל 3
הנרדף
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א־ד' 4.00 ,6.00 ,8.00 ,10.00
ה' 10.00
אלדין
שישי 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30
ה' 11.00

עפולה

מופתרון
עבודה בעיניים
מוצ"ש, א' וג' 9.00
ב' ד' 5.00 ,9.00

רמת גן

אואזיס
שאלה של שפיות
מוצ"ש 7.25 ,9.45
א־ד' 5.00 ,7.25 ,9.45
ה' 10.00

לולי
יופיו של החטא
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 4.30 ,7.15 ,9.30

רב גן 1
מעקב צמוד
מוצ"ש 7.30 ,9.50
א־ד' 7.30 ,9.50
ה' 10.00 ,12.15
המצילים הקטנים
שבת 11.00 בבוקר
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.30 ,4.45
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

רב גן 2
אימפריית השמש
מוצ"ש 6.30 ,9.30
א־ד' 6.30 ,9.30
ה' 10.00
הכלב בעל לב הזהב
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.30 ,4.40
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

רב גן 3
ללא מוצא
מוצ"ש 7.30 ,9.50
א־ד' 7.30 ,9.50
ה' 10.00 ,12.15
מתנה קיץ בחלל
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.30 ,4.45
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

רב גן 4
הקיסר האחרון
מוצ"ש 6.30 ,9.30
א־ד' 6.35 ,9.15
ה' 10.00
דובוני אכפת לי
בארץ הפלאות
שבת בבוקר 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,2.30 ,4.40
ה' 10.30 ,12.30 ,2.30

הרצליה

היכל
עבודה בעיניים
7.15 ,9.30

מלון דניאל
עשבי פרא
6.45 ,9.30

ראשל"צ

רון 1
עבודה בעיניים
שישי 11.00
מוצ"ש 6.30 ,8.00 ,9.30 ,11.00
א־ד' 6.00 ,8.00 ,10.00
ה' 11.00

חולון

ארמון
תל אביב לוס אנג'לס
עם דודו טופז
מוצ"ש 7.30 ,9.30
חול 5.00 ,7.30 ,9.30
המתיחה הגדולה
א־ה' 11.00 בבוקר

סבוי
חבורת הזבל
שבת 11.00
א־ד' 10.30 ,12.30 ,16.30
ה' 11.00

מגדל
שאלה של שפיות
מוצ"ש 7.30 ,9.30
א־ד' 5.00 ,7.30 ,9.30
ה' 10.00

הבימה
התיאטרון הלאומי
מחר, מוצ"ש, 2.4
מעגל הגיר הקווקזי: 20.30
אנשים קשים: 20.30
מירלה אפרת
בבית החייל: 21.00

שרותים ● עזרה ● תחבורה

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00–9.00. אחרי חצות באותו טלפון בלבד.
דיזנגוף מכבי שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל' 03-285822, 294869.

מרכז מידע לקורבנות אונס
לפניות טל' בימים א'–ה' בשעות 17.00–21.00.

תורנות בתי־מרקחת

שישי
בת־ים: אלקמאל, יפת 65, יפו
חולון: אלקמאל, יפת 65, יפו טל. 823561
ירושלים: הר הזיתים, טל. 287480
נתניה: הרפות, רח' הרצל 2
פתח־תקוה: רסל, רח' רוטשילד 89
רמת־גן: הרסה, כצנלסון 151, טל. 722371
תל־אביב: ארלוזורוב, ארלוזורוב 76
חיפה: „גורדאו", גורדאו 13
בלפור, קופ"ח מכבי, בלפור 2

שבת
בת־ים: מוזר, הכיכה רייק 20
חולון: מוזר, הכיכה רייק 20, בת־ים
ירושלים: אל חייאת, בית חנינא
מרפאת רוממה, המ"צ 28
נתניה: מקסים, סלומון 2
פתח־תקוה: סופר־פארם, ספירא 43
תל־אביב: בריהודה, בריהודה 142
מתסימיורי, שד' יהודית 9
חיפה: „סבוגר", סבוגר 27

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ג', ד', ו' – כירורגיה ופנימית. ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שישי
הדסה ע"כ – נשים, כירורגיה, אורטופדיה, עיניים. א.א.ג.ג שערי צדק – פנימית, ביקור חולים – ילדים
שבת
הדסה ע"כ – כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג.ג שערי צדק – ילדים, ביקור חולים – נשים, הדסה הי"צ – פנימית.

עזרה ראשונה

יד ביד – ארגון קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה
ירושלים – 02-243358
ת"א – 226027 (24 שעות)
חיפה – 04-229488 (11.00-20.00)
גליל מערבי – 04-922222
קו פתוח להורים במצוקה
ביום ב' ו־ד' – טל. 232722
„קו פתוח" – ארגון קשבת לילדים ובני נוער 03-222725 (24 שעות)

עזרה ראשונה לשיניים שליד ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'–ה' בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת וערבי חג בין השעות: 18.00—24.00. בשבתות ובחגים בין השעות: 13.00—21.00.
הכתובת: רח' ז'בוטינסקי 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הנמל 26, קומה ג', טל' 521566. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'–ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30
מחיפה לבני־ברק וירושלים:
א'–ה' 7.00
מתל־אביב לחיפה:
בימים א'–ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.
מתל־אביב לנהריה:
בימים א'–ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.
מחיפה, בני־ברק, לתל־אביב:
בימים א'–ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.
מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'–ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.45, 16.33, 18.38.
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.38.
הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחד חג בלבד.

מארדונה וארגנטינה נכנעו לסובייטים 4:2

גם במשחק השני הפתעה: שבדיה גברה על גרמניה בבדורי עונשין מ־11 מטרים. הקהל שרק בוז לגרמנים

חיים שר, מיוחד ל„על־המשמר"

דייגו ארמנדו מאראדונה לא עזר אתמול לאלופת העולם בכדורגל. נבחרת ארגנטינה נוצחה בטורניר בין־לאומי בברלין ע"י נבחרת ברית־המועצות — 4:2, לאחר 2:1 במחצית.

ההתקפות היו טובות מההגנות ו־15 אלף הצופים באיצטדיון האולימפי בברלין חזו בשני שערים בדקה ה־14, שניהם לטובת בריה"מ: סברוב כבש ראשון וליפטושנקו הבקיע מייד אחריו.

הארגנטיני טרגיליו הקטין בדקה ה־18 ל־1:2.

פרוטסוב העלה את בריה"מ ל־3:1 בדקה ה־62. כחלוף ארבע דקות הקטין מאראדונה בבעיטת־עונשין מ־20 מ' — 2:3, אולם בדקה ה־80 קבע פרוטסוב 2:4 בבעיטת־11.

במשחק השני הפתיעה שבדיה את גרמניה כשגברה עליה 2:4 בתום דו קרב בעיטות עונשין מ־11 מטרים. בתום המועד החוקי היתה התוצאה 1:1.

קלאוס אלופס היקנה יתרון לגרמניה בדקה ה־42 בבעיטה מ־25 מטרים אך טריירינג השווה 18 דקות לפני הסיום לאחר כדור קרן שהגיע אליו ברחבה ומקרוב המשיך פנימה.

הופעת הנבחרת המערב־גרמנית היתה עלובה והקהל הירבה לשרוק לשחקני גרמניה.

רק 15 אלף צופים חזו במשחק.

בשבת יפגשו בגמר שבדיה וברה"מ ואילו אלופת העולם ארגנטינה ומערב גרמניה ייאבקו על המקום השלישי.

הטבלה הלאומית
(אחרי 22 מחזורים)

1.	מכבי ת"א	1898־2141	41
2.	הפועל ת"א	1755־2035	39
3.	הפועל חולון	1761־1944	38
4.	הגליל־העליון	1815־1963	36
5.	מכבי רמת־גן	2028־1997	35
6.	אל"י נתניה	1926־2042	35
7.	מכבי חיפה	2058־2046	33
8.	הפועל חיפה	1777־1811	32
9.	אליצור רמלה	2061־1929	31
10.	הפ' ירושלים	1986־1802	28
11.	בית"ר ת"א	2120־1961	26
12.	מכבי נתניה	2127־1641	22

ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל הפחיתה
ארבע נקודות מאליצור קרית־אונו ו...

מכבי פ"ת בדרך ללאומית

יצחק וייסהוף

מכבי פתח־תקוה עלתה אתמול למקום הראשון בטבלת הליגה הארצית בכדורסל, מחוז דרום, והיא כיום המועמדת לעלות לליגה הלאומית אם בית־הדין העליון של איגוד הכדורסל לא ישנה את החלטתו בדבר הפחתת ארבע נקודות ליגה ממכבי ראשון־לציון.

אתמול הופחתו ארבע נקודות בפועל ממאזנה את אליצור קרית־אונו לאחר שהנהלת הקבוצה הואשמה באי־שיתוף פעולה עם משרד החקירות שמונה מטעם איגוד הכדורסל. ועדת המשמעת, בראשות הדיינים צבי רוויזן וכועז וייסמן, הפעילה עונש על תנאי שהיה תלוי נגד קרית־אונו.

אליצור נהדרוד רמלה שהואשמה בהתנהגות בלתי ספורטיבית של אוהדיה במשחק נגד מכבי תל־אביב נקנסה ב־750 שקל לאחר שאוהדי הקבוצה הואשמו שזרקו חפצים למגרש. כמו כן ספגה רמלה קנס נוסף בסך 500 שקל מאחר שהמחאה על סכום של 2600 שקל אותו העבירה רמלה לאיגוד היה ללא כיסוי. ועדת המשמעת החליטה שאם תוך שבועיים לא תשלם רמלה את החוב ואת הקנס יופחתו ממאזנה ארבע נקודות ליגה לעונה זו והיא תרד לליגה הארצית.

מכבי רחובות המועמדת לעליה מליגה א' לליגה הארצית שהועמדה לדין על חריגה מתקנון התשלומים נענשה ב־3000 שקל והפחתת שתי נקודות ליגה על תנאי למשך שנה.

בעקבות העליה למקום הראשון אמר אמש מאמן מכבי פתח־תקוה, ישראל לב: „עדיין איני מאמין. אפשר להתמודד בליגה הלאומית עם חיזוק של שני אמריקנים."

יו"ר מחלקת הכדורסל במכבי פתח־תקוה רוברט רוונפלד אמר: „יש לי כאב ראש בריא. נתמודד עם זה. זה יחייב לצאת לארצות הברית להביא שני אמריקנים כי האמריקנים בארץ יקרים".

הראש כבר בגנט

במשחק השלמה שנעל את הליגה גברה מכבי תל־אביב על בית"ר תל־אביב בהפרש 11 נקודות

מכבי תל־אביב – בית"ר תל־אביב 80:91 (49:44)

אורי שטיינבך

הכל כבר היה ידוע מראש. מכבי תל־אביב סיימה את הליגה ראשונה גם לפני המשחק אמש, גורלה של בית"ר תל־אביב נחרץ לירידה, כך שגם נצחון מכבי 80:91 (49:44) התקבל בלא התרגשות יתרה ביציע.

היה שלב של אשליה כאשר בית"ר הוליכה במחצית השניה בהפרש בן 9 נקודות, 48:57, אבל כל צופה ביציע הבין כי שלב השבירה הבית"רי הוא רק שאלה של זמן.

סימפסון אמנם צלף ממרחקים אך לעיתים נראה היה כי הגוים כך שאחוזי הקליעה שלו לא היו מרשימים אפילו שדייק 5 פעמים מטווח שלוש הנקודות. הוא נתפס למשחק עצבני עקב שמירה הדוקה של סימס ואחר כך של מוטי דניאל עליו.

מכבי נראתה כאילו המשחקים בגנט חשובים להם יותר. מגי אמגם שלט מתחת לסלים (20 ריבאונדים ו־28 נקודות), אך עד שהגיע השלב בו נשברו הבית"רים הועילו המכבים רבות.

ליד מגי בלט קן בארלו שקלע 21 נקודות. מיקי ברקוביץ פרח ברקות ששותף והיה אחראי להתעוררות של חבריו ברקות הסיום. מיקי קלע 16 נקודות.

שפטו זליגנר וברין. לעיני 500 צופים, באולם אוניברסיטת תל־אביב.

● קלעו למכבי ת"א: מגי 28, בארלו 21, ג'מצ'י 16, ברקוביץ 16, סימס 6 וארואסטי 4.
● קלעו לבית"ר תל־אביב: סימפסון 30, מורו 14, הכארד 11, גינזבורג 10, שטיין 8, סלינס 5 ומוסקוביץ 2.

בתום היום השלישי לאליפות העולם בשייט מפרשיות מדגם 470 הנערכת בחיפה

אמריקנים ושבדיות מוליכים בראש

יוסף גלזר

צמד השייטים האמריקני שיידן ומקאיי מוליכים בתום שלושה, מתוך ששת שיוטי אליפות העולם בדגם 470 הנערכת בחוף השקט בחיפה. שיידן ומקאיי מקדימים בסיכום שלושת השיוטים את האחים מונטאנסקי מאוסטרליה ואת קישרם ומקרנקין מקנדה. אתמול ניצחו שיידן ומקאיי בשיוט השלישי כשהקדימו את לנגרהן ובורגני משבדיה ונקמואה ושקאהשי מיפן.

בין הישראלים מקדימים שמשון ברוקמן ואיתן פרידלנדר במקום העשירי בסיכום הכללי את דן ורן טורטן (מקום ה־27) ואריר ואלדד עזרא (מקום 37).

אתמול המתיעו האחים טורטן כשדורגו במקום ה־14 לפני ברוקמן ופרידלנדר (19) והאחים עזרא (35). שלושת הצוותים הישראלים האחרים ניר ורן שנטל, יצחק סיטה וגבי ביאלה, שי בכר וארז שמש, משתרכים בתחתית הדירוג.

הצמד השווייצרי פריי וויקי הוליך לאורך כל השיוט וסיים במקום הראשון אך רק בהגיעם לקו הגמר הוברר להם לתדהמתם כי נפסלו כבר בזינוק. הם הגישו עירעור אך הוא הוגדר כבר מלכתחילה כחסר סיכוי להתקבל. אתמול נפסל הזינוק הראשון ובזינוק השני שוב הופעל „חוק המוות" שהביא לפסילת חמש סירות ביניהן, זו של הצמד השווייצרי.

אתמול שוב התעכבה פתיחת התחרות בזמן רב בהעדר רוח מספיקה, כך שמאות השייטים המתוחים נאלצו להסתובב באפס מעשה באתר התחרות במשך כשעתיים וחצי. בשעה היעודה לזינוק נשבה רוח בעוצמה של 2 עד 3 קשר שאינה מאפשרת קיום תחרות. העוצמה הרצויה היא 10 קשר. לבסוף החליטו מנהל האליפות יורם קידר, ויו"ר ועדת השופטים בנימין מעיין, להזניק את השייטים גם ברוח בעוצמה של 6 קשר.

דחיית זינוק הגברים גרמה לאיחור ניכר בהזנקת הנשים שיצאו לדרך רק אחר הצהריים. זה היום השני ברציפות שבו ניצחו האחיות אלכסנדרסון משבדיה המוליכות בראש הסיכום הכללי לפני השבדיות סורנסון ובנגסון והאיטלקיות בשיגה ומוניקו.

אתמול הקדימו האחיות אלכסנדרסון שני צמדים אמריקנים — מייסי וריימונד (מקום רביעי בסיכום הכללי) והרנדון וגוף.

השופטים מחו"ל שיבחו את העובדה כי מסלול התחרויות תוכנן בקפידה על־ידי קידר ומעיין, מה שגרם למיעוט עירעורים לעומת המקובל באליפויות בסדר גודל דומה.

הבוקר יזונק השיוט הרביעי כבר בשעה 10.00 ואילו בשעות הערב יסבו מרבית השייטים האורחים לליל־סדר מיוחד שייערך באכסניית הנוער „כרמל" במבואותיה הדרומיים של העיר. מכיוון שלא נמצא רב רפורמי לעריכת הסדר יערוך אותו ראש מטה האליפות ד"ר מרדכי פרי.

בשישי ובשבת יטיילו השייטים האורחים בגליל ובירושלים והיום ראשון ימשיכו בתחרויות.

אופק לכהונה נוספת

מזכ"ל הפועל יצחק אופק נבחר אמש על ידי מליאת מרכז הפועל החדש לתקופת כהונה נוספת בת 4 שנים.

יומה השני של ועידת הפועל העשירית נפתח באולם הקונגרסים במצפה רחל שבקיבוץ רמת רחל, באישור השינויים בתקנון ההתאגדות ובאישור שמות 167 חברי המרכז. המרכז, כאמור, בחר בהצבעה גלויה פה אחד ללא מתנגדים וללא נמנעים ביצחק אופק כמזכ"ל.

אופק שפתח את הדיונים אמר שאם רוצים להגיע לאותה רמה נכספת של הישגים יש צורך לחולל שינוי דרסטי בניהול הספורט, ולשחרר את הספורט מכל הלחצים אשר לא קשורים להישג. הפועל לא הורגל לטיפוח הספורט ההישגי ואם רוצים לצעוד לקראת שנות האלפיים צריך לשנות את הגישה של האגודות וכן שינוי הגישה של הממשלה לספורט.

לאחר סקירת ארבעת ראשי האגפים של מרכז הפועל על פעולתם במשך 4 השנים האחרונות החל הדיון הכללי. בסיום הדיון התקבלו החלטות ביניהן:

1. פניה למוסדות הפועל וסניפיו להערך לקליטת חברים נוספים לאחר המעבר הצפוי לשבוע עבודה של חמישה ימים.
2. קריאה להקמת ועדה משותפת לבדיקה נוספת של מערכת היחסים בין סניפי הפועל, מועצות הפועלים, מרכז הפועל והוועד הפועל של ההסתדרות.
3. לחייב את האחראים בסניפי הפועל להקפיד על ניהול תקין ומאוזן של תקציב הפועל ולקבל על עצמם אחריות אישית.
4. טיפוח הספורט התחרותי־הישגי והקצבת אמצעים הולמים לכך.
5. הוועידה מטילה על המוסדות הנבחרים של הפועל לבחון את נושא שיתוף השחקנים הורים בענפים השונים.
6. לפעול להכשרת כוח אדם ברמה נאותה בתחום מינהל ספורט וכן הכשרת מאמנים ומדריכים.

בנתב"ג נדמה היה שהם זכו בכרטיס לסיאול

נבחרת הכדורגל שנכשלה במשימתה הקדם אולימפית התקבלה בלוד בצורה לבבית. ברייליבסקי: „אני מופתע מקבלת הפנים" ★ אוהדים צעקו: „מיחיץ'... מיחיץ'" והמאמן היוגוסלבי השליך לעברם את הפרחים שקיבל ★ אבינועם עובדיה: „תשע נקודות – זה הישג" ★ מלך השערים ניר לוין: „הייתי מוכן להבקיע חצי שער ולהיות בסיאול" ★ חלום שנגנז

יצחק וייסהוף

עשרות אוהדים, בני משפחה, מנהלי קבוצות, מאמנים וראשי ההתאחדות לכדורגל העניקו אתמול אוהזיב לנבחרת הלאומית ששבה לאחר 37 יום מטורניר הקדם אולימפי באוקיאניה הרגשה כאילו הנבחרת שבה מנצחת ממשחקיה ושהכרטיס לסיאול נמצא בכיסה.

קבלת פנים כה אוהדת כפי שהיתה אתמול בנמל התעופה בן גוריון מצפה רק לנבחרת מנצחת. אך הנבחרת ששבה אתמול לא זכתה בכרטיס לסיאול ומי שליווה אותה והשתתף בפועל במשחקים ראה רק את חצי הכוס המלאה והרגשה האופטימית ליוותה את כל הדוברים.

אבינועם עובדיה, השחקן המושמץ בגלל היריקה בפניו של שחקן אוסטרלי אמר: „לא נכשלנו. כל המשחקים היו מחוץ לבית ולכן תשע הנקודות שהשגנו הן הישג".

עובדיה קיבל בהתרגשות את אוהדי שמשון שבאו בעשרות לקבל את פניו והשלטים שנשאו רוממו את רוחו. על השלטים נכתבו „לעולם לא תצעד לבדך, עובדיה". „באש ובמים אנו איתך אבינועם".

על השלטים אמר אבינועם עובדיה: „לראות אוהדים כאלה זה מביא אותי לדמעות. כל הכבוד להם".

אבי כהן, המגן הירושלמי של הנבחרת, אמר: „לא עלינו לסיאול וזה כשלון. היתה חסרה לנו נקודה אחת והבל, אבל הוכחנו שיש לנו נבחרת טובה ורק חוסר מזל הוא אחד הגורמים לחוסר ההצלחה".

חברו הירושלמי, אורי מלמיליאן, היה מאושר לדרוך שוב על אדמת המדינה: „זה שגעון לחזור לארץ לאחר 37 יום. בפעם הבאה אני מקווה להיות שותף להצלחת הנבחרת אם כמובן אהיה בכושר מתאים. אנו מסוגלים להצליח במשחקי בית וחוץ ולכן צריך להמשיך עם השחקנים הנמצאים כיום בסגל".

ניר לוין, מלך שערי הטורניר הקדם אולימפי עם חמישה שערים, היה מאוכזב. „הייתי מוכן להבקיע חצי שער ולהיות בסיאול. אבל בסך הכל השערים אותם הבקעתי מעודדים אותי".

חברו לקבוצת הפועל פתח־תקוה, ניר לוין שהיווה את הפתעת הנבחרת, הוסיף: „בישראל נוצחת את אוסטרליה העולה מול יריבה מדרום אמריקה. שם נצטרך להתעלות לרמה גבוהה יותר. בסך־הכל יש לנו נבחרת טובה".

ירון פרסלני לא רצה לדבר אך לבסוף התרצה: „אני מאמין במאמן, בשחקנים ובצוות. צריך להמשיך עם מה שיש".

דניאל ברייליבסקי שאיבד את מקומו בהרכב לקראת סוף הטורניר: „לא רוצה להתייחס לפרשת אבי כהן. קבלת הפנים בארץ הפתיעה אותי. לא חשבתי שיקבלו אותנו עם פרחים. כאמת כל הכבוד".

יו"ר ההתאחדות לכדורגל שאול סוירי בירך את הנבחרת כשאמר „יצאתם כנבחרת ושבתם כנבחרת. למרות האכזבה נסעתם כנו תקווה כי יש לנו נבחרת שיכולה להצליח".

ראש המשלחת למסע לאוקיאניה חיים צימר הוסיף: „חזרנו עייפים, יגעים אך מרוצים. את הכרטיס לא השגנו, אך אני מקווה כי עם ישראל ראה את הסיבות לאי־ההצלחה. 40 יום מחוץ לבית, 16 נחיתות והמראות, ששה בתי־מלון, זו משימה לא קלה. יש לנו נבחרת קלאסה, שנים שלושה שינויים קטנים ויש לנו קבוצה נהדרת. הספסל של הנבחרת, היווה את הכוח הטוב ביותר לאמנה של הקבוצה. כמי שהספסל דוחף ועודד זה הוכיח שאנו בנויים חיש".

הסיום היה שייך למאמן מיליאנקו מיהיץ' שפתח את דבריו בשפה העברית: „שמח לחזור לארץ. קבלת פנים יפה מאוד" אחר־כך הוסיף ביוגוסלבית. „ייצגנו את המדינה כנבחרת. חזרנו עם נצחון מוראלי אפילו שהשופטים חיסלו לנו את הדרך לסיאול".

כאשר יצא מיהיץ' את שער המכס הוא זרק את הפרחים שקיבל לעבר אוהדים שצעקו „מיהיץ'... מיהיץ'"... לאחר מכן כשהוא נרגש מקבלת הפנים האוהדת הוא הוסיף: „יש לי רצון להמשיך עם הנבחרת. היא יכולה ומסוגלת ליותר, יש לנו פוטנציאל ואנו מסוגלים לשחק טוב יותר. יש סיכויים גדולים להגיע לאיטליה למשחקי גביע העולם אך זה תלוי ביריבה מדרום אמריקה. קודם כל חייבים לעבור את הסיבוב הראשון ולנצח את אוסטרליה".

מיהיץ' הוסיף כי בעתיד ישקול ללמוד עברית אך הוסיף כי כיום אי־אפשר לדבר על תוכניות כל עוד לא סוכמו דברים לגביו ולגבי הנבחרת. את דבריו סיים מיהיץ' במלים חג שמח לכולכם.

מיליאנקו מיהיץ' (מימין) והמתורגמן המתמסר נינו קוארו ביציאה אתמול מבית הנתיבות. מיהיץ' מנופף לקהל שעמד בחוץ ועודד אותו. (צילום: עוזי קרן)

גם הפועל ירושלים ומכבי נתניה בחצי גמר הקט־רגל

משה רוזנברג

קבוצות הפועל ירושלים ומכבי נתניה הצטרפו אתמול לקבוצות בני יהודה ובית"ר ירושלים ויפגשו בחצי הגמר באליפות הארצית בקט־רגל.

מכבי נתניה הביסה בראשון לציון את הפועל כפר־סבא 1:5 והפועל ירושלים גברה על הפועל רמת־גן 2:4.

במשחק הנצחון של מכבי נתניה בלט הצעיר אבישי ג'אנו שנופה על ידי המאמן שלמה שרף מנבחרת הנוער ערב המסע לפורטוגל. ג'אנו כבש ארבעה שערים ואת השער החמישי כבש רני עציוני. להפועל כפר־סבא כבש איתן רביבו.

בנצחון ה־4:2 של הפועל ירושלים על הפועל רמת־גן כבשו לירושלים מישל דיין 2, יאיר אסיאג ושלומי מלכה. לרמת־גן כבשו עומר אוסובסקי ויובל נעים.

בשני המשחקים שהתנהלו בסדר מופתי שפט עובדיה צבי.

במשחקי חצי הגמר יפגשו בני יהודה ומכבי נתניה והמשחק השני יהיה דרבי ירושלמי בין בית"ר להפועל. באותו ערב יערך גם משחק הגמר.

מועד המשחקים טרם נקבע אך למנצחת בטורניר מובטח פרס של 50 אלף שקלים ולמנוצחת בגמר 30 אלף שקלים.

בליגות א' — המשחקים מחר

בעוד שבליגה הלאומית ובליגה הארצית בכדורגל ייערכו המשחקים רק ביום ראשון יתקיימו המפגשים בליגות א' כבר מחר. יהיה זה במחזור ה־24.

המובילה הדרומית, בית"ר רמלה, תצא למשחק־צמרת בקרית־אונו, נגד הפועל המקומית (בסיבוב ראשון — 1:2 לבית"ר רמלה).

השניה, הפועל ראשל"צ, תצא למשחק־חוץ באזור (בסיבוב הראשון — 0:4 להפועל ראשל"צ), והשלישית, מכבי קרית־גת, תארח את הפועל אשקלון (0:0).

שאר המשחקים בדרום: הפועל אשדוד — לורוס חולון (1:1); הפועל מרמורק — הפועל רמת־השרון (0:0); מכבי הרצליה — הפועל דימונה (0:0); הפועל קרית־מלאכי — הפועל אור־יהודה (1:1); הפועל רמלה — הפועל בית־שמש (3:2).

הראשונה בצפון, הפועל בית־שאן, תארח את הפועל טירת־הכרמל (בסיבוב הראשון — 1:2 לבית־שאן), והשניה, מכבי טמרה, תקיים משחק־בית עם הפועל העצנה (1:4).

שאר המשחקים בצפון: בית"ר חיפה — הפועל בני־טמרה (3:0); בית"ר נתניה — מכבי הדרה (1:0); הפועל קרית־שמונה — מכבי אחי־נצרת (1:1); מכבי עוספייה — הפועל טירה (1:1); הפועל בני־נצרת — הפועל סירה (0:2); הפועל קרית־אתא — מכבי שלמה עפולה (2:0).

● טניס

קרלסטיין ואוחיון אלופי הפסח

יצחק אשל

השחקנים מרטין קרלסטיין הישראלית הגית אוחיון הם אלופי הפסח בטניס לנוער עד גיל 18.

אתמול בגמר ברמת־השרון גבר קרלסטיין על ניר דקל 6:4, 6:2, 7:5. בין הבנות ניצחה בגמר הגית אוחיון את יעל סגל 6:1, 6:2.

בגיל 16 זכה אלירן קצב שגבר על גיא אייל 6:1, 6:3 ובין הבנות ניצחה ציפי ארבליה את המערב־גרמניה כרמן טרונר 6:4, 6:2.

ביסוד הזכורה אלופים לגילאים היותר צעירים. לגיל 14 זכה ערן שוורץ שגבר על ליאור דהן 6:2, 6:3 ובין הבנות לומור גבאי שגברה על גלית דינגר 7:6, 6:0.

בגיל 12 זכה דני ארק שגבר על ניר ולבריץ 6:0, 7:6 ובין הבנות הגית אורון שגברה על מירב סערה 6:4, 6:3, 6:2.

מחר תפתח אליפות הנוער

ביום המתיימו אתמול משחקי הבית המוקדמים באליפות הנוער הבינלאומית בטניס אשר תיפתח מחר בבתי"ם.

משחקי בית הגמר בהם משתתפים 32 טניסאים ו־32 טניסאיות יחלו בשעה 10.00 בבוקר וימשכו כל היום.

המשתתפים בבית הגמר יזכו בנקודות במסגרת הדירוג העולמי לנוער. התחרות נושאת את שמו של יצחק רובינצקי ז"ל והיא כאמור מתקיימת בבתי"ם בקרית־הטניס בחסותו של ראש העיר אהוד קינמון.

במשחקים המוקדמים שהסתיימו אתמול השתתפו 130 טניסאים. הארבעה העפילו לבית הגמר, הארבעה הם: ליאור צימרמן, להט בר, רובי בוגאצ'ק וניב להגג ממערב־גרמניה.

הסתדרות השומר הצעיר

תחנתגה הראשית

הסעות לראש אי של טיול ירושלים — כיתות ח׳ ביום א׳ ה־3.4.88:

אוטובוס 1: אשדוד — 06.30 — רובע ד׳ מוסד שקמה — 07.00 — ויקים 07.15 — כרמיה 07.30 — יד־מרדכי

אוטובוס 2: חולון — 07.00 — בקן; ק. שרת — 07.15 — רח׳ יריחו

אוטובוס 3: שיכון המזרח — 06.30 — העליה 57; ראשל״צ — 06.45 — רמו־רוטשילד; יבנה — 07.00 — במגדל; רחובות — 07.30 — השומרים 3

★ על כולם להגיע עד שעה 10.00 לגווה־שלום להודרת התניכים והמשך לפריקת הציוד בחניון שורש

הסעות לסמינר סיירים ביום א׳ ה — 3.4.88:

איסופים והסעות להרי צורה ולבית גימאל:

אוטובוס 1: כרמיאל + נהריה — 06.00 — אגר עכו; ק. ביאליק — 06.30 — בן־גוריון 2; ק. חיים — 06.45 — סלוגות 15; נו״ש + חיפה — 07.30 — בטכניון; חדרה — 08.30 — באגר

אוטובוס 2: הרצליה — 06.30 — סוף רח׳ הדר; רעננה — 06.45 — ביה״ס אלון — רח׳ מגדל; כ״ס — 07.00 — בקן; רמתיים — 07.30 — רח׳ השקמים

אוטובוס 3: נווה יעקב — 08.00 — בקן; מרכז + ק. יובל 08.15 — בנייני האומה

אוטובוס 4: חולון — 07.30 — בקן

אוטובוס 5: ר. חפר — 06.30 — מעברות ליד ח״א: 06.45 — העוגן ליד ח״א: פ״ת — 07.30 — ליד קולנוע שלום

אוטובוס 6: בתיים — 07.00 — ע״י צ׳מפיון; ג׳סי כהן — 07.15 — 4 ארצות במקלט; ראשל״צ — 07.45 — רמוזרוטשילד; רחובות — 08.00 — השומרים 3

אוטובוס 7: ג. שמואל — 06.45 — בסופרן ר״ג + יד־אליהו — 07.00 — בסופר בלהגרריק; ק.שרת — 07.30 — בקן; אשדוד — 08.00 — רוגוזין רובע ד׳

אוטובוס 8: מוסר שקמה — 06.30 — ויקים ליד ח״א: 06.45 — כרמיה ליד ח״א; 07.00 — ידמרדכי ליד ח״א אשקלון — 07.30 — באגר; ק.גת — 08.00 — היכל עשור

אוטובוס 9 — משולב לסמינר סיירים ולטיול ירושלים:

ירוחם (כיתות ח׳ + ט׳) — 06.00 — במתנ״ס; דימונה (כיתות ח׳+ט׳) — 06.30 — באגר; ערד (כיתות ח׳) — 07.00 — באגר; ב״ש (כיתות ח׳+ט׳) — 08.00 — באגר.

האוטובוס מוריד את כיתות ט׳ בהר צורה ובית ג׳ימאל וממשיך לנווה שלום על כולם להגיע עד שעה 10.00 להר צורה ולבית ג׳ימאל בירור בעיות ושאלות ניתן לפנות למח׳ צופיות בהנ״הר ביום ו׳ עד 12.00 לטל׳ 03־291161 ובשבת ל: אמנון — 04־897419, אפרת — 04־854410, יואחי — 04־899161

חזק ואמץ!!!
מחי צופיות

ארבע חברות־ענק זרות נוטשות את דרום־אפריקה

רויטר

ארבע חברות זרות גדולות הודיעו השבוע, כי הן נוטשות את דרום־אפריקה, על רקע של זעם בינלאומי חדש בעקבות דיכוי קבוצות אופוזיציה שחורות במדינה.

חברת המכרות „ניומונט מיינינג״ מארה״ב הודיעה אתמול, כי תמכור את מניותיה בארבע חברות דרום־אפריקניות.

החברה הבריטית הממשלתית „בריטיש סטיל״ ושתי חברות בריטיות אחרות — „מטאל בוקס״ ו„בט״ — הודיעו גם הן על תוכניות למכור את נכסיהן ולפרוש.

גל הנטישות גבר בשעה שהקהיליה הבינלאומית הוקיעה את הפשיטה הצבאית של דרום־אפריקה לבוטסואנה השכנה ואת הריגתה בפאריס של נציגת „הקונגרס הלאומי האפריקני״, ארגון הגרילה הנלחם למען שלטון הרוב בדרום־אפריקה.

בשנתיים האחרונות הפסיקה חברה אחת מכל חמש חברות בריטיות את פעילותה בדרום־אפריקה, ומספר החברות הללו ירד מ־297 ל־235. ההשקעות הבריטיות, שהיוו כ־40 אחוז מכל השקעות־החוץ בדרום־אפריקה, ירדו מ־11 מיליארד דולר ב־1980 ל־5.6 מיליארד דולר ב־1986.

בשלוש השנים האחרונות יצאו מדרום־אפריקה 140 חברות אמריקניות, וגם על יפאן, שתפסה ב־1986 את מקומה של ארה״ב, מופעל עתה לחץ כבר לצמצם את מעורבותה הכלכלית במדינה.

המפלגה הקומוניסטית האיטלקית התפייסה עם המשטר הסובייטי

— בפגישה שבה דובר גם על אפשרות של חידוש היחסים הדיפלומטיים בין בריה״מ לישראל

אהרון ניר (איטליה)

שיחה של שש שעות מיכאיל גורבאצ׳וב לאלסאנדרו נאטה, המזכ״ל של המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, שעמד בראש משלחת למוסקווה, סימלה את התפייסות הסופית של המפלגה עם ברית־המועצות, אחרי הקרע בניהן לפי שבע שנים.

נאטה התקבל במוסקווה בחמימות רבה. הוא הביא ממוסקווה מדליה של „מסדר המהפכה״ והודיע, כי הוכטח לו שתוקם „קבוצת עבודה״ משותפת של שתי המפלגות לדיון בבעיות אירופה.

עיתון המפלגה הקומוניסטית הסובייטית „פראוודה״ מסר אחרי השיחות, שדובר בהן גם על אפשרות של נירמול היחסים הדיפלומטיים בין ברית־המועצות לישראל, תוך כדי הכנת הוועידה הבינלאומית למזרח התיכון.

נמסר, כי גורבאצ׳וב הציע לערוך ועידה פתוחה של כל הכוחות הסוציאליסטיים הסוציאל־דמוקרטים והפרוגרסיבים לדיון בעתידה של אירופה, מהאוקיאנוס האטלנטי ועד הרי אורל.

תחילה נתנו לה לגור שם — אחר כך אכלו אותה

רויטר

זעקה קמה בשוודיה, לאחר שהתברר, כי עובדי גן־החיות העירוני של שטוקהולם אכלו את מולי, גור הצבאים, שמשך קהל רב.

„כיצד יכלו לעשות דבר כזה? כיצד יכולים העובדים לתת לגור שם, לטפל בו במשך שנה או שנתיים ולאחר מכן להגיש אותו לארוחת צהריים?״ שאלה מאלין ברגמן, בת 15, שזכתה בפרס בתחרות לבחירת שם מתאים לגור הצבאים.

קים ארלנסון, בעלת טור על חיות בעיתוני שוודיה, מסרה, כי הגיעו אליה קריאות טלפוניות רבות מקוראי הטור, רבים פרצו בבכי לאחר שנודע להם על גורל הגור. „זה נראה לי משונה כאשר אוכלים חיה שניתנו לה שם וזהות. אומנם, בשר בלבים פופולרי בסין ובקוריאה, אך אין זה מקובל שם שבני־המשפחה יאכלו את אוסקר, חביב הילדים״ — אמרה גב׳ ארלנסון.

עוד אמרה: „מן הראוי שגן־החיות יגלה מידה רבה יותר של יחס כבוד כלפי החיות ואלה הבאים לבקר אצלן.״

מנהלת גן־החיות, אווה נורדנסון, אמרה, כי מולי נולדה בנובמבר 1987, כאשר עובדי גן־החיות לא הצליחו למצוא לה שיכון מתאים.

דרגות ניצב לעוזי ברגר וגבריאל נגל

שירות „על המשמר״

בטקס שנערך אתמול בלשכת שר־המשטרה חיים בר־לב, בנוכחות מנכ״ל משרד המשטרה גד אבינר, מפכ״ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס וקציני משטרה בכירים, הוענקו דרגות ניצב לעוזי ברגר, אשר מונה לראש המשמר האזרחי, ולגבריאל נגל, ראש אגף תיכנון וארגון.

כמו כן הוענקו דרגות תת־ניצב לאלכס איש־שלום, אשר מונה לסגן ראש אגף החקירות, וליעקב בינג, שמונה לראש עוזר אגף תיכנון וארגון.

המשטרה דנה בדו״ח ארדן; ברלב: הנושא טרם מוצה

זהבה מרזם

שר־המשטרה, המפכ״ל וראש ענף החקירות וקצינים נוספים, דנו אתמול במשך כשלוש וחצי שעות בהשגותיה לדו״ח ארדן, בנוכחות מבקר המשטרה ועוזרו, ונקבעה פגישה נוספת לדיון בנושא בשבוע הבא.

שר־המשטרה אמר, כי בדו״ח המבקר יש שלושה שלבים והם ממצאים, מסקנות והתייחסות המשטרה לדו״ח, אולם הנושא טרם מוצה עד תום ולכן אין ברצונו להתייחס בשלב זה לדו״ח ארדן. השר אמר בתשובה לשאלה, כי אינו חושב שיש הצדקה להעביר את חקירת השוטרים מידי המשטרה לגוף חיצוני, משום שהדבר יפגע ביעילותו. המשטרה לא תוקרת את עצמה, אמר, אלא פרטים שלכאורה עברו עבירות פליליות, ולשם כך אף תוקמה יחידה מיוחדת.

במשרד־המשטרה סירבו להתייחס לדו״ח המבקר העוסק באנשי המודיעין שנכנסו עזה ובהעסקתם של סוכנים חשאיים. ואילו דובר המשטרה אמר, כי „דו״ח המבקר בעניין המודיעין הוא חומר סודי ביותר ועל־כן אין לנו שום כוונה לדון עליו באמצעי התקשורת או להשיב על השאלות המתייחסות עליו״.

הדובר ביקש להדגיש, כי דו״ח המבקר נבדק על־ידי הגורמים המקצועיים במשטרה ותשובת המשטרה לדו״ח הועברה לשר־המשטרה ולמבקר המשרד.

טהראן: עיראק חידשה התקפות הגאז בכורדיסטאן

סי״צ

איראן האשימה את עיראק, כי היא חזרה והפעילה אתמול נשק כימי נגד שני כפרים בכורדיסטאן האיראנית.

רדיו טהראן מסר, כי שני כפרים באזור מאריבאן, בכורדיסטאן האיראנית, נפגעו אתמול בהפצצה כימית של העיראקים. שלושה בני אדם נהרגו ושלושה נפצעו.

כן דיווחה טהראן, כי כמה טילים עיראקים פגעו אתמול בערים קום ואיספהאן, ואיראן הגיבה בשיגור שלושה טילים לשטח עיראקי.

תחזית מזג האוויר

● שגרירה החדש של ישראל בבוליביה מאיר חליפה, הגיש אתמול את כתב־האמנתו לנשיא ויקטור פאס אסטנסורו, בארמון הנשיאות בלה פאס.

● יותר מ־170,000 שוטרים סובייטיים פוטרו בחמש השנים האחרונות בגלל חוסר אחריות, חוסר משמעת והפרות של החוק — מסר שר הפנים הסובייטי, אלכסנדר ולאסוב.

זכו בפיס

בסך — 250,000.00 + 16,668.00 ש״ח זכה המספר 733644.

בסך — 1,668.00 + 15,000.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים בו 33644.

בסך — 168.00 + 1500.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים בו 3644.

בסך — 18.00 + 150.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים בו 644.

בסך — 3.00 + 15.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים בו 44.

בסך — 3.00 ש״ח זכו המספרים המסתיימים בו 7154.

בהגרלה החדשית המיוחדת למנויים זכה כרטיס מנוי מספר 362506 בבית דו־קומתי.

● מערכת מיחשוב משוכללת שהוכנסה לשימוש בתיאטרון חיפה מאפשרת למבקרים בהצגות התיאטרון לרכוש מנויים בשיטת „ה־חיש מנוי״ גם בערבי הצגות. על פי השיטה החדשה הותקנו לרשות הבאים לתיאטרון שני מסופים מיר־חים בטרקלין התיאטרון, המאפשרים לספק לרורשים מנוי באורח מיידי.

● 180 קונצרטים קאמריים בטבע, בהם ישתתפו מיטב ההרכבים המוזיקליים בישראל, משולבים ב־90 סיורים, ברכב וברגל, יתקיימו בחול המועד פסח בגוש שגב בגליל המערבי.

סטראדיוואריוס — ב„כמעט״ מיליון דולר

הכינור, שנבנה ב־1709 על־ידי בונה הכינורות המפורסם סטראדיוואריוס, נמכר אתמול במכירה פומבית בלונדון במחיר שיא של 473,000 ליש״ט (885,000 דולר) לאספן דרום אמריקני. בתוך עשרים שנה, הכפיל הכינור את ערכו פי יותר מעשרים. (צילום איגפי)

ייתכן שוואלדהיים שיתף פעולה עם שירותי ביון מערביים

סי״צ

ייתכן שנשיא אוסטריה, קורט ואלדהיים, שיתף פעולה עם שירותי המודיעין האמריקניים והבריטיים אחרי המלחמה, ותמורת זאת הושמדו התיקים המתייחסים לעברו בוורמאכט — גירסה זו העלה אתמול „טיימס״ הלונדוני.

העיתון מצביע על העובדה, כי מסמכים רבים של „משרד המלחמה״ המתייחסים לחקירתם של קצינים גרמניים על־ידי בעלות־הברית בקשר לרמז שבויי־מלחמה בריטים, לא הועברו לארכיונים בקיו, מערבית ללונדון, אלא מופקדים עד עצם היום הזה במשרד ההגנה.

העיתון, ששליחיו בדקו מאות תיקים בארכיונים בקיו, מציין, שתיק על הפעולות הצבאיות ביוגוסלביה, בין מאי 1944 לסוף המלחמה — והתקופה שבה היה ואלדהיים מוצב בדוברובניק — חסר, על אף העובדה שהוא רשום ברשימת התיקים הרשמית.

עם זאת מודה „טיימס״, כי חסרים גם תיקים רבים אחרים שאינם קשורים בפרשת ואלדהיים.

שערי מטבע־חוץ בבנק הפועלים — 31.3.1988

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
של מטבעות	1	—	—	1.7045	1.7258	—
דולר אמריקני	1	1.52	1.59	1.5498	1.5692	1.5596
מרק גרמני	1	0.92	0.96	0.9343	0.9459	0.9399
לירה סטרלינג	1	2.86	2.99	2.9086	2.9449	2.9308
פרנק צרפתי	1	0.26	0.28	0.2751	0.2785	0.2771
ין יפאני	100	1.23	1.29	1.2491	1.2646	1.2542
גילדן הולנדי	1	0.82	0.86	0.8311	0.8415	0.8371
פרנק שווייצרי	1	1.11	1.17	1.1338	1.1480	1.1396
כתר שבדי	1	0.25	0.27	0.2638	0.2671	0.2651
כתר נורווגי	1	0.24	0.25	0.2468	0.2498	0.2496
כתר דני	1	0.24	0.25	0.2421	0.2451	0.2448
מרק פיני	1	0.38	0.40	0.3875	0.3923	0.3905
דולר קנדי	1	1.23	1.29	1.2549	1.2706	1.2620
דולר אוסטרלי	1	1.11	1.19	1.1453	1.1596	1.1515
ראנד דר׳ אפריקני	1	0.44	0.61	0.7310	0.7402	0.7357
פרנק בלגי	10	0.43	0.46	0.4457	0.4513	0.4493
שילינג אוסטרי	10	1.31	1.37	1.3309	1.3475	1.3373
לירה איטלקית	1,000	1.24	1.31	1.2610	1.2768	1.2679

צוותא לתרבות מתקדמת

מאמי׳
פנטזיית־רוק
עם מזי כהן, אוהד בנאי ואריה מוסקונה
ביום ה׳, 31.3
בשעה 21.00 ובחצות

בידור
סי חיימן — חערב, 1.4 ב־24.00
נורית גלרון — מוצ״ש, 2.4 ב־22.00
„מאמי״ — ה׳, 7.4 ב־22.00 ובחצות
דני סנדרסון — ו׳, 8.4 ב־22.00 ובחצות

מוסיקה ומחול
שחרית 11:11 — רסיטל לפסנתר עם דניאל גורטל, ביצירות מאת היידן, שומן, שופן וליסט. שבת, 2.4 ב־11.00
מפגשים 88: קונצרט למיטרה עם ריינר שטוץ — ב׳, 4.4 ב־18.00
מפגשים 88: דוריס הרסט (מנדולינה) וריינר שטוץ (גיטרה) — ב׳, 4.4 ב־20.30
„מארמונות הרנסנס לתיאטרון הבארוקי״ — ערב זמרה, נגינה ומחול עם נייג׳ל רוג׳רס (טנור, אנגליה), מירי זינגר (צ׳מבלו), מיכאל מלצר (חליל) והרקדנים אמירה מרוז ודוד רפופורט. ה׳, 7.4 ב־15.00 ושישי, 8.4 ב־11.00

תיאטרון
„רכוש נטוש״ — א׳, 3.4, ב־20.30
„סולמות״ — ג׳, 5.4 וד׳, 6.4 ב־20.30

◆ בצוותא מוצגת תערוכתו של דב אור־נר ◆

מטוס „אפ. 16״ — לביה״ס הטכני של חיל האוויר

קובי מנדל

חיל־האוויר העביר אתמול מטוס מדגם „אפ. 16״ לידי בית־הספר הטכני של חיל־האוויר.

המטוס, שעלותו כ־40 מיליון דולר, נועד להכשיר בעבודה מעשית את חניכים הלומדים בטכני במסגרת בית־ספר מקצועי ואת מסיימי בתי־הספר המקצועיים המצטרפים לחיל־האוויר במסגרת שירותם בצה״ל.

ראש להק ציוד בחיל־האוויר, תת־אלוף א., מסר בטקס שנערך אתמול: „זהו כמעט יום היסטורי. גם במטוס הזה הוכנסו שיפורים על־ידי בוגרי בית־הספר אשר נותנים את התשובה ההולמת לצרכי חיל־האוויר. זהו עידן חדש לכולנו, רגע בלתי נשכח. כדי לאפשר לימוד והכשרה מקצועית, בחר חיל־האוויר להעמיד כאן את המטוס הזה, ובכך לחשביה את רמת הטכנאים שלנו. גם בעתיד נמשיך לשמור על מדיניות זו״.

מפקד בית־הספר הטכני, אלוף־משנה א , אמר לכתבנו, כי במסירת מטוס ה„אפ. 16״ לטכני והוצאתו מהכוח האווירי הסדיר של חיל־האוויר, הדגיש החיל את החשיבות שהוא רואה בהדרכה. „הצבת המטוס תקצר להערכתי את משך ההכשרה תוך השבחת הטכנאים״ אמר.

המניות החופשיות עלו ב־2.62% בחודש מארס

אלחנן הורוביץ

שמע המסחר המתחיים אתמול בעורפי ביקוש לכל ענפי המניות החופשיות, ובייחוד מענף נדל״ן, שהחוצעים למניותיו התמכו ב־400 אלף ש״ח והביקושים — ב־142 אלף ש״ח.

הביקושים לכל המניות החופשיות התקרבו ל־1.9 מיליון ש״ח והחיצעים ל־1.2 מיליון ש״ח, מהן עלו 148, לעומת 67 שירדו ו־172 שנשארו בלי שינוי. החלוקה לפי האחוזים היתה: 6% מכל המניות החופשיות עלו מעל 5% ו־32% עד 5%, בעוד ש־15% ירדו עד 5% ו־3% — יותר מ־5%.

במניות ההסדר היה אתמול עודף־היצע של יותר ממיליון ש״ח. הביקושים להן ירדו 464 אלף ש״ח והביקשים עלו ל־1.5 מיליון ש״ח. עודף־ההיצע הוסבר בזעזועים בשער הדולר בעולם, על אף התערבות הבנקים המרכזיים של יפאן וארה״ב.

במניות ההסדר עלו 5 שערים, לעומת 11 שירדו ו־26 שנשארו בלי שינוי.

המחזורים הסתכמו ב־4 מיליוני ש״ח במניות החופשיות וב־2.6 מיליון ש״ח במניות ההסדר.

מדד המניות הכללי עלה אתמול ב־0.04%. המניות החופשיות עלו 0.38%, בעוד שמניות ההסדר ירדו ב־0.13% בממוצע. העלייה הגדולה ביותר היתה ב־3.07% במניות חיפושי נפט וגז.

והשבוע ירד מדד המניות הכללי ב־1.16%. המניות החופשיות ירדו ב־0.82%. הירידה הגדולה ביותר היתה ב־2.36% במניות חברות להשקעה.

גלגלי הבורסה

העלייה הגדולה ביותר היתה השבוע ב־2.42% במניות בנקים למשכנתאות.

בחודש מארס עלה מדד המניות הכללי ב־0.88%. המניות החופשיות עלו ב־2.62%, בעוד שמניות ההסדר ירדו ב־0.12%. העלייה הגדולה ביותר היתה בחודש מארס במניות חברות ביטוח, שעלו ב־9.38%.

בשוק איגרות החוב עלה אתמול ערך השוק של הצמודות למדד המחירים ברבע אחוז, בעוד שהצמודות למט״ח ירדו ב־0.15% בממוצע. המחזור בשוק אג״ח התקרב ל־7 מיליוני ש״ח.

במילווה קצר מועד נעו אתמול התשואות השנתיות בין 15.2% ל־17.6%, תוך מחזור קטן יחסית של 3.3 מיליון ש״ח. ב־3 החודשים הראשונים של 1988 עלו הממשלתיות הצמודות למדד ב־5.11% והצמודות לדולר — ב־5.15%.

סל המטבעות ירד אתמול ב־0.06 אג׳ ל־1,7154 ש״ח ושער הדולר היציג ירד ב־0.52 אג׳ ל־1.5596 ש״ח (למטה מ־1.6 ש״ח).

דולר נוסעים — 1.8464 ש״ח.

דולר שחור נע בין 1.65 ל־1.66 ש״ח.

במסחר רב־צדדי במניות לפני הצהריים נעו עליות השערים בין 0.2% (פטרוכימיים ושופרסל ב׳) ל־1.5% (כלל נדל״ן). לעומתן ירדו חסנה ב־3.2% ואלרן ע״ש ב־1.0%. המחזור בשלב מסחר זה הסתכם ב־592 אלף ש״ח.

למשפחת לנדאו ולקיבוץ סער
משתתפים בצערכם
על מותו בטרם עת של
בנצי (בן־ציון) ז״ל
קיבוץ ניר־יצחק

לחברתנו ענת ומשפחתה
משתתפים בצערכם
במות
האם
קיבוץ שומריה
גרעין פארן

Los 30 dias do passamento de nossa querida mae
Blandina Rosenthal
Inauguraremos sua Matzeva em Guivat Oz
Boris Rosenthal — Brasil
Sarita Sztiglicz — Herzlia
David Rosenthal — Brasil
Meir Rosenthal — Guivat Oz
Doron Rosenthal — Horshim

עשרות אסירים יהודים וערבים יוצאים לחירות ערב חג הפסח

עתים

עשרות אסירים יהודים וערבים ישוחררו היום, ערב חג הפסח, על־פי המלצת הוועדה לחנינות לשנת הי־40 למדינת ישראל — על כך מסר שר־המשפטים, אברהם שריר, במגישה שקיים עם עתונאי חיפה.

שר־המשפטים סירב להתייחס לסוגיה אם בין האסירים שיקבלו חנינה יהיו גם אסירי המחתרת היהודית. הוא הדגיש, כי נושא אסירי המחתרת הוא רגיש במיוחד והוראה בנושא זה תימסר על־ידי בית הנשיא.

השר אישר כי הוא חתם על עשרות המלצות לחנינות של יהודים וערבים אך אמר, כי הודעה על שחרורם מבית הכלא תבוא מבית הנשיא לאחר שהנשיא חיים הרצוג, שהוא הסמכות החוקית להענקת החנינות, יאשר את המלצתו והמלצת הוועדה לחנינות לשנת ה־40 בראשותו של השופט וינר.

השר אמר, כי עשרות האסירים שישוחררו מבתי הכלא ערב חג הפסח הם אסירים המרצים עונשם לאחר שביצעו עבירה ראשונה והוסיף, כי בין המשוחררים אסירים שהורשעו בביצוע „פשעים מפשעים שונים״.

המדינה ערערה על קולת עונשו של המתנחל שהרג נער ערבי

עתים

פרקליטות המדינה עירערה אתמול לבית־המשפט העליון על העונש הקל שנגזר על ניסן איש גווייב, תושב חישוב היהודית שבשומרון, שנידון בחודש שעבר ל־6 חודשי מאסר אותם ירצה בעבודות שירות.

איש גווייב, נהג במועצה האזורית שומרון, הורשע בהריגתו של נער ערבי בן 13 לפני כחמש שנים לאחר שנקלע להפגנת נערים ערביים בשומרון. הוא כיוון לעבר הקבוצה תת־מקלע וירה. אחד הנערים נהרג.

השופט המחוזי בתל־אביב, אורי שטורזמן, שגזר את דינו קבע, כי בהיעדר תגובה הולמת של אנשי משטרה שצפו במתרחש והאמינו שאיש גווייב ייחלץ ללא פגע, לא יכולה להיות תרעומת על הנאשם.

המשנה לפרקליט המדינה, עו״ד דורית ביניש, אומרת בערעור, כי העונש סוטה במידה ניכרת מהעונש שראוי היה להטיל על איש גווייב.

לטענת הפרקליטות, המצב הבטחוני הקשה בשטחי יהודה ושומרון מחייב שמירה ראויה על בטחון הנוסעים, אך גם הקפדה מצירים על אמות מידה ברורות, כדי שיינתן הערך הראוי לחיי אדם ואנשים לא יעשו דין לעצמם.

הפרקליטות אומרת בערעור, כי העונש, כפי שהוטל על איש גווייב, עלול להתפרש כמתן היתר לכך שאיש הישר בעיניו יעשה.

טרם נקבע מועד לדיון בערעור.

בחול המועד...
כדאי לכם להכנס
לאחד מבתי הכל-בו של
המשביר לצרכן
יש שם
משהו לכל אחד

לרשותכם מבחר עצום של מוצרי איכות שכמותם אפשר למצוא רק בבתי הכל בו של המשביר לצרכן. תוכלו להנות מקניה טובה, לרכוש ממבחר ומיטב מוצרי כחול-לבן ומוצרי היוקרה והאיכות של MARKS & SPENCER St Michael

בחול המועד תהנו אצלנו מהנחות מיוחדות על:
מבחר עשיר של מערכות אוכל וקפה
מוצרים לקמפינג
כסאות לים שמשיות נעלי ספורט
צעצועים תקליטים וספרים

ניתן לשלם גם בכרטיסי אשראי
ישראכרט, ויזה, דיינרס
וכרטיסים בינלאומיים
כמו כן קיים הסדר לקניות באשראי.

המשביר לצרכן בקצב הזמן!

פרסום הדשל